

ALLEGATIO XXXIII.

153

obitum successit Philippus primus, & tanquam magis propinquus Henrico, & Regum defertur jure hæreditario, ex cap. licet de voto, Oldrad. cons. 94. num. 8. Costa de Regni successione à num. 3. & Molin. Theolog. 3. tom. disp. 632. num. 5.

16 Fuit tamen practicus in casu relato.

17 Jus confiscandi bona relicta incapaci per tacitam fidem computatur inter regalia de jure Lusitano.

18 Azo vocatur fons legum, & vas electionis.

19 Clerici in regalibus respondent in hoc Regno coram judice seculari.

ALLEGATIO XXXIII.

An Clericus accipiens hæreditatem, vel legatum sub tacita fide de restituendo incapaci, perdat illud, & cui fisco sit applicandum.

SUMMARIUM.

- 1 Hæres, vel quilibet alius, qui accomodat tacitam fidem de restituendo incapaci, perdit illud, & applicatur fisco.
- 2 Probat de jure, & ex Ord. Lusit.
- 3 Si rogatus est Clericus, applicatur fisco Ecclesiastico; si rogatus est laicus, applicatur fisco seculari.
- 4 Quid si rogatus fuerit Clericus in minoribus, cui fisco applicabitur.
- 5 Causa perdendi acceptum sub tacita fide est criminalis.
- 6 Rursus, quia imponitur pœna exilii.
- 7 Ea resolutio procedit in Clericis in minoribus, si tempore datæ fidei observabant requisita Concilii.
- 8 In pœnis imponendis attenditur tempus delicti.
- 9 Fiscus non aufert ab indigno qui tacitam fidem accomodavit, sed ea tantum in quibus rogatus est.
- 10 Non sufficit rogatum, nisi tacitam fidem probetur, quod dederit.
- 11 An sufficiat simplex pollicitatio, an requiratur promissio obligatoria.
- 12 Si sint legata aliis relicta, data tacita fide in tota hæreditate, eam fisco auferens tenebitur ad illa præstanda.
- 13 Qualiter probetur tacita fides.
- 14 Agitur de motu Pii V.
- 15 Nunc motum dicebat Molina non esse in hoc Regno receptum.

IN terminis juris communis hæres, vel quilibet alius, qui a testatore accepit hæreditatem, vel legatum sub tacita fide de restituendo incapaci, perdit illud, in quo fidem accomodavit, & applicatur fisco, & ita probat textus in L. cum quidam §. divus versic. in tacito, ff. de usur. L. ex facto, §. Julianus, vers. respondi, ff. de vulgari, L. 1. L. 3. §. cum ex causa, ff. de jure fisci, Bossius de delictis, tit. de his à quibus, ut indign. num. 11. Gomes. L. 9. Taur. n. 22. Ful. Clar. §. testamentum, question. 31. Covarr. de sponsalib. 2. part. cap. 8. §. 5. num. 3. Peregrin. de jure fisci, lib. 3. tit. 1. num. 5. & probatur ex Ordin. Lusitan. lib. 2. tit. 15. §. 23. in antiq. & lib. 2. tit. 26. §. 23. in nov. ibi: Item toda a causa deixada em testamento, codicillo, ou derradeira vontade a algum herdeiro, testamenteiro, ou legatario, ou fideicommissario, e elle he rogado caladamente pelo testador de a entregar depois da sua morte a alguma pessoa não capaz; porque em tal caso aquillo que assim he deixado tacitamente por defraudar a ley, he applicado ao fisco, e he feito direito real.

In hac materia datur quædam distinctio, seu resolutio, quod si rogatus est Clericus, qui tacitam fidem accomodavit, bona relicta sub ea tacita fide applicantur fisco Ecclesiastico; si verò rogatus est laicus, applicantur fisco seculari, non habito respectu ad personam testatoris, sit Ecclesiasticus, vel secularis, sed ad personam rogati in poenam commissi delicti, in præstando tacitam fidem de restituendo incapaci: istam distinctionem fecerunt, Bald. & Paul. in L. si quis Presbyter, Codic. de Episcop.

& Clericis, *Ancharr. regul. ea quæ, n. 26. de regulis juris, lib. 6. Gomes. dict. L. 9. Taur. numer. 29. Gregor. Lopes in L. 13. tit. 2. part. 6. gloss. ultim. ad fin. Plaga de delict. lib. 1. cap. 41. num. 26. Salzedo ad Bernard. in pract. criminal. cap. 64. gloss. 1. Molina Theologus de justitia, & jure, disput. 169. column. 963. versic. dubium est, Joann. Garcia de tacito fideicommissio, n. 41. Navarr. cons. 8. num. 5. lib. 3. de testam.*

4 Quid igitur si rogatus fuerit Clericus in minoribus, cui fisco applicabitur hæreditas, legatum, vel fideicommissum, Ecclesiastico, vel sæculari? Et tenendum est, quod si is Clericus non sit beneficiatus, nec deferat habitum, & tonsuram Clericalem, nec observet alia requisita Concilii Trident. sessione 23. cap. 6. de reformat. reputabitur laicus sæcularis, & ideo bona ea, in quibus ille tacitam fidem accommodaverit, applicabuntur fisco sæculari, tanquam ablata ab indigno sæculari; si autem sit Clericus Beneficiatus, vel sit Clericus in minoribus, qui habitum, & tonsuram deferat Clericalem, & observet alia requisita Concilii, applicabuntur ea bona fisco Ecclesiastico, tanquam ablata ab indigno Clerico, & propter ipsius delictum.

5 Probatur: quoniam tales Clerici, vel Beneficiati, vel alii observantes prædicta requisita utuntur privilegio fori in causis criminalibus, ut deduxi in alia allegatione 15. ac causa de qua agitur est criminalis duplici ratione: prima, quia ea bona, in quibus tacitam fidem accommodavit, fisco applicanda veniunt propter delictum, & ab eo petuntur, & ubi bona fisco applicanda veniunt propter delictum, causa criminalis est, gloss. verbo, centum, in L. 3. ff. de sepulchro violat. & ibi sequitur Bartol. gloss. L. fin. ff. de termin. moto, verbo, ei qui volet, & est recepta sententia ex Jason. in rubr. n. 2. Cod. de judic. Gomes. in princip. num. 18. instit. de actionib. Padilba in L. transigere, num. 106. Codic. de transact. Ful. Clar. § ultim. practic. crimin. quest. 1. num. 2. Gonçal. Soares in sua practica ci-

vili, in 1. annotat. de judicio, numer. 23. & 24. Cabed. dec. 14. num. 4. & 5. in 1. part. Farin. cons. 85. à n. 37.

6 Secunda ratio est: quia ultra amissionem bonorum, in quibus accommodata fuit tacita fides, imponitur poena exilii in L. 1. Codic. de bis qui se deferunt lib. 10. Gomes. d. L. 9. Taur. numer. 32. cum ergo causa sit criminalis, tales Clerici, qui tacitam fidem præstiterunt, debent conveniri coram suo iudice Ecclesiastico, & fisco Ecclesiastico ea bona ab eis auferet: quod tamen intelligendum est, si tempore datæ fidei, & successionis delatæ, Clerici observant requisita Concilii, aliter si versabantur in habitu laicali, licet postea mutaverint in Clericalem, nihilominus bona pertinebunt ad fisco sæcularem; sic etiam si tempore datæ fidei, & successionis delatæ observabant requisita decreti, ac postea relicto habitu Clerici assumant statum laicalem, bona erunt fisci Ecclesiastici, quia in poenis imponendis attenditur tempus delicti commissi, ut docent Bartol. & Alber. in L. 1. ff. de poenis, Tyber. Decian. lib. 4. 1. tom. cap. 24. num. 11. Farin. lib. 1. q. 8. n. 108.

14 Meminisse tamen oportet, quod fisco non aufert tota bona rogato tacite de restituendo incapaci, quæ defunctus reliquit, sed ea tantum in quibus accommodavit fidem, L. eum qui §. pro parte, ff. de jure fisci, d. L. ex facto, §. Julianus, ubi Alexand. & Jason. quia intra metas delicti quis est puniendus, L. rescriptum, ff. quibus ut indign. Gomes d. L. 9. Taur. numer. 22. Molin. dict. disput. 169. vers. quarta conclusio, & vers. dubium, Anton. Peregrin. lib. 3. de jure fisci, titul. 19. num. 20. & probatur ex Ordin. Lusitan. loco citato, ibi: *Aquillo que assim he deixado tacitamente.*

15 Item quod non sufficit rogare hæredem, vel legatarium per testatorem, ut restituat incapaci, nisi probetur, quod ipse rogatus promisit, & fidem adstrinxit de incapaci, ut probat text. in L. non intelligitur, §. si quis palam, ff. de jure fisci, & ibi gloss. & Bart. idem Bart. in L.

L. in tacitis ff. de legat. 1. Angel. in L. hereditas, column. 1. Codic. his quibus ut indign. Gomes d. L. 9. Taur. numer. 21. Molin. dict. disput. 169. vers. secundum est, column. 961. Peregrin. d. tit. 19. n. 6. ubi num. 14. ponit an simplex pollicitatio sufficiat, vel an requiratur promissio obligatoria.

Et si sint legata aliis relicta, data tacita fide in tota hæreditate, eamque fisco auferente, ipse tenebitur ad legata solvenda relicta aliis capacibus, ut prosequuntur *Didacus de Spino de testament. gloss. 17. à num. 35. Garcia de tacito fideicommissio, num. 32.* Qualiter autem probetur ea tacita fides, docent *Bossius de delictis, tit. de his quibus, ut indign. num. 12. Gomes. d. L. 9. Taur. num. 25. Francisc. Mantica de conjectur. ultim. voluntat. lib. 10. tit. 4. à num. 9. Garcia de tacito fideicommissio, n. 25.*

Pro complemento sciendum est, quòd Pius V. Pontifex maximus edidit quendam motum, qui incipit: *Quæ ordini Ecclesiastico, Kalend. Februar. anno 1571. relatum per Navarr. de spoliis Clericorum,* quo annullat omnia relicta per Clericos incapacibus, five palàm, five tacitè, eaque applicat fisco Sedis Apostolicæ, exceptis bonis feudalibus, vel emphyteuticis, quæ jubet dominis eorum directis devolvi: hunc motum dicebat *Molina dict. disput. versic. quòd si duo,* non esse receptum in hoc Regno Lusitaniæ, nec in aliis Hispaniarum, ut ille suspicatur, sed quicquid ille dicat, eum observatum vidimus in nostra Lusitania, in hæreditate Gonçali da Rocha, Archidiaconi de Oliveira, & simul Canonici in Ecclesia Portugallensi, nam ille habebat filium quendam spurium, & capitulo Sedis Portugallensis tradit, & reliquit sexcenta millia numerorum regalium, pro missa dicenda in singulis diebus in perpetuum pro ipsius anima in Altari Sanctæ Mariæ da Sylva, sito in dicta Ecclesia, & fecit sibi hæredes Decanum, & alium Canonicum, & rogavit eos de restituendo dicto filio incapaci, & ipsi fidem dederunt, accusati sunt co-

ram Decio Carrafa Collectore, & Nuntio Apostolico in hoc Regno, & sedem habentè in celeberrima urbe Ulyssiponensi, & probata fraude condemnati sunt in amissione hæreditatis relicte, & insuper quod præfatum capitulum restituerit, illam pecuniam, & de facto restituit, non obstantibus impedimentis, quæ contra sententiam obtulerat, & ita caruit Archidiaconus bonis, & missa, quam dicendam curaverat.

Non obstabit si dicas, quòd de jure Regio Lusitano hoc jus confiscandi bona relicta incapaci per tacitum fideicommissum computatur inter regalia, ex *Ordinat. allegata, & in cap. unico, quæ sint regalia in feudis, ibi: Et quæ ut ab indignis, legibus auferuntur; & ibi notat Afflict. num. 2. cum Azon. quem fontem legum, & vas electionis appellat cum Bald. L. contractus, numer. 8. Cod. de fid. instrum. in sua summa, titulo de his quibus ut indign. num. 4. & à n. 20.* at in juribus regalibus Clerici in eo Regno respondent coram iudicibus sæcularibus, ex *Ordinat. lib. 2. tit. 1. §. 19. in novis.* Ergò non benè asseruimus Clericum, qui fidem accommodavit, deberi conveniri coram iudice Ecclesiastico, & bona applicanda esse fisco Apostolico: sed respondemus, quod licet hoc jus computetur inter regalia, tamen adhuc tenet locum distinctio de qua supra, ut si Clericus sit rogatus, & fidem præstiterit, sit conveniendus coram iudice Ecclesiastico, cum bona applicanda veniant fisco Apostolico; & si sit rogatus laicus, convenietur coram iudice sæculari, cum bona veniant adjudicanda fisco sæculari.

ALLEGATIO XXXIV.

De concubinis Clericorum, & an puniantur etiam concubinæ Clericorum in minoribus.

SUMMARIUM.

- 1 Agitur de pœna concubinæ Clerici, vel religiosi, secundam legem Lusitan.
- 2 In ea Ordinatio tria membra deciduntur.
- 3 Eadem prohibitio per leges Castellæ.
- 4 Clericorum concubinæ etiam sunt de foro seculari.
- 5 Reprobatur Michael Agia tenens esse crimen merè Ecclesiasticum.
- 6 Concubinæ Clericis sunt prohibite, quando sunt in sacris, vel beneficiati.
- 7 Ibid. Non includuntur concubinæ Clericorum in minoribus.
- 8 Per decretum Concilii puniuntur Clerici quicumque concubinarij.
- 9 Concubinarij, sive soluti, sive conjugati puniuntur per aliud decretum Concilii.
- 10 Prohibetur concubinatus per Constitutiones Synodales.
- 11 Concilium non substulit alias pœnas contra concubinarijos.
- 12 In criminibus ad forum Ecclesiasticum pertinentibus potest Episcopus addere pœnas pecuniarias.
- 13 Casus contingentia.

A Pud Lusitanos est Ord. tam antiq. lib. 5. titul. 6. quàm nova, titul. 20. in princ. ubi ita habetur: Toda a mulher que for barregaã de Clerigo, ou Beneficiado, ou Frade, ou de qualquer outra pessoa religiosa, sendo-lhe provado, que está, ou esteve por sua barregaã teuda, e manteu da fóra de sua casa, havendo delle mantimento, e vestido, ou postoque se não proveo que dito he, se se provar que está em voz, e fama de sua barregaã, e assim que em espaço de seis mezes continuos foy visto o dito Clerigo, ou Benefici-

ciado entrar em sua casa, ou ella em casa do Clerigo, ou Beneficiado, ou Religioso, sette, ou oito vezes, postoque cadabuma das ditas vezes se não prove, se não por huma testemunha: & addit pœnas corporales, & pecuniarias, quas incurrunt concubinæ Clericorum, Beneficiatorum, Religiosorum.

In hac Ordinatio tria deciduntur: Primò prohibentur concubinatus mulierum cum Clericis, Beneficiatis, & Religiosis. Secundò docetur quomodo probari possit talis concubinatus. Tertio imponuntur pœnæ corporales, & pecuniariæ pro prima, secunda, & tertia vice: hujus Ordinationis meminit Peres in L. 23. titul. 3. lib. 1. Ordinationum. column. 172. ad fin. Eadem prohibitio ponitur in L. 47. ad leges Prætor. & in d. L. 23. & in L. 1. titul. 19. lib. 8. novæ collect. apud Castellanos, ex quibus constat, quòd Clericorum concubinæ etiam sunt de foro seculari, & puniri possunt per judices sæculares, & est mixti fori, ut habetur in L. 13. titul. 2. §. 5. part. 2. Extravagant. & in nova Ordin. lib. 2. titul. 9. in princip. ibi: Barregueiros, concubinarijos: & tenent Gomez in L. 80. Taur. num. 31. Aviles ad d. L. 47. verbo, Clerigo, Salzedo ad Bernard. in pract. criminal. Bernard. Dias cap. 79. quicquid aliud, nempè elle crimen merè Ecclesiasticum, cum Godofr. citato per Abb. in cap. cum sit generale numer. 25. de foro competent. teneat Michael Agia de exhibend. auxiliis in cap. de crimine concubinatus, & contrarium multis citatis tenet Tyber. Decian. in 1. tomo criminal. lib. 4. cap. 26. n. 8.

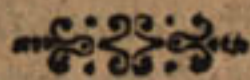
Tamen est advertendum, quòd dictæ leges dum loquuntur de concubinis Clericorum, vel Beneficiatorum, intelligendæ sunt de Clericis in sacris, vel qui sunt beneficiati, & non procedunt in Clericis in minoribus, qui non habent beneficia, ut tenent Avendañ. ad Leges Prætorum, 2. part. cap. 26. n. 11. Avilez ad d. L. 47. verbo, Clerigo, num. 3. post Palat. repet. cap. notabil. 3. §. 21. quicquid distinguat Azeved. dict. L. 1. num.

num. 31. tit. 19. lib. 8. ubi tamen num. 36. tenet quod non punietur pœnis illius concubina Clerici, qui non fuerit Beneficiatus, nec sacro ordine insignitus, cum sit materia pœnalis, in qua Clerici in minoribus non comprehenduntur appellatione Clerici, ex Doctoribus quos citat, quibus addo *Bald. Anton. & Imol. in cap. si autem, de Cleric. & mulier. Parlador. quotidian. questio. q. 17. n. 2.*

Per decretum Concilii Tridentini, *session. 25. in decreto de reformatione, cap. 14.* puniuntur Clerici quicumque concubinarij, sub mulctatione proventuum beneficiorum, vel pensionum, vel sub pœna carceris in illis, qui non habent beneficia, vel pensiones, de quo meminerunt *Gonçal. Mendez de Cabedo lib. 1. diversorum argumentorum, cap. 5. à num. 20. Azeved. d. L. 1. numer. 32. Petrus Pech. de reparand. Eccles. cap. 26. num. 3. Frater Ludov. Lopez lib. 1. de instruct. conscient. cap. 294. column. 3. vers. vide etiam, Salzed. ad Bernard. d. capit. 79. verb. ab officio, vers. hodie.* Cæteri verò concubinarij, sive soluti, sive conjugati prohibentur per decretum *Concil. Trident. session. 24. in decreto de reform. cap. 8. incipit Grave, & per illud docent Navarr. cons. 2. lib. 1. de officio ordinar. Frater Ludov. Lopez d. cap. 294. vers. concubinatus, Jacob. de Graff. lib. 2. casuum conscient. cap. 76. num. 3. Salzedo ad Bern. cap. 79. vers. laicus, Bajard. ad Jul. Clar. in pract. q. 37. n. 13.*

Pariter idem concubinatus prohibetur per Constitutiones Synodales illius Regni, ut videre est tam in Clericis, quàm in laicis, ex *constitut. 14. titul. 15. & titul. 31. constitut. 4. Episcopatus Portugallensis & in titul. 15. constitut. 2. & titul. 33. constit. 4. Episcopatus Colimbriensis, & in constitution. 16. tit. 10. & constit. 1. titul. 25. Archiepiscop. E-borensis, & in constit. 15. titul. 12. & in constit. unic. titul. 30. Episcopatus Lamacensis, ubi adduntur aliæ pœnæ pecuniariæ, contra concubinarijs, & licet *Concil. Tridentin. d. cap. 8. jubeat contra**

concubinarijs procedere ad punitionem culpæ, & exilii, si ter admoniti non sese junxerint à concubinato, non tamen substulit alias pœnas contra concubinarijs inflictas, ut patet in fine illius decreti, ibi: *Aliis pœnis contra adulteros, & concubinarijs inflictis in suo robore permanentibus;* unde justificantur præfata constitutiones, dum etiam addunt pœnas pecuniarias contra concubinarijs, ut earum metu abstineant, cum enim concubinatus crimen sit etiam de jure Canonico prohibitum, & de foro Episcoporum, possunt Episcopi eas pœnas pecuniarias addere ex traditis per *Anton. & Abb. in cap. innotuit per text. ibi de eo, qui furtim ordin. suscepit, & in cap. 2. §. statuto de constitutionib. lib. 6. gloss. verb. tolli in Clement. ne Romani, de elect. Aufrer. de potestate Ecclesiastica, num. 2. Dueñ. in regul. 251. Salzedo ad Benard. regul. 238. Cabed. decis. 85. in 1. part. Pecheus d. cap. 26. num. 2. de reparand. Eccles. idem Bernard. in pract. criminal. cap. 142. & cum hæc dubitatio accidisset inter judicem Coronæ Senatus Portugallensi, & officialem Episcopi, ita fuit judicatum: nam prædictas officialis laicum quendam concubinarium in prima, & secunda admonitione pecuniariter condemnavit, ille gravamen interposuit ad judicem Regiæ Coronæ, quasi excederet formam Concilii in quo gravamine provisit, sed officialis, neque primam, neque secundam sententiam admisit: re delata ad Senatum Palatii, evocatus est officialis epistola Regis ad eundem Senatum, ubi facta disputatione inter eum, & judicem Regiæ Coronæ, & procuratorem coram Senatoribus, obtinuit, & determinatum fuit officialem bene processisse, & bene determinatum reputo, quia Concilium non tollit alias pœnas contra concubinarijs, imò jubet eas permanere.*

ALLEGATIO XXXV.

Quòd nullus possit ad ordines sacros promoveri, nisi vel beneficium habeat pacificum sufficiens ad sustentationem, vel patrimonium, vel pensionem, quæ sufficiat ad sustentationem.

SUMMARIUM.

- 1 Nullus debet ordinari ad ordines sacros, nisi habeat beneficium, vel patrimonium, vel pensionem sufficientem ex decreto Concilii.
- 2 Doctores tenentes in terminis Concilii.
- Ibid. Hæc necessitas non habet locum in iis, qui ordinantur ad minores ordines.
- 3 Pater tenetur dotare filias ad patrimonium carnale, vel spirituale.
- 4 An idem sit ad ordines sacros suscipiendos per filium.
- 5 Donatio facta per patrem filio ad suscipiendos ordines, non potest ab eo revocari.
- 6 Est facta ex causa onerosa, & cum tertio.
- 7 Reprobatur opinio Valasci.
- 8 Jus conferendi fit ex jure necessitatis.
- 9 Ordinatus ad titulum beneficii in minoribus, potest illud liberè renuntiare.

Nullus debet ordinari ad ordines sacros, nisi vel beneficium habeat pacificum sufficiens ad sustentationem, vel patrimonium, vel pensionem, quæ ad vitæ sustentationem satis sit, cap. *neminem*, cap. *sanctorum*, *distinct.* 70. cap. *Diaconi* 93. *distinct.* cap. 2. cap. *tuis*, de *præbendis*, & hoc hodie confirmatum est per sacrosanctum Concilium, *sess.* 21. de *reformat.* cap. 2. ibi: *Cum non deceat eos, qui divino ministerio adscripti sunt, cum ordinis dedecore mendicare, aut sordidum aliquem quæstum exercere, comperitumque sit, complures plerisque in locis ad sacros ordines nullo ferè delectu ad-*

mitti, qui variis artibus, ac fallaciis confingunt se beneficium Ecclesiasticum, ac etiam idoneas facultates habere: statuit sancta synodus, ne quis deinceps Clericus secularis, quamvis aliàs sit idoneus moribus, scientia, & ætate, ad sacros ordines promoveatur, nisi prius legitime constet eum beneficium Ecclesiasticum, quod sibi ad victum honestè sufficiat, pacificè possidere id verò beneficium resignare non possit, nisi facta mentione, quod ad illud beneficii titulum sit promotus, neque ea resignatio admittatur, nisi constito, quòd aliunde vivere commodè possit, & aliter facta resignatio nulla sit. Patrimonium verò, vel pensionem obtinentes ordinari posthac non possint, nisi illi, quos Episcopus judicaverit admittendos pro necessitate, vel commoditate Ecclesiarum suarum, eo quoque prius perspecto, patrimonium illud, vel pensionem verè ab eis obtineri, talesque esse, quæ eis ad vitam sustentandam sint, atque illa deinceps sine licentia Episcopi alienari, aut extinguere, vel remitti nullatenus possint, donec beneficium Ecclesiasticum sufficiens sint adepti, vel aliunde habeant unde vivere possint, antiquorum Canonum pœnas super his innovando.

Et in terminis dicti Concilii tenent Henricus lib. 10. de *Sacrament. ordin.* cap. 17. §. 3. Frater Emmanuel Roder. in *sua summa* cap. 15. *conclus.* 1. Jacob. de *Graff.* lib. 2. cap. 97. num. 65. Salzedo ad *Bernard.* in *practica crimin.* cap. 18. ubi declarat, quòd dicatur beneficium sufficiens, reprobando *Navarr. de oration.* cap. 21. num. 11. & rursus num. 8. *vers.* hoc verò duplicat, quòd dicatur patrimonium sufficiens, Petrus de *Ledesma* de *Sacrament. ordin.* cap. 7. *vers.* 5. *concl.* & *seq.* & cautum est in Constitutionibus synodalibus hujus Regni, ut videre est ex *Constitut.* 2. §. 1. *titul.* 7. *Archiepiscopatus Ulyssiponensis in principio, in Archiepiscopatu Eborensi, titul.* 7. *Constitut.* 2. in *Episcopatu Visensi, tit.* 7. *Constit.* 2. in *Episcopatu Mirandensi, titul.* 11. *Constit.* 3. in *Episcopatu Lamacensi, tit.* 9. *Constit.* 3. §. 1. in *Episcopatu*

copatu Portugallensi, titul. 9. Constit. 3. in princip. in Episcopatu Colimbriensi, tit. 8. Constit. 3.

- 3 Cæterum habere beneficium, pensionem, vel patrimonium sufficiens, requiritur in illis, qui promoveri volunt ad sacros ordines, non verò idem desideratur in promovendis ad ordines minores, ut tradunt *Catechism. & Majol. relati per Fratrem Emman. Roder. dict. cap. 15. conclus. ultim. Ledesma verbo, ordo, d. cap. 7. vers. ultima quæstion. & esse in praxi receptum testatur Flamin. Paris. de resignat. beneficiorum, lib. 2. q. 6. num. 4. & Salzedo ad Bernard. in pract. cap. 18. num. 5.* licet autem pater teneatur ad dotandos filios, *L. qui liberos, ff. de ritu nuptiar. L. fin. Cod. de dotis promission. L. 9. titul. 11. partit. 4. Spinus de testament. gloss. 10. principali, numer. 12. Barbosa in L. 1. ff. soluto matrimon. 4. part. in princip. idem, & ad matrimonium spirituale per ingressum religionis, cum valeat argumentum de carnali ad spirituale, ex *Bartol. L. 1. §. si parens, ff. si quis à parente fuerit manumiss. Bald. L. quoniam novella, ad finem, Cod. de inofficios. testament. Everard. in topico loco 33. à matrimon. carnali ad spirituale, & tenent Bald. num. 5. in d. L. fin. Cod. de dotis promission. Gomes. L. 29. Taur. n. 14. Bald. Novell. de dote, 6. part. privileg. 16. num. 2. Baeça de non meliorand. dotibus filiar. cap. 14. num. 1. Everard. dicto loco, vers. & primo ultra; controversum tamen est, an idem sit in dotando patrimonium filio ad ordines sacros suscipiendos. Partem negativam, quod non teneatur, tenent *Aymon. cons. 136. num. 2. lib. 1. Rojas de successonibus, cap. 7. num. 49. Ayora de partitionibus, 2. part. cap. 13. num. 17. Salzedo ad Bernard. d. cap. 18. num. 16.* Partem affirmativam tenent *Avendañ. responso 17. num. 4. & Thom. Sanchez lib. 4. de matrim. disput. 26. n. 7.* & hanc partem sequor, non enim video differentem rationem, cur magis pater debeat cogi ad constituendam dotem pro filia nubenda in læculo, vel pro ea, quæ religionem ingreditur, quàm pro**

filio, qui ad ordines sacros promoveri vult, per text. in *Auben. de sanctissim. Episcop. §. sed & hoc præsentis, collat. 9.* Quod si faciat talem donationem ad suscipiendos ordines, revocare eam pater non potest, quia dicitur facta ex causa onerosa: ut in matrimonium spirituale eat, & cum tertio, nempe cum Episcopo, qui eum non ordinallet, nisi haberet illud patrimonium, ut docent *Cyfaentes in L. 17. Taur. column. 2. vers. idem in donatione, & ibi Tell. Fernand. numer. 81. & 82. idem Avend. d. responso 17. vers. ultim. Matienço in L. 1. gl. 9. numer. ultim. lib. 5. novæ collect. Covarr. in cap. Raynald. §. 2. numer. 7. de testam. Andr. Angul. L. 1. de meliorati. nibus, gloss. 10. numer. 7. Joann. Gutierr. pract. quæstion. lib. 2. quæst. 65. num. 9. Salzed. ad Bernard. d. cap. 18. numer. 15. Morquech. lib. 3. de division. bonorum, cap. 6. à numer. 90.* Confertur tamen aliis fratribus, ut contra *Fabrum, & alios qui putabant non esse conferendam, tenent Covarr. d. numer. 7. Avend. testatus verissimum esse, d. responso 17. ad fin. Jacob. à Graff. d. cap. 97. num. 68. & eandem opinionem pro, & contra disputando tenet Gutierr. d. quæst. per totam, & Alvar. Valasc. de partitionib. cap. 13. à n. 77. Molin. disput. 231. vers. item quia, & disputat. 237. vers. idem in 1. tomo de justitia, & jure.*

Nec tenenda est opinio ejusdem *7 Valasci, d. cap. 13. numer. 8.* dum tenet, quod si contingat filium abstinere ab hæreditate paterna, licet illi donata excedant legitimam, & tertiam suam, non cogendum fore conferre, seu hæreditati restituere illud, in quo excesserit, quia tunc obstat omnino *Concil. Tridentin. & ejus intentio, & hoc putat notandum, nam refellitur ex eo, quia patet non potest dotare filio, vel filia, nisi intra vires suæ legitimæ, & tertiar, ex Ordinat. lib. 4. titul. 77. §. 4. in antiquis, & ex Ordinat. lib. 4. titul. 97. §. 3. in novis, & si quid superest, tanquam in eo sit inofficiosa, debet deduci ad supplendas legitimas aliorum filiorum, ex L. 1. Cod. de inoffic.*

8 *dotibus, Authent. unde si parens, Cod. de inoffic. testament. & hoc jus conferendi fit ex juris necessitate, quando sic præjudicat filiis legitimis, & Concilium supra citatum procedit in alienationibus voluntariis, quas dotatus non poterit facere, nisi facta diligentia, de qua ibi, & non procedit in alienationibus necessariis, quæ fiunt ex legis auctoritate, ex L. 1. ff. de fund. dotal. L. alienationes, ff. fam. herciscund. Joan. Ceph. consil. 64. num. 13. lib. 1. Gama dec. 199. num. 3. Robert. de attentat. 2. part. cap. 4. limit. 7. Flamin. Paris. lib. 2. de resignation. beneficior. quest. 3. num. 38. & probatur ex Constitution. Colimbriens. tit. 8. constit. 4. §. 1. ibi: E sendo que a deu pay, ou avo, veja se se lhe cabe em legitima, & terça, & se tem casados outros filhos, ou ordenados primeiro, a que sua terça seja obrigada: quibus verbis significat non valere donationem, quam pater, vel avus facit filio ad suscipiendos ordines sacros, nisi intra legitimam, & tertiam; & ad faciendam hanc computationem jubet Vicario, & Provvisorio, ut inquirat, & cognoscat an ea donatio sit intra vires legitimæ, & tertie.*

9 *Addo, quòd Clericus in minoribus, etsi ad titulum beneficii sit ordinatus, potest tamen illud liberè renuntiare; neque in his terminis habet locum prohibitio Concilii, ut docent Covarr. in 4. decretalium 2. part. cap. 6. §. 3. num. 5 Mandos. in regul. de male promotis, q. 1. ad fin. & hanc dicit communem opinionem, Flamin. Paris. lib. 5. de resignat. benefic. quest. ultim. num. 178. quos refert, & sequitur Hieronym. q. 561. de communibus contra communes, num. 26.*

ALLEGATIO XXXVI.

Clericus in minoribus an teneatur dicere horas Canonicas?

SUMMARIUM.

1 Clericus in minoribus non habens be-

neficium, non tenetur dicere horas Canonicas.
2 *Nisi ubi viget consuetudo, vel Episcopus ei injunxerit.*

Clericus in omnibus, nisi beneficium Ecclesiasticum habeat, non tenetur dicere horas Canonicas, quia nullo jure hoc statuitur, nisi ubi viget consuetudo, vel Episcopus, qui eum ordinavit, ei injunxerit, & determinaverit, quas horas, psalmos preculas dicere debeat, & ipse ordinatus consentiat ordinanti, ut docent *Domin. de Soto, de justit. & jure, lib. 10. quest. 5. articul. 3. column. 3. versic. Clericis, Navarr. 3. tom. sub titul. de orationibus, & horis Canonic. cap. 7. numer. 12. & 13. Hojeda. de incompatibilitate beneficior. capit. 24. num. 39. Armilla aurea, verbo, hora Canonice, numer. 6. Sylvester in summa, verbo, hora, num. 3. versic. quintum: idem Navarr. in Manuali Latino, cap. 25. numer. 108. Jacob. de Graff. lib. 2. casuum conscientie, cap. 54. n. 11. Frater Emmanuel. Roder. in sua summa, cap. 140. in 1. part. conclus. 1. Petrus Gregor. Tholos. de partition. Canon. lib. 1. tit. 20. cap. 5. gloss. 3. Durandus de ritibus Eccles. lib. 3. cap. 22. n. 4. Cardin. Toletan. lib. 2. de summa Sacerdotum, cap. 12. Azor. institut. mor. lib. 10. cap. 1.*

ALLEGATIO XXXVII.

Quando Clericus moritur, nullo relicto hærede ex testamento, vel ab intestato usque ad decimum gradum, quis ei succedat?

SUMMARIUM.

- 1 *Quando quis moritur nullo hærede relicto ex testamento, vel ab intestato intra 10. gradum succedit fiscus.*
- 2 *Quod intelligitur, nisi relinquatur maritus, vel uxor.*
- 3 *Quando moritur Clericus sine hærede ex testamento, vel ab intestato, succedit*

- cedit Ecclesia in qua erat Clericus.
- 4 Est differentia inter jus civile, & canonicum.
- 5 Si Clericus non habebat propriam Ecclesiam succedit Episcopus.
- 6 Quando Episcopus succedit in illis bonis, debet ea erogare in usu pios, & probatur per Constitutiones synodales, & n. 7.
- 8 Advertentia ad Constitutiones Colimbrienses.
- 9 Qualiter dicatur non constare de consanguineis.
- 10 Orta contentione inter regium fiscum, & Ecclesiasticum super bonis illius, præsumptio erit pro regio fisco.
- Ibid. Quia quilibet præsumitur laicus, nec proderit esse in possessione Clericatus; nisi probetur eum fuisse Clericum.
- 11 Nisi Clericatus fuerit antiquus, & sufficiet illa possessio, & reputatio.
- 12 Hæc sunt intelligenda in Clerico sacerdotum ordinum, vel minorum beneficium habente, non in aliis sine beneficio.
- Ibid. Licet observet requisita Concilii, redditur ratio.

QUando aliquis moritur nullo relicto hærede ex testamento, vel ab intestato, intra decimum gradum succedit fiscus in ejus bonis, L. 1. ff. de jure fisci, L. 1. Cod. de bon. vacantibus, lib. 10. Anton. Peregrin. de jure fisci, lib. 4. tit. 3. à num. 1. probatur apud Castellanos in L. 3. tit. 13. in fin. part. 6. & apud Lusitanos ex Ordin. lib. 2. tit. 15. §. 17. in antiquis, & lib. 2. tit. 27. §. 17. in novis, Joan. Rojas de successione, cap. 34. num. 1. Gomez L. 8. Taur. numer. 26. Molin. Theolog. 1. tom. de just. & jure, disputat. 164. vers. 11. conclus. idem probatur in L. 12. tit. 8. lib. 5. novæ col. lect. ibi: Que los bienes, y herencia del que muere ab intestato, no dexando descendientes, ni ascendientes, ni transversales, son del Rey: & ibi docent Matienço gloss. 1. & Azeved. quod intelligo non relicta uxore, vel marito ejus, qui præ-

decessit ab humanis, ut probatur in L. 1. ff. & Cod. unde vir, & uxor, Ordinatio apud Lusitanos, lib. 4. tit. 69. in antiq. & lib. 4. tit. 94. in novis, ibi: Falecendo o homem casado ab intestado, não tendo parente até o decimo gráo, contado segundo direyto civil, que seus bens deva herdar; & ficando sua mulher viuva, a qual juntamente com elle estava, & vivia em casa, teuda, & manteuda, como mulher com seu marido, será universal herdeira, & pela mesma maneira será o marido herdeiro da mulher com que estava em casa manteudo, como marido com sua mulher, se ella primeiro falecer sem herdeiro até o decimo gráo, & nestes casos não terá que fazer os nossos Almojarifes: quod idem, ut maritus, & uxor succedant in bonis præmorientis sine hærede testamentario, vel consanguineis, usque ad decimum gradum, exclusio fisco in terminis d. L. 12. Castellæ, tenent ibi contra Tell. Fernand. Matienço, & Azeved. numer. 2. & 3. Alvar. Valasc. de partitionib. cap. 26. n. 1.

Si autem moritur Clericus nullo relicto hærede testamentario, vel ab intestato, bona ejus pertinent ad Ecclesiam cujus erat Clericus, cap. ultim. 12. q. 5. ibi: Quicumque ex gradu Ecclesiastico sine testamento, & sine cognatione decesserit, hereditas ejus ad Ecclesiam, ubi deservivit, devolvatur; similiter de sanctimonialibus; & ibi notant Archidiaconus Turrecremata, & Belamera, idem probatur in cap. 1. de successione, ab intestato, & ibi notant Abb. & Anton. Sanctus Raymundus in sua summa, lib. 2. tit. de raptoribus, §. 7. vers. item decedit talis, Godofred. de success. in sua summa n. 3. Rota dec. 865. in antiquis, Guilhelm. Benedict. in cap. Raynuntius, verbo, & uxorem nomine Adelasiam, tit. de successione ab intestato, num. 271. Nicol. Vigel. lib. 3. Method. juris civil. cap. 3. regul. 4. idem de jure civili probatur in L. si quis Presbyter. 20. Cod. de Episcopis, & Cleric. ubi Bald. Salicet. & Paul. Platea in L. 1. numer. 3. Cod. de bon. vacantibus lib. 10. Afflict. cap. unico, §.

vacantia, num. 6. quæ sint regalia in feudis, L. 53. tit. 6. part. 1.

- 4 Est tamen differentia inter jus civile, & Canonicum, quia de jure civili non succedit fiscus, nisi ubi defunctus decessit nullo relicto consanguineo, usque ad 10. gradum, & de jure Canonico succedit Ecclesia Clerico, si decedat ab intestato nullo relicto consanguineo usque ad 7. gradum, & ita intelligunt text. in *d. cap. ultim. Archidiacon. Turrecremata, & Bellamera ibi*: quod si Clericus non habuit propriam Ecclesiam, succedet Episcopus, ut per *gloss. cap. quia diversitatem de concession. præbend. Innocent. cap. insinuante, qui Cleric. vel. voven. est text. in Authent. de Ecclesiastic. titul. §. si quis Episcopo, collat. 9. Roxas de successione. cap. 34. numer. 37. & 38. Peres in L. 20. titul. 19. lib. 8. Ordinam. pag. 372. column. 1.*
- 5 Quando autem Episcopus succedit in illis bonis, debet ea erogare in usus pios, & non appropriare in usus suos: ut docent *Paul. d. L. si quis Presbyt. numer. 2. Abb. d. cap. 1. ad finem, de successione. ab intestato, Azeved. in L. 13. titul. 8. lib. 5. novæ collect. Peregrin. de jure fisci, lib. 4. tit. 3. numer. 10. & ita disponitur in Constitut. Episcopat. Colimbriens. titul. 26. Constitut. 7. §. 11. ubi ita habetur: E quanto aos bens patrimoniaes, que os Clerigos tiverem adquirido por razão de sua pessoa, industria, & ordens, que todos tem natureza de patrimoniaes, poderão dispor delles como lhes parecer, & falecendo sem testamento, lhes succederão seus parentes ab intestato até o 10. grão, computados conforme a direito civil; & não tendo, ou não se lhes achando parentes até o 10. grão, todos os bens por seu falecimento pertencem à Igreja, se a tinha, & não tendo Igreja, a nós, ou á nossa Camera, conforme a direito, pagas suas dividas, & exequias, & nós os gastaremos em obras pias como nos parecer: & in Episcopatu Portugallensi, titul. 24. §. 6. Constitut. 1. ibi: E os Clerigos assim Beneficiados, como não*
- 7 Beneficiados, que tem bens patrimoniaes,

ou outros adquiridos por sua industria, poderão delles dispor livremente, & os deixar em seu testamento aquem quizerem, & se morrerem ab intestato, fiquem á seus herdeiros, & se os não tiverem, então pertencem a nós dispor delles em obras pias, segundo entendermos. Porem seremos obrigados ás dividas, & serviços na maneira sobredita; & quanto aos Abades, & Beneficiados do Arcediagado da Feira, que falecem, se guardará o costume que abi ha.

Nota tamen, quod constitutio Colimbriens. in eo loco dum loquitur de consanguineis, usque ad 10. gradum deviat ab opinione *Archidiacon. Turrecremata, & Bellamera*, qui in *d. cap. ultim. 12. quest. 5.* tenebant textum esse intelligendum de consanguineis, usque ad 7. gradum. Addo *Molinam Theolog. 1. tomo de justitia, & jure, disp. 164. versic. 11. concl.* qui tenet defuncto laico sine consanguineis usque ad 10. gradum, & sine uxore, succedere fiscum læcularem, & si defunctus sit Clericus, succedere fiscum Ecclesiasticum, qui quidem fiscus in bonis intuitu Ecclesiæ acquisitis est ipsa Ecclesia, cui inservit, & in bonis patrimonialibus est Episcopus, ut docet *Afflict. d. §. vacantia, numer. 6.* Qualiter autem dicatur non constare de consanguineis talis Clerici defuncti ab intestato, vel eos non habere, docent *Paul. in L. si bona, Codic. de auctoritat. judic. possidend. Gomez d. L. 8. Taur. num. 26. Matienso d. L. 12. gl. 1. ad finem.*

Orta verò contentione inter Regium fiscum, & Ecclesiasticum super illius bonis, præsumptio erit pro Regio fisco, quia quilibet præsumitur laicus, nec proderit esse in possessione Clericatus, nisi probetur eum fuisse Clericum, *cap. cum adeo de rescript. capit. ex literis, de transact. & ita tenuerunt Domini de Rota, dict. dec. 865. in antiquis, & secundum aliam collectionem est dec. 7. de testament. in antiquis, Domin. num. 12. & Francus ad finem, in cap. si judex laicus, §. ultim. de sentent. excommunicat. lib. 6.*

lib. 6. Guilhelm. Benedict. d. verbo, & uxorem, titul. de success. ab intestato, n. 272. Alciat. de præsumpt. regul. 2. præsumpt. 14. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 76. num. 4. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 34. num. 17. Curia Philip. 1. p. §. 5. num. 29. Si tamen Clericatus fuerit antiquus, sufficet illa possessio, & reputatio in qua erat, ex adductis per *Fac. de Put. lib. 2. decis. 407. Mascard. de probat. lib. 3. concl. 1140. num. 12. & 22. Menoch. dicta præsumpt. 76. n. 17.*

Hæc sunt intelligenda in Clerico sacrorum ordinum, vel in Clerico in minoribus Beneficiato, qui beneficium habet, non autem in Clerico primæ tonsuræ, vel minorum ordinum sine beneficio, quia licet in habitu, & tonsura observet alia requisita Concilii Tridentini in decreto citato, & decedat sine hærede ex testamento, vel ab intestato, usque ad decimum gradum, ejus bona obtinebit Regius fiscus, & non Ecclesiasticus, quia talis Clericus post prædictum decretum non utitur privilegio Clericali, nisi quoad Canonem, & privilegium fori in causis criminalibus, non verò in causis civilibus, qualis est hæc causa successionis in ejus bonis, & hæreditas jacens repræsentat personam defuncti, *L. hæres, & hæreditas 22. ff. de usucap. Authent. de jure jurand. à moriente præstit. §. 1. collat. 5. & ideo locus erit Regio fisco.*

ALLEGATIO XXXVIII.

An Clericus in minoribus possit esse Vicarius Episcopi.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus in prima tonsura, vel in minoribus solutus potest esse Vicarius Episcopi.
- 2 Quid in eo sit statutum de jure in Concilio Provinciali Bracharensi.
- 3 Quid in Episcopatu Portugallensi, & quid in Episcopatu Conimbricensi.

4 Clericus in minoribus fungens munere Vicarii, potest excommunicare, & absolvere.

5 Debet incedere Vicarius talis in habitu Clericali.

Clericus in prima tonsura, vel in minoribus solutus potest esse Vicarius Episcopi, & habere jurisdictionem Ecclesiasticam, & spiritualem, ut tenet *Abb. Imol. & alii in cap. 2. de judiciis, probatur in cap. in nova 16. question. 7. Parlador. de different. quotidian. different. 9. §. 1. numer. 33. Morla in 1. part. sui emporii, titul. 2. quest. 22. n. ult. Ludov. de Mirand. de ordin. judiciali, q. 2. articul. 7. conclus. 1. Lælius Zechius de Republica Ecclesiastica, cap. 23. num. 2. in idem consentit Concilium Bracharense, 1. part. actione 2. titulo de Provisoriis, & Vicariis Prælatorum, cap. 1. ubi ita habet: *Statuit sancta Synodus, ut nemo Provisoris, vel Vicarii munus gerat, nisi Sacerdos, aut certe in sacris ordinibus constitutus, si qui vero in minoribus dumtaxat ordinibus constitutus ad eas functiones admittantur, nisi intra sex menses ad maiores promoveatur, à suscepti muneris executione suspendatur.**

In Episcopatu Portugallensi, titulo *de Vicario, Constit. 2. in princip.* ubi conformando se cum prædicto Concilio Provinciali Bracharensi, jubet quod Provisor sit insignitus in jure Canonico, Sacerdos 30. annorum ad minus, & in *Constitutione 5.* jubet, quod Vicarius generalis habeat annos 30. circa, Doctor vel Licentiatus in jure Canonico, vel aliter literatus sufficiens, & in Episcopatu Colimbriensi, in titulo Provisoris, jubet Provisorem esse personam gravem in literis, & experientia, constantem, & integrum in justitia, Sacerdotem, & maturæ ætatis; & in titulo Vicarii jubet, quod Vicarius generalis sit semper Sacerdos, vel saltem ordinum sacrorum 30. annorum, Doctorem, vel Licentiatum in jure Canonico, literarum sufficientem, bonis moribus imbutum, nam etiam

etiam potest esse Vicarius, qui habuerit ordines minores, dummodo intra sex menses promoveatur ad sacros ordines, ut permittit Concilium Bracharense dicto loco, & dum inservierit dicto muneri, poterit excommunicare, & absolvere, Covarr. cap. alma mater, 1. part. §. 11. num. 3. Henriq. lib. 3. de excommunication. cap. 24. §. 1. & cap. 27. §. 4. Item constitui potest Canonicus regularis, vel Monachus claustralis, ut est communis, secundum Paris. de resignat. beneficiorum, lib. 9. quest. 4. num. 5. & debet talis Vicarius incedere in habitu Clericali, ut per Cuchum de Vicario Episcopi, num. 50. Zechium dict. cap. 23. num. 2. vers. debet etiam, ubi multa agit de officio Vicarii.

ALLEGATIO XXXIX.

De Clericis conjugatis, quando fruuntur privilegio Clericali.

SUMMARIUM.

- 1 Concilium in nostro decreto refert se ad Constit. Bonifacii VIII.
- 2 Clericus conjugatus cum unica virgine deferens habitum, & tonsuram, gaudet privilegio fori.
- 3 Ante eam constitutionem Clerici conjugati fruebantur tribus privilegiis Canonis, fori, immunitatis, exactionum.
- 4 Hoc privilegium fori tantum habet locum in causis criminalibus, sive criminaliter, sive civiliter intentatis.

Concilium in dicto decreto sessione 23. de reformat. cap. 6. refert se ad Constitutionem Bonifacii VIII. in cap. unico de Clericis conjugatis, lib. 6. cujus tenor, & contextura talis est: Clerici, qui cum unicis, & virginibus contraxerunt, si tonsuram, & vestes deferant Clericales privilegium retineant Canonis ab Innocentio Papa secundo prædecessore nostro editi in favorem totius ordinis Cle-

ricalis, & cum juxta Parisiense Conciliū nullus Clericus distringi, aut condemnari debeat à iudice sæculari, præsentem declaramus huiusmodi Clericos conjugatos pro commissis excessibus, vel delictis trahi non posse criminaliter, vel civiliter ad iudicium sæculare: nec ab ipsis sæcularibus eos personaliter, vel etiam pecunialiter, ne per unam viam concedatur iisdem iudicibus, quod per aliam denegatur, nullatenus condemnari: in cæteris autem, vel nisi (ut præmittitur) tonsuram, vel vestes deferant, etiam in præmissis eos gaudere volumus Clericali.

Ex hoc text. & Concilio elicitur generalis conclusio: si Clericus conjugatus cum unica virgine deferat habitum, & tonsuram Clericalem, gaudet privilegio Clericali, ut ibi notant Doctores, Archidiacon. Joann. Andr. Anchar. Domin. & Francus, Godofred. de Cleric. conjugat. Speculat. 4. part. de Clericis conjugat. Armilla aurea, verbo Clericus, num. 30. Bermon. de public. concubin. §. hoc nomen à Mathia, pag. 144. num. 1. Burgos de Paz, cons. 22. num. 1. Ursillus ad Afflict. decis. 274. numer. 7. Joann. Garcia de nobilit. gloss. 9. num. 50. Farin. lib. 1. q. 8. n. 6.

Et ante hanc constitutionem Clerici etiam conjugati fruebantur privilegiis tribus, videlicet, Canonis, si quis suadente 17. quest. 4. privilegio fori, de quo in Authent. statuimus, Cod. de Episcopis, & Clericis, cap. 2. de judic. item, & immunitate exactionum, de qua in L. 2. Cod. de Episcopis, & Clericis, gloss. 1. & Imol. num. 5. in cap. Joann. de Cleric. conjugat. & per illam Bonifacii VIII. sublatum est privilegium immunitatis, & tantum retinent duo privilegia Canonis, & fori, Joann. Bolognet. cons. 22. num. 10. Petrus Tholosan. lib. 4. partition. juris Canonici, tit. 8. cap. 2. gloss. 1.

Hoc privilegium fori tantum habet locum in causis criminalibus, sive criminaliter, sive civiliter intentatis, & ita probat d. cap. unic. & ibi notant Domin. & Franc. in §. cum juxta, Purpur. cons. 213. lib. 1. num. 1. Farin. d. quest. 8. num.

num. 7. inde meritò Navarr. consil. 17. numer. 6. lib. 5. de privileg. dixit, quòd per decretum Tridentinum, in quo jubetur observari dictam Constitutionem Bonifacii VIII. bona pars privilegiorum ablata est Clericis in minoribus, Thom. Sanchez de impedimentis lib. 7. disp. 46. per totam, ubi multa deducit.

ALLEGATIO XL.

An Clerici possint uxorem ducere, & an ducendo perdant beneficia, & pensiones Ecclesiasticas?

SUMMARIUM.

- 1 Clericis in sacris non licet ducere uxores.
- 2 Perdunt beneficia si contrabant.
- 3 Clerici in minoribus possunt ducere uxores.
- 4 Si habeat beneficia, illa perdunt.
- 5 Amissio beneficii fit ipso jure.
- 6 Ampliatur licet matrimonium non sit consummatum.
- 7 Etiam amittitur pensio Ecclesiastica per matrimonium.
- 8 Limitatur, remissivè.
- 9 Ampliatur, si beneficiatus contrahat cum consanguinea scienter.
- 10 Et inter alias pœnas hoc est, quod amittat beneficium.
- 11 Procedit tam in Clerico in sacris, quàm in minoribus.
- 12 Utcumque matrimonium fit nullum.
- 13 Limitatur quando matrimonium fuit de presenti, non autem ubi sola sponsalia interfuerunt.
- 14 An amittat si contrahat cum impubere, & num. 15.
- 16 An idem sit si contrahat cum impubere scienter, vel ignoranter.
- 17 Plus valet opinio, quàm veritas ignorata.
- 18 Contracto matrimonio, non potest beneficiatus renunciare beneficio.
- Ibid. Secus si resignet ante contractum.
- 19 Distinguitur inter beneficium resig-

natum per Clericum matrimonium contrahentem, vel intrantem.

- 20 Non habebit in his terminis locum pœna Legis Lusitanæ, & num. 21.
- 22 Pœna illius est usitata in Lusitania.
- 23 Propter delictam potest Princeps facere de cive forenssem.

Clericis in sacris non licet uxores ducere, cap. erubescant, 32. distinct. cap. nemo, cap. si quis 31. distinct. Godofred. de Clericis conjugatis, num. 1. ea ratione, quia omnibus in sacris continentia est indicta, cap. à multis de temporibus ordinand. Barbosa ad rubric. ff. soluto matrimon. 3. part. numer. 71. Thomas Sanchez lib. 7. de impedimentis, disp. 28. numer. 3. & perdunt beneficia si contrahant matrimonium, ex cap. 3. de Clericis conjugatis, latè Mascard. de probat. lib. 1. conclus. 182. Thomas Sanchez lib. de impedimentis, disput. 43.

Clerici verò in minoribus bene possunt ducere uxores, cap. de his 28. dist. cap. 1. & 3. de Clericis conjugat. Frater Martin. de Ledesma in 2. quarti quæst. 42. articul. 3. Thomas Sanchez lib. 7. disp. 42. & si habent beneficia, illa perdunt contrahendo matrimonium, ex cap. 1. cap. Joannes, de Clericis conjugat. ubi Anton. & Imol. Speculat. de Cleric. conjugat. numer. 19. Paris. cons. 20. num. 30. lib. 4. Joan Cephal. cons. 276. à numer. 1. lib. 2. Matienço in rubr. titul. 1. gloss. 1. num. 158. & in L 7. titul. 8. gloss. 12. num. 2. Rojas de successione cap. 17. à num. 20. Petrus Gregor. de re beneficiar. cap. 25. num. 4.

Habet hæc doctrina plures ampliationes: prima est, quòd amittant beneficia ipso jure, Abb. & Imol. uterque n. 7. in dicto cap. 1. de Clericis conjugat. Bartholom. Brixienf. quæstion. 9. dominical. ubi hoc per multa decidit glossa, verbo, Clericales, d. cap. unic. de Clericis conjugat. lib. 6. Covarr. de sponsalib. 2. part. cap. 6. §. 3. numer. 3. Menchac. de success. creat. lib. 3. §. 22. num. 45. Mascard. dict. conclus. 182. in 1. limitat. Hieronym. Cevall. de communibus contra communes quæst.

quæst. 147. latè Thomas Sanchez dicta disput. 42. numer. 3. & 4. & numer. 2. explicat quantum importet vacare ipso jure, an fore privandum per sententiam, & numer. 5. ampliat, licet matrimonium non sit consummatum, utpote, quia sponsa ingressa est religionem, & ita Anton. numer. 7. Abb. num. 6. in d. cap. 1. de Clericis conjugat. Speculat. de Clericis conjugat. num. 20. Aufrer. ad Capellam Tholosanam, dec. 240. numer. 3. Bernard. Dias in pract. crimin. cap. 80. numer. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 6. præsumpt. 82. numer. 4. Cevall. d. conclus. 147. numer. 1. vers. quod etiam procedit, Mascard. dict. conclus. 182. num. 3. & 4. Sanchez d. disput. 42. num. 5.

7 Secunda ampliatio sit, quòd etiam amittitur pensio Ecclesiastica per contractum matrimonii, ex Ludov. Gomes. de annali possessore, quæst. 21. vers. sed ut omnia, Gigas de pensionibus, quæst. 54. num. 4. & 5. dicens hoc sibi accidisse in factio, & in persona sua, Joann. Azor. 2. part. instit. moral. lib. 10. cap. 10. idem post Navarr. de Oration. cap. 21. n. 53. tenet Salzedo ad Bernard. in pract. crim. cap. 80 in addition. Litera E, vers. amittit, idem tenet Bermond. de public. concubinat. pag. 404. num. 3. Covar. de sponsalibus lib. 2. cap. 6. §. 3. num. ultim. Flamin. de resignat. beneficiorum, lib. 1. q. 1. num. 15. Cevall. dict. quæst. 147. num. 3. Sanchez lib. 7. de impediment. disput. 43. num. 5. limita per eundem Gigant. dict. quæst. 54. num. 3. Joann. Baptista de pensionibus, quæst. 30. Covarr. ubi proximè, Sanchez d. disput. 43. num. 3. & 4. ubi ponit bona exempla, & disput. 44.

9 Tertia ampliatio sit, quod procedit nostra conclusio de amissione beneficii ob matrimonium, si beneficiatus contrahat cum consanguinea scienter, quia nec matrimonium tenet ob impedimentum consanguinitatis non dispensatæ legitimè autoritate Apostolica, & ille amittit beneficium, ex text. in Clement. unica de consanguinitate, & affinitate, ubi Clemens V. ita disposuit: Eos (qui divino timore postposito in sua-

rum periculum animarum) scienter in gradibus consanguinitatis, & affinitatis constitutione interdictis, aut cum monialibus contrahere matrimonialiter non verentur, necnon & religiosos, & moniales; Clericos in sacris ordinibus constitutos matrimonia contrahentes refrænare metu pænæ ab hujusmodi eorum temeritatis audacia cupientes, ipsos excommunicationis sententiæ ipso facto decernimus subjacere: præcipientes Ecclesiarum Prælati, ut illos, quos eis constiterit taliter contraxisse, excommunicatos publicè tandiu nuntient, seu à subditis faciant nuntiari, donec suum humiliter recognoscentes errorem separentur ad invicem, & absolutionis obtinere beneficium mereantur, per prædicta quoque juribus, quæ sic contrahentibus alias pœnas imponunt, in nullo volumus derogari.

Et inter alias pœnas hæc est, quòd amittat beneficium, Cardinal. Anton & Abb. in dict. cap. 1. de Cleric. conjugat. Joann. eodem titulo, Roman. consil. 483. num. 6. intelligens tam in Clerico in minoribus, quàm in sacris, Menchac. de success. creat. lib. 3. §. 22. limitat. 17. num. 47. Ful. Clar. in §. ult. pract. criminal. quæst. 73. numer. 5. Pius Pichard. inter communes, verbo, Clericus beneficiatus, & Hieronym. Cevall. d. quæst. 147. numer. 7. intelligit, utcumque matrimonium sit nullum, & multa circa implicationem dictæ Clementinæ, vide per Sanchez lib. 7. de impedimentis, disput. 48.

Limitatur hæc tertia ampliatio, quando matrimonium fuit de præsentis, non autem quando solùm intervenerunt sponsalia de futuro, ex gloss. verbo, contrahere in dicta Clementina unica, ubi eam sequuntur Cardin. num. 15. & Ancharr. numer. 7. & Imol. n. 10. Anton. num. 4. & Abb. num. 5. d. cap. 1. Barbof. in L. 6. numer. 25 ff. soluto matrimonio, idem probant Capella Tholosan. quæst. 240. & ibi Aufrer. Rebuff. in praxi beneficiorum, de publica resignat. gloss. 18. num. 40. Peres ad L. 1. titul. 1. lib. 5. Ordinarum. pag. 4. vers. hic infertur, & seqq.

Caldas ad L. si curatorem, verbo, laesis, num. 128. vers. ex his infero, Cod. de in integrum restitution. minor. Sanchez d. disput. 42. n. 1. & disput. 48. n. 7.

14 Unde videndus est, si Clericus in minoribus contrahat cum impubere, an idem sit, ut beneficium amittat, & in hac quaestione, *Joann. Andr. in novell. cap. 2. & in cap. Joann. de Clericis conjugatis, tenet eum non perdere beneficium: Rota tamen decis. 102. incipit, Nota, in antiquis tenet, quod perdat beneficium, licet matrimonium non consummet, quia ex quo non stet per eum quin consummaretur, videtur habuisse animum perdendi beneficium, ex cap. nuper, de bigam. juncta L. quod ergo, §. cum autem, ff. de iis, qui notantur infam. & quia consensus facit nuptias, non concubitus, L. nuptias, ff. de regulis juris, idem tenet *Pavin. de offic. & potestat. capit. Sede vacante, in ultim. praelud. column. 2. vers. 7. per contractum matrimonii, Joann. Staphil. de liter. gratiae, & justitiae, titul. de variis modis vacatura à numer. 74. Mandos. ad Roman. d. consil. 483. litera C, sed opinionem Joann. Andr. secuta est Rota, dec. 571. in antiquis, incipit, Utrum, & alia Bernardi de Bisignet. dec. 1. de sponsalibus, & hæc est communis ex Doctoribus in dict. cap. Joannes, Covarr. de sponsalibus, 2. part. cap. 6. §. 3. numer. 4. Menchaq. d. n. 47. Ful. Clar. in pract. criminal. §. ult. q. 73. numer. 5. vers. sed nunquid sic cum impubere, Grammat. cons. 54. num. 11. Sanchez d. disp. 48 n. 11.**

16 Distinguit tamen Menchac. in eo loco inter Clericum ignorantem sponsam esse impuberem, quia putabat eam puberem esse, & inter Clericum scientem eam esse impuberem, cum qua matrimonium contrahit, ut in primo casu amittat beneficium, quia contrahendo cum impubere, quam crebebat puberem, animum contrahendi matrimonium habebat, & relinquendi beneficium, & in secundo casu non amittat, quia contrahendo cum impubere scienter, non potest habere talem animum perdendi be-

neficium, ex quo non potest valere matrimonium ab impubere contractum, data scientia minoris ætatis, & resolvuntur in sponsalia de futuro, quæ non faciunt jacturam beneficii, & hanc distinctionem probant *Salzedo ad Bernard. Dias in pract. cap. 80. ad fin. & Sanchez disput. 43. num. 7. lib. 7. de impedimentis, & potest probari ex responso Ulpiani in L. is qui putabat 15. ff. de acquir. hered. & alio responso Julii Pauli in L. 2. §. si à pupillo, ff. de usucapion. pro emptor. quod plus valet opinio existimantis se validè contrahere, quam veritas ignorata ab eo, & hæc distinctio est bona, & æqua.*

Adverte tamen, quod contracto matrimonio non potest beneficiatus renuntiare beneficium, quod perdidit ipso jure, si autem illud velit renuntiare, antequam contrahat, poterit resignare coram Ordinario, dummodo statim sequatur matrimonium, ut docet de primo *Flamin. Paris. de resignat. beneficior. lib. 3. quest. 1. numer. 28. & de secundo idem Flamin. eodem lib. 3. q. 6. à num. 163. ubi num. 166. & 167. distinguit inter beneficium resignatum per Clericum contrahentem matrimonium, ut Ordinarius possit statim providere de eo, & inter resignatum per Clericum intransentem, ut non possit statim conferre, sed debet expectare per annum, in quo potest exire, & non facere professionem. Rursus & adde quod talia beneficia vacantia per contractum matrimonium à beneficiatis, cum vacent ipso jure, possunt impetrari licet de facto retineant: sic *Ancharr. ad cap. quod à te, num. 4. de Clericis conjugat. Azor. lib. 5. institut. moral. cap. 8. quest. 3. quos sequitur Sanchez d. disp. 42. num. 11.**

Nec in his terminis habebit locum poena *L. 3. tit. 12. part. 4. Extravagant. in qua Serenissimus, & Catholicus Rex Emmanuel ita statuit: Por a informaçã que El-Rey Dom Manoel, que sancta gloria baja teve da grande devassidam, & fadiga, que injustamente se dava aos Beneficiados de seus Reynos, por as pessoas*

peſſoas que eſtavaõ em Corte de Roma, lbes impetrarem ſeus beneficios, vagando por certo modo, & em algumas maneiras exorbitantes, & os faziaõ citar para Roma, & ſendo alguns delles muito velhos, lbes convinha acudir em ſuas citaçoens, & morriaõ ás vezes no caminho, ou lá em Roma, & os que viviaõ, eraõ afadigados, & lbes convinha fazer quaesquer injuſtos partidos por remir ſua vexaçãõ, com grande cargo de consciencia daquelles porque aſſim eraõ vexados, & falecendo andando na demanda, ficava aos que por malicia os faziaõ citar ſubragado direito nos taes beneficios, ordenou que quaesquer ſeus naturaes que em Roma eſtiveſſem, ou fora della, & impetraſſem beneficios de homens vivos, hora foſſe por certo modo, hora por qualquer outra maneira, os havia por eſſe meſmo eſfeito por deſnaturalizados de ſeus Reynos, & Senhorios, para nunca poderem uſar dos privilegios, graças, merces, franquezas, & exempçoens, de que por direito, & costume uſaõ os naturaes de ſeus Reynos, & encorreſſem nas penas em que encorremos que de ſeus Reynos eraõ deſnaturalizados: & que tendo beneficios em ſeus Reynos, & Senhorios, lbes foſſem pelo meſmo feito embargados, & ſequeſtrados os fruõtos delles, & lbes naõ foſſem entregues ſem ſeu mandado, & q̄ ſendo leigos os que para Roma fizeſſem as ditas citaçoens, foſſem prezos, & naõ foſſem ſoltos ſem ſeu eſpecial mandado, por hum alvará de 10. de Dezembro de 1515.

21 Et in *L. 5. ejusdem titul.* Rex Sebastianus ita ſtabilivit: *Manda El-Rey noſſo Senhor, que daqui em diante naõ ſe faça extenſãõ da ley precedente em outros caſos fóra do intento, com que o dito ſenhor Rey a paſſou, & dos que nella ſãõ expreſſos contra peſſoas Eccleſiaſticas, ſem embargo do eſtylo que ſe ategora uſou no juizo dos feitos de Sua Alteza, & que ſe guarde em todo a diſpoſiçaõ do direito, & do ſagrado Concilio Tridentino, & que ſe cumpra aſſim nos caſos que daqui em diante ſuccederem, como nos que já pendem no dito juizo de ſeus feitos:*

por hum alvará de 21. de Julho de 1561. Utamq; legem approbavit Philippus II. in nova *Ordinat. lib. 7. titul. 13.* de ſimili lege agunt *Bosſius in ſua pract. titul. de Principe, num. 218. Theſaur. dec. 131. num. 4. Robert. de attentatis 2. p. cap. 20. n. 37.*

Circa eam legem notandum eſt primo, quòd poena, de qua ibi, eſt uſitata in noſtra Luſitania, & ſæpè Clerici naturales, qui pro beneficiis citant de prima instantia poſſeſſores ad comparendum in Roma, vel impetrant beneficia hominum vivorum certo modo, vel alia quacumque forma accuſantur, & condemnantur ad deſnaturaliſationem per judicem Regiæ Coronæ, iſtante ejus procuratore. Et propter delictum poſteſt Princeps facere de cive forenſem, ex *Bald. L. ſiquis filium ad fin. Cod. de liber. præter Caſſan. Cathalog. glor. mund, 5. part. conſiderat. 24. numer. 152.* & eſt frequentiſſima in Hiſpania ex *Bernard. Dias in pract. criminal. cap. 54. num. 13.* ubi alios citat, & ut dixi, illa pragmatica ſanctio non comprehendit caſum de quo agimus, quia cum beneficium vacet ipſo jure per matrimonium contractum à beneficiato, nec ab illo retineri, nec poſſideri poſſit de jure, utique non erit hæc impetratio prohibita, nec impetrans coercebitur poenis illius.

ALLEGATIO XLI.

Clerici in minoribus ut fruantur privilegiis Clericalibus, debent eſſe conjugati cum unica, & virgine, & de bigamis.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus in minoribus, ut fruatur privilegiis, debet eſſe conjugatus cum unica, & virgine.
- 2 In dubio, niſi aliud probetur, præſumitur virgo.
- 3 Reputatur virgo ea, quam deſloravit prius.

4. prius, nec fuit ab alio cognita, & n. 4.
5. Ampliatur quando quis contraxit cum ea, quam defloravit de presenti, & mortua est antequam eam cognosceret, non dicitur bigamus.
6. Idem si contrahat cum vidua ab alio relicta, non tamen cognita, sed à se ipso.
7. Reprobatur Magister sentent. tenens per matrimonium ratum contrahi bigamiam.
8. Copulatus cum pluribus fornicariè non est bigamus.
9. Bigamia triplex est, vera, interpretativa, similitudinaria.
10. Quæ dicatur bigamia vera.
11. Dicitur cognovisse quando intravit claustra pudoris.
12. Quæ dicatur bigamia interpretativa.
13. Ampliatur licet ignoranter contrahat cum fœmina prius ab alio cognita.
14. Idem quando cognovit uxorem suam ab alio adulteratam post adulterium commissum, sive sciat, sive ignoret adulterium.
15. Agitur de lege Castellæ, quæ requirit scientiam de adulterio in marito.
16. In Regno Castellæ observabitur ea lex, in Regno Lusitano observabitur jus commune.
17. Hæc pertinent ad juris Canonici determinationem, & illi standum est.
18. Quæ dicatur bigamia similitudinaria.
19. Quis possit in bigamia dispensare.
20. De jure bigamus privatur omni privilegio Clericali.
21. Hoc intelligitur in bigamia vera, vel interpretativa.
22. Bigamia similitudinaria non comprehendit Clericos in minoribus.
23. Bigami prohibentur portare habitum, & tonsuram.
24. Habet effectum impediendi ad promotionem, & executionem ordinis, in promotis.
25. Reprobatur opinio eorum, qui intelligunt capit. unic. de bigam. lib. 6. de bigamo vero, non de interpretativo.
26. Reprobatur decis. Capell. Thol. 64.

27. Bigamia contrahitur ex matrimonio de presenti, non verò de sponsalibus.
28. Contrahens per verba de futuro, & copulans, non incurrit bigamiam attentato jure noviori.
29. Bigamia vera, nec interpretativa incurritur, si matrimonium sit nullum.
30. Distinguitur inter matrimonium nullum per Clericum in sacris, vel in minoribus.

Clericus in minoribus conjugatus, ut fruatur privilegiis nostri decreti debet esse conjugatus cum unica & virgine, ut probatur in cap. unic. de Cler. conjugat. lib. 6. ibi: Qui cum unicis, & virginibus contraxerunt, & est indubitata conclusio per omnes, ibi, & probatur in L. 35. titul. 5. part. 1. Jul. Clar. in pract. crimin. §. ultim. quest. 36. num. 8. Pichard. inter communes, verbo, Clericus conjugatus non propter conjugium, refertur in 2. tomo commun. lib. 1. tit. 7. numer. 11. Soares in 5. tom. cap. 22. num. 6. Tyber. Decian. lib. 4. 1. tom. criminal. cap. 9. num. 40. Farin. lib. 1. question. 8. num. 8. Thom. Sanchez lib. 7. de impedimentis, disput. 46. num. 1. Ordin. lib. 2. titul. 1. §. 15. in antiquis, & §. 27. in novis, ibi: Como casou com huma só mulher virgem ao tempo do seu casamento.

Et in dubio, nisi aliud probetur, præsumetur virgo ea, cum qua contraxit, quoniam mulieres omnes nascuntur cum habitu virginitatis, & in eo durare præsumitur, quousque deflorentur. Abb. cap. 1. num. 5. de adult. Bermon. de publ. concubin. §. de stupro, num. 10. Jul. Clar. in pract. crimin. §. stuprum, vers. sed pone, Navarr. in Manuali Latino, cap. 16. num. 16. Peres ad Leges Ordinament. lib. 8. column. 270. Mascard. de probat. lib. 3. conclus. 1412. Anton. Thesaur. dec. 3. num. 2. & in terminis tenent Anchar. & Francus in d. cap. unic. Covarr. pract. quest. 43. numer. 7. vers. 7. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 2. numer. 2. Farin. d. quest. 8. n. 8. ubi addit, quod etiam præsumetur unum matrimonium.

Habet hæc doctrina aliquot ampliationes

3 tiones, & prima sit, quòd etiam reputabitur virgo ea, quam prius defloravit, nec fuit ab alio cognita, nisi ab eo ipso, quoniam non divisit carnem suam in plures, & est unus unius, & illa est unica unius, & propter virtutem matrimonii postea secuti inter eosdem, ex *cap. tanta qui filii sint legitimi*; & licet in contrariam opinionem fuerint *Tancred. Hostiens. Ugo, Godofred. de bigam. numer. 5.* quos refert *gloss. verbo, contraxerunt, in d. cap. unic. & Anton. de Butrio in cap. 2. numer. ultim. de Clericis conjugat.* moti ex eo fundamento, quia requirebatur, quòd sponsa tempore, quo contraxit matrimonium, fuerit virgo, ex *cap. qualis 30. quæst. 1.* nec fuit decisum per *Capellam Tholosan. quæst. 220.* ratione de qua ibi: tamen nostram ampliacionem tenent *gloss. fin. in d. cap. 2. ubi Abbas numer. 4.* dicit esse æquior, & *Imol. numer. 4.* testatur esse communem; eandem tenet *gloss. d. cap. unic. verbo contraxerunt, & ibi sequuntur Joan. Andr. Domin. numer. 6. & Francus numer. 2. in fine,* dicens eam in praxi servari; quam etiam tenent *Navarr. in Manuali Latino, cap. 27. numer. 195. Sanctus Raymund. in sua summa lib. 3. de bigamis, §. 4. vers. item quid si aliquis Armilla aurea, verbo, bigamia, numer. 6.* dicens eam verior, idem tenet *Frater Emman. Roder. in sua summa, cap. 157. §. 3. vers. ni es, Henricus de Sacrament. ordin. cap. 6. §. 10. Cardin. Tolet. in summa de Sacerdot. lib. 1. cap. 60. vers. tertium est valde, Ful. Clar. d. quæst. 36. vers. quæro, an Clericus, & vers. sed an ille, Farin. d. quæst. 8. numer. 8. Sanchez disputat. 46. numer. 3. & disput. 84. numer. 13. & probatur ex L. Castella in L. 35. titul. 5. part. 1. ibi: Fuera si el mismo la huviera antes virgen: eandem verior tenet *Vivald. in candelab. Eccles. titul. de irregularitate, in prima specie bigamiæ, n. 5.**

5 Secunda ampliatio est, quando quis contraxit matrimonium cum ea, quam defloravit virginitate sua, & contraxerunt de præfenti, & antequam eam cognosceret post matrimonium secutum,

mortua est, nam hic non est bigamus, quia non divisit carnem suam in plures, ex *cap. debitum de bigam. Hostiens. in cap. tam literis, de testibus, Capel. Tholos. quæstion. 255. Raymund. de bigam. §. 5. Thom. Sanch. lib. 7. disp. 83. numer. 4.*

Tertia ampliatio sit, quod si contrahat cum vidua relicta ab alio, non tamen ab eo cognita, nec ab alio, sed à se ipso, dicitur duxisse virginem, & unicam, & non erit bigamus, & satisfacit dispositioni *d. cap. unic. de Cler. conjug. lib. 6. ibi: Qui cum unicis virginibus;* quia cum eam cognovit virginem matrimonialiter, non divisit carnem suam in plures, ex *eodem cap. debitum,* ubi in hoc casu, qui fuit propositus Innocentio III. Papæ, ita concludit: *Unde is qui mulierem ab alio viro ductam, sed minime cognitam duxit uxorem, quia nec illa, nec ipse carnem suam divisit in plures, propter hoc impedimentum non debet, quin possit ad Sacerdotium promoveri: & tenent ibi hanc ampliacionem, gloss. fin. Anton. & Abb. uterque numer. 3. ponentes exempla: idem Capella, decis. 254. Sylvester, verbo bigamia, numer. 3. Armill. eodem verbo, numer. 2. Henric. d. loco, & probatur ex d. L. 35. titul. 5. part. 1. ibi: O viuva que no fuesse virgen, per argumentum à contrario sensu: idem Raymundus d. §. 5. ad fin. per text. in *cap. ult. 34. dist. Tiber. Decian. lib. 4. 1. tomo criminal. cap. 9. numer. 135. Sanchez d. disp. 83. numer. 4. ubi numer. 5. dicit communiter reprobari per Magistrum sentent. in 3. dist. 27. dicentem per matrimonium ratum contrahi bigamiam, cum requiratur copula, ex d. cap. debitum.**

Quarta ampliatio sit, si copulavit cum pluribus concubinis, quia fornicariè se habuit, non matrimonialiter, non dicitur divisisse carnem suam in plures, nec erit bigamus, quod ita probat text. in *cap. quia circa de bigam. ubi ita habetur: Sanè postulasti per Sedem Apostolicam edoceri: si Presbyteri plures concubinas habentes, bigami censeantur? Ad quod duximus respondendum, quòd cum irregularitatem non incurran bigamiæ, cum*

ALLEGATIO XLI.

171

cum eis tanquam simplici fornicatione, notatis quoad executionem Sacerdotalis officii poteris dispensare; & ibi tenent communiter Doctores, & glossa ibi reputat mirabile, quod eo casu plus habeat luxuria, quàm castitas, & tradit Frater Emman. Roder. d. cap. 157. vers. la primera conclusion, Cevall. de communib. contra communes, quæst. 556. Rebuff. responso 88. ubi agit de intellectu d. cap. quia circa, Sanchez d. disput. 83. num. 3. ubi ponit rationem.

9 *Bigamia autem triplex est, vera, interpretativa, similitudinaria. Ita gloss. d. cap. debitum, Spec. de dispensat. §. justa num. 6. Montaigne de bigamia, quæst. 4. Vivald. in candelab. titul. de irregularit. in prima specie bigamiæ, num. 2. Jacob. à Graff. lib. 4. decision. cap. 27. numer. 38. Henriq. lib. 11. de impedimentis matrimonii, cap. 6. §. 9. Soares 5. tom. disput. 49. section. 1. est communis secundum Navarr. in Manuali capit. 25. num. 165. Majol. de irregularitat. 1. lib. cap. 32. n. 3. Hieronym. Cevall. de communibus contra communes, quæst. 558. Sanchez d. disp. 83. n. 2.*

10 *Bigamia vera est quando quis duxit duas uxores successivè etiam virgines, & consummavit cum illis, gloss. cap. super de bigam. Raymund. de bigamis, §. 6. vers. proprie, cum quis diversis temporibus duas, vel plures habet uxores legitimas, per text. in capit. aperiant. 13. quæst. 1. Vivald. in candelabro de prima specie bigam. num. 3. Henriq. dict. §. 9. Navarr. d. cap. 27. num. 195. Soares d. quæst. 49. section. 1. Flamin. de resignat. beneficior. lib. 5. quæst. 3. num. 188. Cevall. d. quæst. 588. idem tenent Aufrer. ad Capell. Tholosan. quæst. 64. numer. 1. Sanchez d. num. 2. & dicitur cognovisse quando intravit claustra pudoris ex Tabiena, verbo, bigamia, num. 2. ad fin. Vivald. d. loco numer. 22. Henricus de matrim. lib. 11. cap. 15. §. 3. addens in utroque foro eum esse bigamum, & eam probabilem sententiam esse fatetur Sanchez d. disput. 83. num. 6. sed etiam esse probabiliorem existimat in foro conscien-*

tiæ per rationes ibi adductas, & citat pro hac secunda opinione Borgasium de irregularitate 5. part. tit. de bigam. n. 21. & 22. & Vegam. 1. tom. suæ summæ, cap. 38. casu 4. Ego primam sequor.

12 *Bigamia interpretativa, est, quando duxit ab alio cognitam, & ipse etiam cognovit, quia tunc dividit carnem suam in plures & fit bigamus, sive illa fuerit vidua, sive soluta, ex cap. feriatim 32. distinct. cap. curandum 34. distinct. Raymund. d. §. 5. vers. item qui contrahit, Vivald. d. in Candelabr. d. loco, n. 4. vers. item qui, ubi plura jura citat, & auctoritates, Henricus d. cap. 6. §. 10. Soares d. quæst. 558. Cardinal. Toletan. lib. 1. cap. 61. vers. secunda est, Armilla dicto verbo, bigamia, num. 2. Jacob. de Graff. d. cap. 27. num. 38. Sanchez lib. 7. de impediment. disput. 84.*

13 *In hanc bigamiæ interpretativæ speciem cadit, si nubat foeminae ab alio prius cognitæ, licet ignoraverit ejus corruptionem ex Archidiacon. Joann. Andr. num. 3. Domin. num. 6. & Franc. num. 6. in d. cap. unic. de Clericis conjug. lib. 6. Guido dec. 138. ad fin. Aufrer. ad Capell. Tholos. quæst. 256. numer. 2. Purpurat. conf. 408. numer. 2. lib. 2. Navarr. dict. cap. 27. num. 195. Sylvester verbo bigam. num. 4. Armilla in eodem verbo, num. 2. & probatur ex cap. maritum, 33. distinct. Sanchez d. disput. 84. num. 3. quicquid alii aliud teneant.*

14 *Alia est bigamia interpretativa, quando cognovit uxorem suam ab alio adulteratam post adulterium commissum, sive sciat, sive ignoret eam adulterium commisisset, licet hoc faciat ex præcepto Ecclesiæ, vel judicis ex cap. si cujus 24. distinct. cap. 1. de bigam. Godofred. de bigam. num. 6. Aufrer. ad Capellam, dict. dec. 225. n. 4. Sylvester, Navarr. Henric. locis citatis, Soares ubi supra, n. 15. Frater Ludov. Lopez in suo instructor. conscient. 1. part. cap. 38. vers. & consequenter, Frater Emman. d. cap. 117. §. 4. Card. Tolet. d. cap. 60. vers. quarta, & versic. tertium, Sanchez d. num. 15. & potest esse casus exemplificatus in dict.*

Capell. Tholosan. decis. 256.

- 15 In eo autem, quod dixi de marito cognoscente uxorem adulteram, post adulterium ab ea cum alio commissum, & ab eo ignoratum, contrarium deciditur in *dict. L. 35. titul. 5. part. 1.* ubi requiritur, quod maritus sciens adulterium commisisse, eam cognoscat, & hoc patet ex illis verbis: *Hiziesse ella adulterio, y despues huviesse el que ver con ella sabiendolo, & Gregor. Lopez* dixit notandam eam legem, & approbare opinionem illorum, qui tenebant requiri scientiam adulterii in viro cognoscente uxorem adulteram, & quod æquior est hæc opinio, quam approbat ea lex, & eam tenent *gloss. cap. 2. de bigam. verbo, bigamis, Spec de bigamis, Rebuff. de pacific. possessoribus, num. 194. Emman. à Sa in sua summa, verbo, irregularitas,* ubi agit de bigamia, *numer. 3.* sed
- 16 aliam opinionem fatetur *Gregor.* esse communior, & ideo in Regno Castellæ illius decisio practicabitur, in Regno autem Lusitano observabitur jus commune, & illa communis opinio, quia in Regno eo, nihil eo articulo dispositum est lege aliqua, & ubi non est lex Regia, servantur jus commune, & communes opiniones.

- 17 Rursus hæc pertinent ad juris Canonici determinationem, & illi standum est, & eam opinionem communem de jure quamplurimos referens sequitur *Sanchez d. disp. 84. numer. 15.* quem
- 18 consule. Alia est bigamia similitudinaria quam quis contrahit, quando ordine sacro insignitus, vel solemne votum castitatis emissum, idest professionem aliquam, etiam cum unica, & virgine contraxit, & consummavit, ex *cap. quot. quot 27. quæst. 1. cap. final. de bigam. Raymundus ubi supra ad finem, Angel. verb. bigamia, §. 9. Bartol. & Bald. in L. nemo Clericus, Cod. de sacrosanct. Eccles. Vivald. de bigamia in 1. specie, num. 12. & 13. Soares d. disput. 49. sect. 4. late Thomas Sanchez lib. 7. de impedimentis disput. 85.*

- 19 Quis autem possit in bigamia dis-

pensare, vide *Rotam. dec. 1. de bigam. in novis, Montaigne de bigam. quæst. 7. Humada ad L. 5. titul. 5. part. 1. gloss. 33. Candelab. ubi supra, num. 30. Salzed. ad Bernard. in pract. crimin. cap. 16. n. 15. Cardin. Toletan. in sua summa de Sacerdotib. lib. 1. quæst. 62. Soares d. q. 49. section. 6. Sanchez lib. 7. de impediment. disp. 86. de jure bigamus privatur omni privilegio Clericali, & subjicitur Curiaæ sæculari, ex *cap. unic. de bigam. lib. 6.* ubi *Gregor. X.* in Concil. Lugdunensi sic definit: *Altercationis antiquæ dubium præsentis declarationis oraculo decidentibus bigamos omni privilegio Clericali declaramus esse nudatos, & correctioni fori sæcularis addictos, contraria consuetudine non obstante,* & notandus est textus iste, quia privat bigamos omni privilegio Clericali, tam Canonis *si quis suadente 17. quæst. 4.* quam fori, de qua in *d. cap. unic. de Cleric. conjugat. lib. 6.* & ita tenent *gloss. in eodem cap. unic. verbo, omni privilegio,* & reprobatur consuetudinem in contrarium, ut ibi *per gloss. verbo, bigamia, num. 8. Armilla eodem verb. num. 5. Soares d. disput. 40. sect. 5. n. 6. contra Host. Pan. & Reb. in praxi, tit. de Clericis ad sacros ordines male promptis, num. 6.**

Hoc tamen intellige in bigamia vera, vel interpretativa, ex *Archidiacon. in d. cap. unic. verb. bigamos de bigam. lib. 6. Sylvester d. num. 8. Rota dec. 1. de bigam. in novis, Soar. d. section. 5. num. 5. licet Jul. Clar. in d. quæst. 36. num. 9. intelligat de bigamia propria, & Soares d. section. 5. num. ult. dicit bigamiam similitudinariam non comprehendere Clericos in minoribus, quia tantum ligat Clericos in sacris, vel religiosos professos, & consuluit *Navarr. conf. 1. tit. de bigam. lib. 1. Cardin. Tolet. in sua summa de Sacerdotibus lib. 1. cap. 61. ad fin. & ante eos Godofred. de bigam. num. 10. item prohibetur bigamos portare habitum, & tonsuram sub anathemate, ex d. capit. unic. de bigam. lib. 6. ad fin. ibi: Ipsis quoque sub anathemate prohibemus deferre tonsuram, vel habitum Clericalem,**

lem, & ibi notant *Anchar. num. 4. Domin. num. 3. & Franc. num. 3. vers. ult. Armilla aurea, verbo, bigamia, num. 5. Molina Theolog. lib. 4. de justit. 3. tract. disput. 54. num. 8. & in Concil. Trident. sessione 23. in decreto de reformat. cap. 17. ad finem. Nec potest bigamus promoveri ad ordines, cap. Acutius 26. dist. Covar. Clem. si furiosi de homic. 1. part. §. 2. Navarr. d. cap. 27. num. 195. Armilla d. verbo, bigamia, num. 4. Henric. d. §. 9. & habet effectum impediendi ad promotionem, & executionem ordinis in promotis, d. cap. quotquot 27. quest. 1. cap. 2. qui Cleric. vel voventes, & ibi Abb. notabili 3. & Antonius notab. 2. Armilla d. verbo, bigamia, num. 4. & ita declaranda est Curia Philip. 3. part. §. 1. n. 6.*

24
25
26
21
23

Ex his reprobatur opinio eorum, qui volunt intelligere *d. cap. unic. de bigam. lib. 6. de bigamo vero, non in bigamo interpretativo, ut per Aufrer. ad Capell. dec. 64. num. 2. Ful. d. quest. 36. num. 9. & 10. cum generalius procedat in bigamo utroque modo, verè, & interpretativè: sic etiam reprobatur dec. 64. Capell. Tholosan. dum definivit, quòd non dicitur bigamus, nec amittit privilegium Clericale ille, qui uxorem, quæ publicè, & notorie adulterium commisit, reconciliat, & habet, cohabitando cum ea, quia licèt dicatur bigamus, ne promoveatur ad ordines, non tamen dicitur bigamus, quoad privilegia, de quibus in dict. cap. unic. de Cleric. conjugat. lib. 6. quam sequuntur *Ful. Clar. d. q. 36. num. 10. & Tiber. Decian. d. cap. 9. num. 134. quia in contrarium est communis, de qua supra, & eam esse receptissimam, & verissimam Theologorum, & Canonistarum sententiam, & ab ea non esse recedendum testatur Salzedo ad pract. Bernard. Dias cap. 16. verb. sive ignoranter, ubi illam legem partitæ, quam refert, requirentem scientiam in marito circa adulterium uxoris rem cum ea habendo testatur æquiorum, sed adversari communi Theologorum, & Canonistarum, sententiæ, & eandem communio-**

rem, & veriore testatur *Cardinal. Tolletan. d. cap. 60. vers. alterum; eandem probat Sanchez d. disput. 84. numer. 15. licèt aliam sequatur Lelius Zæchius de Republ. Ecclesiast. titul. de Cleric. 3. privilegio, fol. 395.*

27

Sunt tamen hæc intelligenda de bigamia orta ex matrimonio contracto per verba de præsentì, non verò de sponsalibus de futuro, quia est materia pœnalis, in qua quis arcetur à promotione, & suspensione, ab executione ordinis, & efficitur de Curia sæculari, propter bigamiam, & ideo non incurritur talis pœna per sponsalia de futuro, ex glossa, *Clementin. unica de consanguinitate, & affinitat. verbo, contrabere, Barbosa in L. si ante, num. 25. ff. soluto matrimonio, & in terminis Aufrer. ad Capell. d. dec. 64. num. 3. Navarr. in Manuali Latino, cap. 27. num. 195. dicens ita in sacra pœnitentiaria conclusum fuisse, reprobata decisione Rot. 1. de bigam.*

28

Unde infertur, quòd si contrahat per verba de futuro, & deinceps secuta copula, non incurret bigamiam, quia licèt secundum jura antiqua transibant in matrimonium de præsentì, & essent valida talia matrimonia, ex *cap. 15. qui fidem de sponsalibus Concil. Trident. sess. 24. in decreto de reformation. cap. 1. tamen post illud decretum non valent talia matrimonia sic contracta, & tantum resolvuntur in sponsalia de futuro, ex Joann. Gutierrez. de jurament. confirmat. 1. part. cap. 51. num. 12. & Canonic. 1. part. cap. 18. num. 4. Navarr. in Manual. Latino, cap. 25. numer. 144. & pluribus aliis, quos refert Cævall. de communibus contra communes quest. 604. numer. 20. ideo ex talibus sponsalibus etiam secuta copula non contrahitur bigamia, nisi matrimonium celebretur secundum dispositionem text. in *d. cap. 2. Concil. Trident. & deinde sequatur copula conjugalis.**

29

Item non incurritur bigamia, saltem vera, nec interpretativa, si matrimonium non teneat, & nullum sit, licèt contrahat cum vidua, vel corrupta ab alio,

alio ex *Joann. Andr. in d. cap. unic. de Clericis conjugat. lib. 6. & Aufrer. de Capell. d. dec. 64. num. 2.* & est communis ex *Benedict. Capra regul. 97. num. 83.* refertur in 2. tomo commun. opinion. lib. 1. titul. 7. numer. ultim. *Frater Emman. Roder. d. cap. 157. §. 5.* facit, quia nulliter contractum, vel non contractum, sunt paria, *L. quoties, ff. qui satisfacere cogantur, L. 2. ff. de auctoritat. tutor. de quo tamen videndi sunt Cardinal. Tolletan. de Sacerdotib. lib. 1. cap. 16. Soares d. disput. 49. section. 3. vers. quid si matrimonium cum vidua nullum sit,* ubi distinguunt inter matrimonium contractum nulliter per Clericum in sacris, vel in minoribus, ut in primo casu inducatur bigamia, non in secundo: adde *Sanchez d. disput. 84.* & ideo retinet privilegium Clericale Clericus in minoribus, si contrahat nulliter cum vidua, vel ab alio corrupta, ut est probatum.

ALLEGATIO XLII.

Clerici conjugati ut fruantur privilegio Clericali debent portare coronam, & vestes.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus conjugatus debet portare tonsuram, & vestes.
 - 2 Tonsura incepit à Petro successore Christi.
 - 3 Vestes debent esse plures, & non una, illæ saltem quæ videri possunt, & n. 4.
 - 5 Captus veste honesta, & alia inhonestæ, quæ tota cooperitur ab honesta, sufficit.
- I Clericus in minoribus conjugatus debet portare tonsuram, & vestes, ex *cap. unic. de Clericis conjugat. lib. 6.* ubi notant *glossa verbo, vestes, & verbo, conjugatur, Ancharr. num. 4. Domin. num. 5. & Franc. numer. 1. Guido Pap. dec. 138. num. 1.* & hæc copulativè requiruntur, habitus, & tonsura, nec

unum sine altero sufficit ex illo text. & *Bald. in L. si qua per calumniam, Codic. de Episcopis, & Clericis, Covarr. pract. cap. 31. vers. tertio,* ut locus sit, *Capra, regul. 94. numer. 85. vers. aut incedit in habitu Clericali, Ful. Clar. §. ult. pract. crimin. quæst. 36. num. 7. Pacian. lib. 2. de prob. cap. 34. numer. 25. Farin. lib. 1. quæst. 8. num. 64. Barbosa, L. Titia n. 35. vers. Tertia difficultas, Thom. Sanchez lib. 7. de impedimentis, disput. 46. n. 1.*

Tonsura incepit à Petro successore Christi in Pontificatu, qui in memoriam Dominicæ Passionis, & in signum spineæ Coronæ tonsuram in capite ferebat, ex *Anton. cap. penult. ad finem, de vita, & honestat. Cleric. Pacian. d. cap. 34. num. 33.* & sic Apostoli Christi erant tonsi, quod pluribus auctoritatibus *Frater Mart. Ledes. in 2. quarti quæst. 42. articul. 1. Catechism. Roman. cap. 7. n. 14.* Circa vestes autem non sufficit portare unam vestem Clericalem, sed plures; quia text. loquitur in plurali, & ita notant *Joann. Andr. ibi ad fin. & Domin. num. 5. Rota in novis, dec. 202. Covarr. d. cap. 31. num. 6. vers. tertio, Barbosa in d. L. Titia numer. 35. Farin. ubi supra num. 65.* ubi dicit, quod oportet, ut omnes Clericales vestes, & honestas deferat, illas saltem, quæ videri possunt, aliàs non sufficit si unam vestem Clericalem deferat, & alias inhonestas, & sæculares, ut etiam tenent *Alber. in L. moveor, L. si servus exportandus, num. 2. ff. serv. exportand. Gratus cons. 87. n. 18. lib. 1. Guido dec. 138. Aufrer. ad Capell. dec. 227. & dec. 252. Afflict. lib. 1. constitut. Sicil. Rub. 36. num. 10. Martius dec. 290. num. 2. in 1. part. Franc. d. cap. unic. num. 1. Boer. dec. 63. num. 10. Emman. Soares in suis communibus, verbo, Clericus absque.*

Et hinc descendit, quòd si capiatur aliqua veste honesta, & alia inhonestæ, quæ tamen tota cooperitur ab honesta, sufficet, ex *Clem. 2. de vita, & honestat. & ita tenet gloss. Joann. Andr. Ancharr. Domin. & Francus,* quos citat, & sequitur *Sanchez d. quæst. 46. n. 5. ad fin.*

& num. 6. tract. que sint vestes Clericales: adde Navarr. in cap. inter verba 11. quest. 3. conclus. 5. numer. 68. & 69. Pacian. d. cap. 34. à n. 34.

ALLEGATIO XLIII.

Clerici conjugati, qui cum unica virgine contraxerunt, habent duo privilegia, fori, & Canonis.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus conjugatus cum unica, & virgine, habet duo privilegia, alterum circa forum in causis criminalibus, non civilibus.
- 2 Alterum circa Canonem.
- 3 Ampliatur, quia si cum unica, & virgine contraxit, & habitum, & tonsuram deposuit, & iterum ea mortua reassumat, recuperabit privilegia Clericis concessa.

Clericus conjugatus cum unica, & virgine habet duo privilegia, alterum circa forum in causis criminalibus, tam criminaliter, quam civiliter intentatis, descendantibus ex crimine, non autem in causis merè civilibus, pro quibus conveniendus est in Curijs sæcularibus, etiamsi tonsuram, & vestes Clericales deferat, tanquam laicus reputatus, ex *Montalv. in L. 25. tit. 9. part. 1. Purpurat. cons. 213. num. 1. lib. 1.* est cõmunis secundum *Covarr. pract. cap. 31. n. 7.* ubi sic declarat illa verba *d. cap. unic. ibi: Trahi non posse criminaliter, nec civiliter,* & ibi tenent *Joann. Andr. Anchar. n. 4. & Domin. num. 7. Petr. Jacob. in pract. de duello, vers. item facit quod res, Paris. cons. 40. num. 21. lib. 4.* & cautum est in *L. Castellæ 2. tit. 4. lib. 2. novæ collect. ibi: En las causas criminales, & in Ordinat. Lusitana lib. 2. tit. 1. §. 14. in antiq. & in lib. 2. tit. 1. §. 4. in novis, ibi: Poderão ser demandados perante as ditas nossas justiças em todos os casos, porque os demandar quizerem civil-*

mente, & elles serão obrigados, quando assim civilmente forẽ demandados, de responder perante as ditas nossas justiças, sem poderem allegar seu privilegio de Clerigo, salvo nos casos criminaes, assim civilmente, como criminalmente intentados. Docent *Franc. Aviles ad leges Prætor. in proæm. gloss. 2. num. 28. Belluga in specul. Princip. rubr. 11. §. videamus, n. 1. & 6. & ibi Camill. Borrellus in additio- ne, littera A, & hanc communissimam opinionem alijs relatis appellat, & sequitur Sanchez lib. 7. disput. 46. à n. 20. Curia Philip. 3. part. §. 1. n. 5.*

Alterum privilegium est circa Canonem, cap. si quis 17. quest. 4. gloss. 1. *Abb. num. 3. Imol. num. 5. in cap. Joannes de Clericis conjugat. Godofred. in summa hujus tituli, num. 7 Rota dec. 3. de sentent. excommunic. in novis, Bertrand. cons. 144. num. 2. lib. 9. Paris. cons. 40. n. 21. lib. 4. Alciat. respons. 40. num. 26. lib. 9. Menckaq. de succession. creat. lib. 3. §. 21. num. 62. glossa fin in L. 49. tit. 6. partit. 1. Jacob. de Graff. lib. 2. decis. cap. 49. n. 29.* Ampliatur; quia si cum unica, & virgine contraxerit nuptias de præsentis, habitum, & tonsuram deposuit, & ea mortua reassumat habitum, & tonsuram, recuperabit privilegia Clericis concessa initiatis prima tonsura, vel in minoribus ordinibus constitutis, ut per *Abb. Sicul. in cap. Clericus, de vita, & honestat. Clericorum, docent Joan. Andr. Anchar n. 6. Domin. num. 5. & Franc. num. 4. in d. cap. unic. §. ult. Aufrer. ad Capell. Tholosan. dec. 204. n. 2. Covarr. d. cap. 31. n. 7. vers. quinto potissimum, ad finem, Ful. Clar. d. q. 36. pract. crimin. num. 18. Lelius Zæchius de Repub. Ecclesiast. tit. de Cleric. vers. 2. Thom. Sanchez d. disp. 46. à n. 27. ubi relatis opinionibus, huic adhæret, & quòd habeat illa duo privilegia Canonis, & fori prosequitur *Thom. Zerola in sua praxi Episcopali, §. Clericus, vers. ad secundum.**

ALLEGATIO XLIV.

Clerici conjugati, ut fruantur privilegiis Clericalibus, ultra quòd sint conjugati cum unica, & virgine, debent portare habitum, & tonsuram, & observare alia requisita Concilii, & an competant eorum uxoribus.

SUMMARIUM.

- 1 Clericus conjugatus de jure Lusitano utitur privilegio fori, si tempore delicti, & capturæ versetur in habitu, & tonsura Clericali.
- 2 Post Concilium in illo decreto debet habere aliud requisitum de assignatione per Episcopum servitio alicujus Ecclesie.
- 3 Exemplificatur in Vespelione.
- 4 Reprobatur opinio Doctorum tenentium sufficere, quòd post delictum reassumat habitum, & tonsuram, licet in illius tempore in eo non versaretur, & n. 5.
- 6 Sufficit gestare tempore delicti, & capturæ, licet antea non haberet.
- 7 Reprobatur etiam decisio Capell. Tholosan. in Regno Lusitano citata.
- 8 Limitatur, nisi casus accidat in Clerico, qui propter infirmitatem amisit capillos, vel habet canitiem calvam.
- 9 Notatur differentia inter Clericum in minoribus solutum, & Clericum in minoribus conjugatum.
- 10 Exceptio fori debet allegari per Clericum conjugatum in minoribus coram giudice seculari.
- 11 Reprobatur opinio tenentium contrarium.
- 12 Apud Lusitanos servatur indistinctè, quòd iudices seculares cognoscant de meritis exceptionum.
- 13 Debet talis Clericus conjugatus abstinere se à negotiationibus, & armis, ut possit uti privilegiis concessis.
- 14 Non possunt tales Clerici renuntiare privilegio.

15 An privilegia Clericis conjugatis competentia communicentur eorum uxoribus.

16 Circa privilegium fori est controversum.

Ibid. Alexander de Nevo facit tres conclusiones.

17 Quod fruantur in criminalibus, quando vir incedit in habitu, & tonsura.

18 Sunt duo in carne una, & unum corpus.

19 Una, & eadem res non debet diverso jure censerì.

20 Tertia conclusio versatur in uxore Clerici in sacris.

Ibid. Ampliatur in uxore vidua Clerici in minoribus.

21 Jus alicui quæsitum ex persona alterius durat, licet persona deficiat.

22 Uxor Clerici in minoribus incedentis in habitu, & tonsura, vel illo mortuo, si incebat in habitu, & tonsura committat delictum, remittetur ad forum Ecclesiasticum.

23 Non procedet in vidua luxuriose vivente.

24 Hæc sunt intelligenda in causis criminalibus.

A Pud Lusitanos est Ordin. sæpius allegata, lib. 2. titul. 1. §. 15. in antiquis, & lib. 2. titul. 1. §. 27. in novis, quibus cavetur, quòd si Clericus conjugatus committat aliquod delictum, utetur fori privilegio, si tempore delicti, & tempore capturæ incedat in habitu, & tonsura Clericali, & insuper probaverit se fuisse uxoratum cum unica, & virgine; sed Ordin. antiqua statuit secundum tempus, quo vigeat constitutio Bonifacii VIII. in cap. unic. de Clericis conjugat. lib. 6. in qua duo tantum requirebat, nempe esse conjugatum cum unica, & virgine, & deferre habitum, & tonsuram Clericalem.

Cæterum post Concilium in illo decreto hæc duo non sufficiebant, nisi insuper probasset se addictum esse per Episcopum servitio alicujus Ecclesie, ut docent Gonçal. Soares in sua practica,

2. tom. prælud. 2. num. 7. Joann. Garcia de nobilitat. gloss. 9. num. 50. Salzedo ad pract. Bernard. Dias cap. 62. numer. 13. Hieronym. Giacharius ad Ful. Clar. in praxi crimin. quest. 36. num. 8. Lelius Zechius de Republic. titul. de Clericis, fol. 403. vers. similiter. Henric. de Sacrament. ordin. lib. 10. cap. 15. § 2. Barbosa in L. Titia, num. 36. ff. soluto matrim. Sanchez d. disput. 46. numer. 1. & Henric. ubi proximè exemplificat in Vespelione, qui in Ecclesia habet officium sepeliendi mortuos, & cum hac declaratione se conformavit Ordin. nova d. loco, dum dicit de Clericis in minoribus, qui petunt se remitti ad judicem Ecclesiasticum, servandam esse formam Concilii, quæ consistit in probando tres conditiones circa Clericos in minoribus conjugatos, esse conjugatum cum unica, & virgine, deferre tonsuram, & vestes Clericales, & esse præfixum servitio alicujus Ecclesiæ per Episcopum, ex Salzedo de cap. 62. num. 13. Lelius d. loco citato, de Clericis in 3. privileg. fol. 395. & 399. vers. fallit, cum quo declarat.

4 Et ex ea Ordin. noto, quòd in Clericis in minoribus conjugatis requiritur, ut privilegio fori utantur, quod in temporibus duobus gerant habitum, & tonsuram Clericalem, videlicet tempore delicti patrati, & tempore capturæ, ut etiam profequitur Barbosa in d. L. Titia, num. 33. Ex quibus infertur, quod non admittetur apud Lusitanos quorundam opinio tenentium, quòd si tempore delicti non versabatur delinquens in habitu, & tonsura, sed eo commisso statim reassumat, gaudebit fori privilegio, ut per Alex. cons. 149. num. 7. lib. 1. Hippol. singul. 480. Ful. Clar. dict. quest. 36. num. 15. & refertur in 2. tom. commun. opinion. lib. 1. titul. 7. num. 11. Farinac. lib. 1. quest. 8. num. 66. nam cum apud Lusitanos ex dicta Ordin. requiratur, quòd illis duobus temporibus versetur, & reperiat in habitu, & tonsura: si in aliquo ex istis temporibus defecerit in deferendo habitum, & tonsuram, non gaudebit privilegio fori, & hanc opinio-

nem etiam in terminis juris tenebant Anchar. numer. 6. Domin. in §. 1. ad fin. in d. cap. unic. Capell. Tholosan. quest. 147. Gomes. 3. tomo cap. 10. n. 5. Avend. de legibus Prætor. cap. 22. num. 11. quos refert Barbosa d. L. Titia, num. 33. vers. ex quo infertur, quod si Clericus conjugatus, Sanchez d. disput. 46. n. 10. sicut & per contrarium si tempore delicti, & capturæ gerebat, gaudebit privilegio fori, licet antea gestare non soleret, ut probatur ex mente d. cap. unic. Alex. cons. 8. num. 4. lib. 1. Hippol. d. singular. 480. Ful. Clar. d. num. 15. Barbosa d. n. 33. vers. & per contrarium, Lelius Zechius de Clericis, num. 6. vers. 2. Clerici, fol. 431. de Repub. Ecclesiast.

7 Ex eadem consideratione non admittetur apud Lusitanos decisio Capell. Tholosan. 104. dum ponit casum in quodam Clerico conjugato, capto in habitu, & tonsura existente per Curiam Tholosæ, & requisitus per Curiam Episcopalem Tholosæ, fuit remissus, non obstante quod opponeretur, quod tempore aresti facti erat carens tonsura, & replicabatur per Curiam spiritualem, quod quanvis tunc careret tonsura, hoc erat propter infirmitatem, & ante, & post, dictus Clericus consueverat portare coronam, ubi comprobatur Aufrer. & sequitur Ful. Clar. d. quest. 36. vers. sed quid si Clericus, nisi casus accidat in Clerico, qui propter infirmitatem amisit capillos, vel habet canitiem calvam ex alia decis. Capelle 256. Ful. Clar. in eadem question. 36. vers. quero nunc, Sanchez disput. 46. num. 9. & dixi in Allegat. 11. num. 16.

9 Notabis tamen differentiam inter Clericum in minoribus solutum, & Clericum in minoribus conjugatum, ut in illo sufficiat portare habitum, & tonsuram tempore capturæ, in hoc autem requiratur tempore delicti, & tempore capturæ, & advertit Barbosa d. L. Titia, num. 33. vers. secunda principalis conclusio, & numer. 34. vers. ultima conclusio. Adde quod istam exceptionem declinatoriam fori debet Clericus conjugatus alle-

allegare, & proponere coram iudice sæculari, ex *d. Ordinat.* quod in terminis juris communis erat maximè controversum, ex *Alex. d. conf. 8. numer. 15. lib. 2. Bald. in L. si qua per calumniam num. 3. Cod. de Episcop. & Cleric. Domin. & Francus in dict. cap. unic. §. ultim.* citati per *Barbos. in d. L. Titia, num. 34. vers. sed. subsistendum, Farin. d. quæst. 8. n. 33. & 34.* sed alii tenent contrarium, ut per *Joan. Gal. in arestis, quæst. 43. Guido dec. 138. num. 2. Francis. Mart. dec. 419. 2. part. & alii, quos refert Barbosa in d. L. Titia, num. 34.*

- 11 Hanc opinionem secundam uti falsam, & Canonibus contrariam, & communi aliorum sententiæ, reprobant *Covarr. d. cap. 33. num. 1. Mascard. de probat. lib. 2. conclus. 689. à n. 3. qui num. 10. dicit, quòd si revocetur in dubium id, quod statim potest probari, ut de tonsura, quæ statim videri potest, iudex sæcularis ex aspectu deposito directo, & eo inspecto denegabit remissionem petitam ad iudicem Ecclesiasticum, tanquam calumniosam, juxta notata in *L. 1. ff. de offic. assessor. per gloss. 1. & in ea conciliatione residet Farin. d. numer. 34. ad fin. cum Aufrer. in tract. de potestat. seculari super Ecclesiasticos 20. fallent. reprehendente Guidon. dict. decis. 138. quod idem tenet Purpurat. conf. 213. lib. 1.* Sed apud Lusitanos servatur indistinctè, quod iudices sæculares, coram quibus allegantur tales exceptiones, cognoscant de earum meritis, idest, an gestaverint habitum, & tonsuram in illis temporibus ex dicta *Ordin.* quæ sustinetur ex compositione facta inter Regem Joannem I. & Clerum, anno 1417. ut refert *Gama de Sacrament. præstand. quæst. 5. num. 2. versic. juret amen Regio, Salzedo ad Bernard. d. cap. 62. num. 14. ad fin. Barbos. d. L. Titia, numer. 34.* ubi defendit, quia hæ qualitates de habitu, & tonsura consistunt in facto, eo magis, quia per *L. 5. titul. 4. part. 2. Extravag. declaratum est, quantus esse debeat circulus coronæ, & quanta debeat esse longitudo vestium in Clericis in minori-**
- 12

bus, ex concessione Pii II. facta Alphonso V. Regi illius Regni.

Item oportet, quòd talis Clericus conjugatus abstineat à negotiationibus, & armis, ut uti possit privilegiis concessis Clericis, aliàs si negotiationibus, & armis versetur, non utetur illis privilegiis Clericorum, ex *Innocen. cap. fin. de vita, & honestate Clericorum, Bertrand. conf. 13. num. 5. lib. 8. Ful. Clar. d. q. 36. num. 12. Lelius Zechius de Republica Ecclesiastica, titul. de Clericis, fol. 431. vers. 2. Clerici, intelligendo cum Covarr. pract. cap. 31. num. 8. vers. sexto, Stracha de mercatur. titul. de mercatoribus, 2. part. num. 5. Sanchez d. quæst. 46. num. 25. & 26.*

Nec huic privilegio possunt tales Clerici renuntiare in casibus, in quibus eis competat, quia non conceditur eis favore privato, sed favore totius ordinis Clericalis, ex *cap. si diligenti, de foro compet. & in d. cap. unic. de Cler. conjug. lib. 6.* ubi ita tenet *gloss. verbo, Clericalis, & Archidiacon. num. 3. Gomes. dict. cap. 10. num. 4. Anchar. in eodem capit. unic. num. 5. vers. Octavo.* Adde controversum esse, an ea privilegia competentia maritis Clericis, competant etiam uxoribus eorum, tam in vita, quam post mortem, & quòd privilegium Canonis omnes tenent non communicari, ut per *Joann. Andr. num. 3. Domin. num. 5. & Franc. num. 6. in d. cap. unic. §. in cæteris autem, Alex. de Nevo in cap. nullus, num. 14. de foro compet. Aviles loco infra citando, vers. attamen.*

Quoad privilegium autem fori contentio est, nam quòd nec tali privilegio fruantur, tenent *Joann. de Lignano, Joann. Andr. num. 3. Francus num. 6. d. cap. unic. §. in cæteris, Avend. ad leges Prætor. cap. 22. num. 13. in 1. part. Casfan. consuetud. Burgund. rubr. 1. §. 5. verb. is, el negrace, num. 6.* dubium proposuit, sed non decidit, & cogitandum reliquit, *Alex. de Nevo in d. cap. nullus, d. num. 13.* tractando hanc materiam facit tres conclusiones. primam in *num. 12. de privilegio Canonis, & resolvit non compete-*

re, & esse tenendum pro declaratione, scribentium ibi, & in *d. cap. unic.* qui eam tenent, & *Cardin. in Clement. litteras, quest. 12. de praebeud. Tiraquel. ad leges connubiales, gloss. 2. num. 62.* facit secundam conclusionem in uxore Clerici actualiter conjugati, & in hac refert duas communes, alteram *Joann. Andr.* quam testatur sequi *Joann. de Sancto Georgio*, & transit cum eo ibi *Anton. de Butreo*, & istam opinionem dicit esse verriorem, *Alex. de Novu ibi*, & servari testatur *Aufrer. de potestate seculari super Ecclesia, regul. 2. n. 35.*

17 Quod autem fruatur privilegiis maritorum in criminalibus, quando vir procedit in habitu, & tonsura, tenent *gloss. capit. eos 32. distinct.* & ibi *Turre cremata, column. 2. vers. ad quartum gloss. cap. 2. II. quest. 1. scholio I. vers. item uxores Clericorum, Speculat. de Clericis conjugat. §. 1. column. 2. Abbas num. 6. & Imol. & Felin. uterque numer. 3. in d. cap. 2. de foro compet. Imol. Domin. n. 7. & Francus num. ultim. in d. cap. unico, §. ultim. Socin. conf. 12. num. 18. lib. 1. Petrus Bellug. in Specul. Princip. titul. de proposition. gravamin. §. videndum, column. 2. Tiraquel. in L. 15. connubial. gloss. 2. num. 54. Montalv. in L. 32. titul. 2. part. 3. Peres ad leges Ordinar. ubi pro hac parte alios citat, lib. 5. titul. 3. column. 96. Aviles ad leges Praetor, in praem. gloss. 1. numer. 28. Gregor. Lop. in d. L. 32. verb. de casamento, ubi testatur, quod ita tenent communiter Doctores contra *Joann. Andr.* licet credat, quod in practica teneretur opinio *Joan. Andr.* sed convincitur, quia uxor efficitur de foro mariti, *L. cum quaedam puella, ff. de jurisdic. omn. judic. L. eos, Cod. de fabricensibus, lib. II. ubi Bartol. Lucas de Pena, & Joann. de Platea notant Petr. Messia de taxa panis, conclus. 2. à num. 62. Azeved. in L. 9. titul. II. num. 4. lib. 2. novae collect. Barbof. in L. quia, num. 23. ff. soluto matrimon. Richard. de nobilit. inter virum, & uxorem communicat. n. 15. Curia Philip. d. 3. p. §. 1. num. 7.**

18 Sunt tamen duo in carne una, &

unum corpus, *cap. sunt qui dicunt 27. quest. 2. cap. debitum, de bigam. L. 3. tit. 29. part. 2.* & una, & eadem res non debet diverso jure censer, *L. 1. ff. de rerum permutat. L. eum, qui aedes, ff. de usucapionibus, cum aliis citatis per Petrum Messiam, ubi supra, numer. 63.* eandem opinionem tenent *Tiber. Decian. 1. tomo criminal. lib. 4. capit. 9. numer. 53. Curia Philip. 3. part. §. 1. numer. 7.* & alii citati per *Sanchez lib. 7. de impedimentis, disp. 47. num. 2. ad fin.* & dicit hanc sententiam esse verè probabilem, & eam *Tib. d. loco numer. 55.* ampliat.

Tertiam conclusionem fecit *Alex. de Nevo in dict. cap. 2. num. 22.* in uxore Clerici in sacris, & refert duas opiniones contrarias, quas vide, & apud *Tib. d. num. 53. & Sanchez d. disput. 48. n. 5. & 6.* ampliat secundam conclusio cum magis communi, quod uxor fruatur privilegio mariti Clerici, quoad forum, etiam in vidua illius, durante viduitate, quia censetur in eodem matrimonio durare, *L. filii 12. §. 1. ff. ad municip. Afflict. lib. 2. constitut. Sicil. rubr. 31. num. 17.* & in notabili casu judicatum testantur *Petr. Costall. in L. faeminae, ff. de Senatoribus, Azeved. in L. 1. tit. 17. lib. 3. novae collect. Petrus Tholosan. lib. 9. de syntagm. juris universi, cap. 4. num. 111. Picard. de nobilitatis inter viram, & uxorem communicat. numer. 52. ubi num. 58. confirmat ea ratione, quia jus alienum semel acquisitum ex persona alterius, perpetuo durat postquam semel competit, licet illa persona deficiat, *L. illud. §. si quis eum, & L. si post mortem 10. §. hi qui propter alios, ff. de bon. poss. contra tabul.**

Et ideo si uxor Clerici incedentis in habitu, & tonsura, vel post illius mortem, si vir habitum, & tonsuram deferebat, committat aliquod delictum, remittetur ad forum Ecclesiasticum, juxta communem traditionem de qua supra, & ita referunt *Montalv. in d. L. 32. Socin. d. conf. 12. num. 18. lib. 1. & in c. 1. column. 10. de foro compet. & quicquid contradicant Gregor. in d. L. 31. & Sanchez*

chez d. disput. 47. num. 4. ab ea communi non esse recedendum dicit Peres d. column. 97. ubi aliis rationibus confirmat; eandem tenent Aviles d. numer. 28. vers. sed si Clericus, Tiber. 1. toma crim. lib. 4. cap. 8. numer. 3. & 6. Barbosa in d. L. Titia, numer. 33. vers. & ideo Clericus conjugatus, Curia Philip. d. loco. Non tamen procedit in vidua luxuriose vivente, quia luxuriose vivendo, amittit privilegium fori viri, ex Angel. & Alexand. in d. L. cum quedam puella, ff. de jurisd. omnium judic. Aviles ubi supra numer. 36. Tyber. d. cap. 8. numer. 4. & neque procedet in sponsa, quia non mutat domicilium, L. ea que 32. ff. ad municipal. ibi: Ea que desponsata est ante contractas nuptias suum non mutat domicilium, ubi gloss. & Alber. Tyber. Decian. d. cap. 9. numer. 54.

24 Hæc intelligenda sunt in causis criminalibus, non in aliis merè civilibus, quia sicut nec maritus in illis utitur privilegio fori, pariter nec ejus uxor, quia non potuit communicare uxori privilegium fori, nisi quatenus ei competit, L. nemo plus, ff. de regul. jur. & sic tenent Doctores citati, & Aviles ad leges Prætor. in proem. gloss. 1. numer. 28. & est magna ampliatio ad Ordin. Lusitan. & legem Castelle, dum agunt de foro concessio Clericis conjugatis, & quæ requisita in eis concurrere debent, & quæ tempora sunt observanda, & in quibus causis, ut etiam eorum uxoribus competant, & debet advocatus esse cautus in faciendis articulis exceptionum, ut fiat remissio ad iudicium Ecclesiasticum.

ALLEGATIO XLV.

De objectionibus, quæ possunt allegari contra exceptiones ordinis, quas Clerici in minoribus faciunt, ut remittantur.

SUMMARIUM.

- 1 Contra exceptionem ordinis permittitur parti adversæ posse allegare contrarietatem.
- 2 Primò de falsitate contra chartas ordinum.
- Ibid. Punitur qui falso se ingerit, & facit actus Clericorum.
- 3 Falsitas potest probari recurrendo ad matriculam.
- 4 Secundò de bigamia.
- 5 Cautela ad retinendum privilegium in bigamo, quando matrimonium fuit nullum.
- 6 Tertio quando non portabat habitum, & tonsuram.
- 7 Reprobatur opinio tenentium Clericum in minoribus non perdere, si non deferat habitum, & tonsuram.
- 8 Stante decreto Concilii duo requiruntur, tam in Clerico soluto, quam conjugato.
- 9 Advertentia, sive admonitio ad Clericos in minoribus.
- 10 Destinatus ad Clericatum habetur pro Clerico, ut fruatur privilegiis Clericalibus, non tamen servatur in practica.
- 11 Exempla non arctant regulam, nec excusant alia de jure.
- 12 Qui ordinatus est ab alieno Episcopo, non est ritè ordinatus.
- 13 Nec valiter ordinatus gaudet privilegio fori.
- 14 Reprobatur decisio Guid. Papæ, & num. 15.
- 16 Taliter ordinatus ab alieno Episcopo suspenditur ab executione, & non gaudet privilegio fori.

- 17 Taliter ordinatus debet narrare in interpretatione beneficij se ab alieno Episcopo fuisse ordinatum.
- 18 Qui ordinatus est ab Episcopo titulari sine consensu propriij Episcopi.
- 20 Qui ordinatus est ab alieno Episcopo per literas emanatas à Capitulo Sede vacante intra annum.
- 21 Qui obtinuit reverendas à Papa, vel à Legato Apostolico, ut ab alieno Episcopo ordinetur, & ordinatur absque informatione de moribus per proprium Episcopum.
- 22 Fœmina est incapax ordinis.
- 23 De hermaphrodito an possit ordinari, & de ennucho, & n. 24.
- 25 Si opponatur contra Clericum, quod non debet remitti, quia ordinatus est dato aliquo horum impedimentorum, cognitio erit judicis Ecclesiastici.
- 26 Compositio non extenditur ad alios casus, de quibus non fuit compositum.
- Ibid. An titulus sit nullus, an Clericalis ordinis suspensa executio non est facti, sed juris.
- 27 Clericus in minoribus, si miles fiat, privilegium Clericale amittit.
- 28 Renuntiat privilegio Clericali, qui accepit officium Tabellionis in causis criminalibus in Curia seculari.
- 29 Arma Clericorum sunt lachrymæ, & orationes.
- 30 Incompatibile est esse militem cœlestis, & secularis militiæ.
- 31 Sine monitionibus Clerici in minoribus perdunt privilegium Clericale.

QUando Clericus in minoribus solutus, vel conjugatus provocat ad ordines, faciendo suas exceptiones, permittunt leges Lusitanæ accusatoribus posse contrariare, quòd vel sunt bigami, vel quòd sunt falsæ chartæ ordinum oblatae ad eorum probationem, vel quòd non deferebant habitum, & tonsuram, ut patet ex *Ordinat. lib. 2. titul. 1. in antiquis in §. 15. & in novis, §. 27. ibi: E se os accusadores entenderem provar que as taes cartas são falsas, ou q̄ elles são bigamos, ou andavaõ fora do habi-*

to, ou não traziaõ coroa aberta, serãõ a isso recebidos; videamus de his exemplis, & circa primum de falsitate chartarum ordinum probatur; quia titulus falsus non est titulus, nec nomen tituli censetur habere, L. si ex falsis, Cod. de transact. L. 1. Cod. si ex falsis instrument. nec ex tali titulo nascitur præscriptio per L. ex initio 18. Cod. de falsis. & ibi notat Bald. imò punitur, qui falso se ingerit, & facit actus Clericorum, cum non sit, Bald. in L. qui sub prætextu ad fin. Cod. de sacrosantis Eccles. per text. in L. eos, ff. de fals. cap. 2. de Cleric. non ordinatis ministrant. Felin. in proœmio decretal. numer. 27. Avil. ad leges Prætorum, cap. 51. gloss. ultim. n. 21. Bernard. Dias in pract. cap. 12. n. 2. Petr. Tholosan. lib. 4. part. juris Canon. titul. 4. cap. 1. & falsitas potest probari recurrendo ad matricem, si ex ea non constet esse descriptum in Catalogo ordinatorum, qui fit de omnibus ordinatis, ex traditis per Covarr. pract. cap. 19. numer. 3. vers. Quarto, Menoch. de arbitr. casu 187. numer. 31. & de adipiscend. possess. remed. 4. numer. 736. & probatur ex L. ult. ubi Bartol. Cod. de rebus cred.

Secundum exemplum est de bigamo, & intelligendum est de bigamo vero, vel interpretativo, ut diximus in allegat. 41. Rufus, quòd non invenitur bigamia in perdendo forum, quando matrimonium contractum à tali Clerico in minoribus cum vidua, vel corrupta ab alio, fuit nullum, vel eam non cognovit, & erit optima replicatio ad retinendum privilegium fori, allegare, & probare talem illius matrimonij contractum, cum vidua, vel corrupta ab alio, esse nullum, ut advertunt Godofr. de bigam. numer. 10. ubi formaliter inquit: *Item notabis, quòd ubi quis de jure contrahit cum aliqua vidua, nudatur omni privilegio Ecclesiasticæ dignitatis, ut 84. dist. cap. quisquis; si verò matrimonium de jure non tenet, non contrahitur bigamia, quia non est viduæ maritus, quia non est simpliciter maritus, unde retinet privilegium, sequitur Card. Tol.*

in summa de Sacerdotib. cap. 61. ad fin. & est communis, ut deduxi in allegat. 41. licet oppositum teneat per multa fundamenta Montaigne de bigamia, q. 5. à numer. 16. sed a communi non est recedendum.

6 Tertium exemplum est, quando non portabat coronam, & vestes Clericales, ideo ex parte Clerici accusari oportet, quod simul portet tonsuram, & habitum, & ex parte accusatoris sufficit probare, quod non deferat, vel habitum, vel tonsuram, vel neutrum, ut patet ex illa *Ord. ibi: Ao tempo da prizaõ andava, e foy tomado em habito, e tonsura; & rursus, ibi: Ou andava fóra do habito, ou naõ trazia coroa aberta, seráo a isso recebidos, pöderando quod ex parte Clericorum requirit illa duo copulativè concurrere, habitum, & tonsuram, & ex parte accusatoris loquitur alternativè per illam dictionem *ou*, & sufficit probare, quod alterum deficiebat, vel gestatio habitus, vel coronæ, ex regul. *L. hæc verba 124. ff. de verbor. signific. Cam. Gallin. lib. 3. de verb. signif. cap. 16. & docet Barbosa in d. L. Titia, numer. 34. vers. ultima conclusio, Molin. Theol. 4. tomo de just. tract. 3. disp. 54. num. 3.**

7 Hinc descendit non esse admittendam multorum opinionem tenentium Clericum in minoribus solutum non perdere privilegium Clericale, si non deferat habitum, & tonsuram, ex *cap. unic. de Clericis conjugat. lib. 6. dum ea requisita ponit in Clericis conjugatis, non in Clericis solutis, & ex cap. si iudex laicus, de sentent. excommunicat. lib. 6. quo probatur, quod licet quis capiatur in habitu laicali, adhuc superest ei probare se esse Clericum, ut remittatur, & eam opinionem tenent citati per *Barbos. in d. L. Titia, numer. 35. vers. tertia difficultas, & Farin. lib. 1. quest. 8. num. 65.* Quinimò stante conclusione decreti Concilii, tam in Clericis solutis, quam in Clericis conjugatis ea duo requiruntur, quod gestent habitum, & tonsuram, ut patet ibi: *Aut Clericalem habitum, & tonsuram deferens, loquendo in Clericis so-**

lutis; & ibi: Et Clericali habitu, & tonsura utantur, loquendo de Clericis conjugatis, & advertunt Lelius Zæchius de Repub. Ecclesiast. titul. de Clericis, fol. 413. vers. amittunt, & sequenti, & Barbosa in d. L. Titia, numer. 36. ideo consultant sibi Clerici in minoribus, ut observent ea requisita, ne alias periclitent, & fori privilegium amittant, ut admonet Ursillus ad Afflict. dec. 24. num. 7. & Soares 5. tom. disput. 22. section. 1. num. 11. in terminis nostri decreti, & probatur ex Cõstitutionibus Synodal. Episcopatus Portugallens. titul. 8. constit. 2. §. 2. & Episcopatus Colimbriens. titul. 9. constitut. 2. §. ult. & quanvis destinatus ad Clericatum, habeatur pro Clerico, ut gaudeat privilegiis Clericorum, ex regul. pen. ff. de militar. testament. Jason. in repetition. L. admonendi, numer. 53. ff. de jure jurand. Felin. cap. cum adeo, vers. de destinato, de rescript. Tiraquel. in L. 15. connubial. eorum tamen opinionem in forensi iudicio non servari testatur Rebuff. in L. Sylva cædua, §. pascua, fol. 265. in fin. ff. verb. signific. & facit pro hac parte L. ex eo, ff. de militar. testament. Staphil. de literis Gratia sub titul. de expectativis, à num. 34.

Quia tamen exempla non arctant regulam, nec excludunt alia de jure, cum Ordin. locuta sit per exempla, & non per modum restrictionis, ex *L. damni infecti ad fin. ff. de damn. infect. §. hæcenus, Instit. de gradibus, Paris. cons. 33. numer. 8. lib. 2. Cephal. cons. 30. numer. 13. lib. 1. & ideo alia adjungam, & erit quartum exemplum de eo, qui initiatus est ab alieno Episcopo, ex gloss. cap. primatus 71. dist. intellige sine licentia sui diocesani, & in cap. illud eadem dist. ubi habetur: *Osus Episcopus dixit, & hoc universi constituimus, ut quicumque ex aliena parochia voluerit alienum ministrum sine consensu Episcopi sui, & voluntate ordinare, non sit rata ejus ordinatio, & ibi notant gloss. Archid. Turrecremata, & Perosin. idem probatur in cap. 1. & per totum de tempor. ordin. lib. 6. idem probant Roland. cons. 4. numer. 18. lib.**

lib. 1. *Rebuff. conf. 12. vers. 1. Salzedo ad Bernard. in pract. crimin. cap. 26. gl. ordinis executio, vers. & non solum minores*; unde taliter ordinatus non gaudet privilegio Clericali, ut testatur iudicatum *Cassan. consuet. Burgund. rubr. des justices, gloss. sont creus, in fin. Rebuff. de nominat. quest. 14. numer. 42. & d. conf. 1. vers. nec etiam valet, Salzedo d. vers. & non solum, Franc. Mart. dec. 175. in 1. part.*

Unde reprobat *decisio Guid. 449.* dum tenet, quod tonsuratus à non suo Episcopo recipit characterem habita consideratione; quod Clericatus est ordo, & ideo talem characterem sic impressum non posse deleri, sicut dicimus de actionibus directis, quæ ossibus nostris adeo sunt incorporatæ, quod à nobis separari non possunt, *L. 3. ff. pro socio, notatur in L. nemo potest, ff. de leg. 1.* Rursus, quia jura requirementia licentiam proprii Episcopi, ut ordinetur ab alieno, loquuntur in Clerico jam factò, qui est de foro Episcopi, & non de laico, qui vult ordinari, qui non est de jurisdictione illius, sed de temporali tantum, & ita facit casus diversos cum diversa ratione, & adjungit non esse prohibitum laicum ab alieno Episcopo ordinari, & concludit tenere talem collationem, sed reprobat *ejus decisio per Rebuff. d. quest. 14. numer. 42. vers. nec obstat, & d. conf. 1. & per Franc. Mart. dec. 1005. numer. 3. in 1. part. Navar. conf. 29. lib. 1. de tempor. ord. Mascard. de probat. lib. 3. conclus. 1140. à num. 2. & hanc opinionem contra Guidonem verissimam reputat Salzedo ad pract. Bernard. d. cap. 26. gloss. ordinis executio.*

Item quia etsi admittamus de facto valere talem collationem cum Guidone, tamen aliter ordinatus suspenditur ab executione ordinis, nec utitur privilegio Clericali, nisi ratam Ordinationem habeat proprius Episcopus, ut docet *Turrecremata in d. cap. illud ad fin. ex textu quem citat in cap. Episcopus 7. q. 1. idem docent Mart. d. dec. 1005. à n. 3. Rebuff. d. quest. 14. numer. 42. vers. &*

is, qui tonsura, Navarr. d. conf. 29. Camill. Borr. conf. 15. à numer. 20. addendo tamen quod taliter ordinatus ab alieno Episcopo debet narrare in impetratione beneficii se ab alieno Episcopo ordinatum fuisse, aliter erit impetratio subreptitia, & nulla ex Joann. Ceph. conf. 684. lib. 5. Salzedo d. cap. 26. gloss. ordinis executio, vers. ex quo manifestè, & ideo in vers. & earatione, cum Rebuff. d. n. 42. vers. ultim. asserit bonum esse impetrare perinde valere, & vide bonum exemplum ratificationis per Camill. Borrel. d. conf. 15. numer. 22.

Quintum exemplum est in ordinatis ab Episcopo titulari sine consensu proprii Episcopi, quia ipso jure sunt suspensi, donec à suo Prælato aliud visum sit ex *Concil. Trident. sess. 14. decreti de reformat. cap. 2. Salzedo ad Bernard. dict. cap. 26. gloss. sine licentia sui Præsulis, vers. tertius casus est. Cardin. Tolet. in summa de Sacerdotibus, cap. 89. vers. tertia, Henric. lib. 13. de excommunication. cap. 83. vers. secundo Episcopus.*

Sextum exemplum est in eo, qui ordines accepit ab alieno Episcopo prætextu literarum emanatarum à capitulo Sede vacante proprii Episcopatus intra annum à die vacaturæ, ex *cap. 10. Concil. Trident. sess. 7. ad fin. sed non est impedimentum perpetuum, sed temporale, donec aliud placeat futuro successori, & per illud decretum, ita docent Salzedo d. cap. 26. verbo, sine licentia, vers. has autem dimissorias, & Cardin. lib. 1. in summa de Sacerdotibus, cap. 49. vers. secunda, expresse tenentes, quod talis ordinatus in minoribus ordinibus nullo privilegio Clericali gaudet, præsertim in criminalibus, & ordinati in majoribus ipso jure sunt suspensi ab ordinum executione ad beneplacitum futuri Prælati; quod idem tenent *Henric. d. cap. 38. Soar. 5. tom. disput. 31. sect. 1. n. 20. Sanchez disput. 46. num. 18. lib. 7. de impedimentis, Petrus de Ledesma de Sacrament. ordin. cap. 8. in 3. conclus.**

Septimum exemplum est in eo, qui

21 obtinuit reverendas à Papa, vel à Legato Apostolico, ut ab alieno Episcopo ordinetur, quia informatio de moribus capi debet à proprio Episcopo, aliàs Episcopus alienus, aut sine informatione proprii sic ordinans, fit suspensus per annum à collatione ordinum, & ordinatus suspenditur ab ordinibus sic susceptis ex *Concil. Trident. sessio. 14. c. 8. Henric. d. cap. 38. vers. qui obtinuit*, & apud eum, & *Soares d. disput. 31. sect. 1. videre potes alias suspensiones, & apud Emman. Rod. 2. tom. cap. 67.*

22 Octavum exemplum est in fœmina, quæ est incapax ordinis Clericalis, ut probatur in *cap. sacratas, & cap. ult. 23. dist. notant Archidiacon. & Domin. in cap. Presbyter 32. dist. Abbas in cap. nona, de pœnitent. & remissionib. Jacob. à Graff. lib. 1. decision. cap. 1. numer. 56. Ledesma in 2. quarti, quæst. 1. articul. 1. Henric. de Sacrament. ordin. lib. 1. cap. 16.*

23 §. 1. apud quos vide de hermaphrodito, an possit ordinari facta diligentia, an declinet magis ad masculinum, quàm ad sexum fœmininum, & quid de eunuchis,

24 vide in *Petr. Gregor. in syntagm. juris universi, lib. 1. cap. 1. numer. 16.* sunt alia impedimenta juris, de quibus fit relatio in *Constitut. Episcopat. Portugal. tit. 9. constitut. 2. & in Episcopat. Colimbriens. tit. 8. constitut. 4.* si fortè contigerit opponere contra Clericum accusatum in Curiis sæcularibus, & provocantem ad ordines, quòd non debeat remitti, quia ordinatus est dato aliquo eorum impedimentorum, talis impedimenti cognitio remittetur ad judicem Ecclesiasticum, quia consistit in jure, respiciens tituli nullitatem, ut docet *Camil. Borrel. d. conf. 15. numer. 20. vers. unde ista cognitio*, & non obstat *Ordinat. allegata*, quæ tribuit jurisdictionem judici sæculari, quia procedit in illis tribus casibus, quos expressit chartarum falsarum, bigami non portantis habitum, vel coronam; tum quia in facto consistunt; tum quia *Ordinat.* fundata est in compositione facta inter Clericum, & Regem Joannem I. & compositio illa non

25
26

extenditur ad alios casus, de quibus non fuit compositum, ex *L. veteribus, ff. de pac. L. quicquid adstringendæ, ff. de verbor. obligat.* & licet alios casus assignemus, in quibus Clericus non utitur privilegio Clericali, vel quia titulus ordinationis nullus sit, vel suspensa est Clericalis ordinis executio, ut impediatur remissio ad judicem Ecclesiasticum; tamen ea disputatio an titulus sit nullus, vel an Clericalis ordinis suspensa executio, non est quid facti, sed juris, & ideo talis cognitio pertinebit ad judicem Ecclesiasticum, ex traditis in *allegat. 19. vers. Quod si declinatoria.*

Neque omitto, quod Clericus in minoribus, si miles fiat, privilegium Clericale amittet, quia facit actum contrarium Clericatui, si in tali militia se exerceat, ex *Innoc. cap. 1. de apostat. Nicol. de Milis verbo, Clericus, vers. Clericus eo ipso, quòd fit miles, Imol. cap. ult. de Cler. non resident. Gigas de pensionib. quæst. 55. n. 2. Cassan. consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. verb. s'el no agrace, num. 54. Guilhel. Bened. in cap. Raynunt. verb. & uxorem nomine Adelasiam, dec. 2. num. 149. Ful. Clar. in pract. crimin. §. ult. quæst. 73. numer. 6. Pius Pichard. in suis communibus, verb. effectus Clericus, Tyb. Decian. 1. tom. lib. 4. cap. 9. num. 87. Petr. Greg. lib. 16. syntagm. jur. cap. 1. num. 33.* sicut etiam renuntiat privilegio Clericali Clericus, qui accepit officium Tabellionis in causis criminalibus in Curia sæculari, ex *Franc. Mart. dec. 396. in 2. part.* vel quodcumque officium Tabellionatus temporale in Curia sæculari, ex eodem *Martio dec. 290. in 1. part.* declarat tamen cum *Ful. Clar. d. quæst. 36. num. 25.* vel etiamsi exerceat artem chirurgiæ, *Plaçà de delict. lib. 1. cap. 26. num. 5. Farin. lib. 1. q. 8. à numer. 94.* ubi hæc, & alia exempla affert.

Et est ratio: quia arma Clericorum sunt lachrymæ, & orationes, *cap. convenior 23. quæst. 8. cap. porrò, ubi gloss. 16. Franc. Mart. dec. 455. num. 53. in 1. part. Navarr. conf. 8. sub titulo de his, quæ vi, num. 10. lib. 1. Joann. Rhedin. de Principi-*

pis Majest. verb. non armis, in 2. part. n. 273. Joan. Cephal. conf. 151. numer. 6. lib. 2. Menoch. de arbitr. lib. 2. casu 394. num. 32. & ideo incompatibilia sunt esse militem cælestis militiæ, & esse militem sæcularis militiæ, & assumendo sæcularem, censetur renuntiare militiæ Clericali, & his casibus per judicem sæcularem absque alia declaratione, seu degradatione per Ecclesiam facienda de amissione privilegii Clericalis, puniri potest, quia ipso facto privatus est, & docet Guilhelm. d. loco, & refert plures casus, in quibus Clerici in minoribus puniti fuerunt morte naturali ob homicidia, & quod non sit necessaria declaratio confirmat cum Innoc. Host. & Abb. citatis, numer. 150. & in eodem Regno sine monitione, perdunt privilegium Clericale, ex Petr. Gregor. lib. 2. part. juris Canon. tit. 9. cap. 12. gloss. 1. ad fin. Lelius Zæchius de Republic. Ecclesiastic. tit. de Clericis fol. 433. vers. tertio Clericus, Sanchez d. disput. 46. numer. 18. & 19. licet Farin. d. quest. 8. numer. 94. dicat requiri admonitionem, cujus opinio tenenda non est, & vide Constitut. Syondal. Ulyssiponens. tit. 8. constit. 11. Lamecens. tit. 10. constitut. 10. Mirandens. tit. 2. constitut. 4. §. ult. Portugallens. tit. 15. constitut. 3. §. ult. Colimbriens. tit. 14. constit. 10. quæ sola loquitur etiam in Clericis in minoribus ad effectum, ut ipso facto amittant privilegium Clericale.

ALLEGATIO XLVI.

Agitur de reprobanda decisione Cabedi 58. in 1. part.

SUMMARIUM.

- 1 Agitur de decisione Cabedi. 58. in 1. part.
- 2 Ultima derogant prioribus.
- 3 Ultima mora est attendenda.
- 4 Ubi te invenero, ibi te judicabo.
- 5 Privilegiū superveniens liberat quem à priori onere.

- 6 Sacerdotium superveniens tollit munus publicum antea injunctum.
- 7 Superveniens dignitas tollit vinculum obligationis præcedentis.
- 8 Clericatus superveniens eximit quem à foro sæculari.
- 9 Dignitas, & jus superveniens etiam lite pendente adjuvat.
- 10 Ordines valent suscepti ab eo qui cepit accusari de delicto.
- 11 Non debet cui suffragari malitia sua, nec ex fuga commodum reportare.
- 12 Licitum est unicuique à carcere fugere.
- 13 Non debet quis puniri ex eo, quod justè fecit.
- 14 Si quis captus est in laicatu, & fuga facta fiat Clericus, debet privilegio Clericali gaudere.
- Ibid. Fugiens à carcere si ad Ecclesiam confugiat, immunitate illius gaudebit.
- 15 Allegatur ultima ratio Cabedi.
- 16 Contrariorum est eadem disciplina.
- 17 Clericus in minoribus ita utitur privilegio fori, si antea sit præventus à judice sæculari.
- 18 Durum erit contra decisionem Cabedi teneri.
- 19 Res sæpe judicatæ vim legis habent.
- 20 Non est discedendum à præctica.
- 21 In decisione Cabedi duo casus acciderunt distincti.
- 22 De carcere fugere nunquam permittitur, imò prohibetur, & punitur de per se, tanquam de delicto separato.
- 23 De fuga carceris fit inquisitio specialis de jure Lusitano.
- 24 In Clerico in minoribus attenditur, an tempore capturæ incedebat in habitu, & tonsura; & in Clerico conjugato attenditur tempus delicti, & capturæ.
- 25 Infundanda jurisdictione attenditur tempus delicti.
- Ibid. Si post primum delictum, in quo poterant uti privilegio Clericali, deponant habitum, & tonsuram, & committant secundum, non utentur privilegio in secundo.

- 26 Sicut è converso non utentur privilegio in primo crimine, si non deferant habitum, & tonsuram, & utentur in secundo si deferebant.
- 27 Apud Lusitanos quando quis carcera- tur, jubetur fieri elogium, id est, auto do habito, & tonsura, & n. 27. & 28.
- 28 Ratio quare Ordin. Lusitana jubeat fieri eam attestationem.
- 29 Infertur ad doctrinam Ancharr. & probatur.
- 30 Quando praevenitur causa, & non per- sona, & efficitur Clericus, cognoscere non potest iudex quoad personam, quoad causam sic.
- 31 Non admittetur apud Lusitan. i. teori- ca Tyberii relata.
- 32 Infertur contra decisionem Cabedi.
- 33 Si Clericus tempore delicti erat de foro Ecclesiastico, faciens se bigamum non eximetur ab illo foro in dicto de- licto.
- 34 Comprobatur arrestum Cabedi 77. in 1. parte.

IN decisione 58. 1. part. proponit do- ctissimus Cabedus facti speciem in quodam, qui captus fuit Clericus in mi- noribus sine habitu, & tonsura Clerica- li, propter delictum, & in carcerem con- jectus, à quo aufugit, & iterum captus est cum habitu, & tonsura Clericali, fuit dubitatum, an gaudere deberet privile- gio Clericali, & arguit primo ex Ordin. lib. 2. tit. 1. & os Clerigos, versic. & o que fizer artigos de Clerigo solteiro, quòd per eam sufficiet probare, quòd tempore capturæ erat in habitu, & ton- sura, nec distinguit inter primæ, & se- cundæ capturæ tempus. Secundò, quòd ille fuit constitutus in sua libertate, argu- mento L. plerique, ff. de ritu nuptiar. ibi: Si non multo tempore, & in L. vir mulieri, ff. de donat. inter virum, & uxo- rem. Tertio arguit ex eo, quia ultima derogant prioribus, L. pacta novissima, ubi latè Jason. Cod. de pactis Speculator. de accusat. §. 1. column. 2. & inde dici- mus, quòd ultima mora est attendenda, L. illud, ff. de commod. & pericul rei ven-

dit. Quarto arguit, quòd ubi te inve- nio, ibi te judicabo, id est, in eo statu, quo te invenio, ibi te judicabo, L. item apud Labeonem, §. si quis virgines, ff. ad L. Cornel. de injur. ubi talis quis præsumi- tur, qualis reperitur, & ibi notant Bart. Alber. Angel. & in cap. si iudex laicus, de sent. excom. lib. 6.

Quinto arguit, quòd privilegium su- perveniens liberat quem à priore onere, quòd incumberat, L. spadonem, §. si autem quis tutor, ff. de excusat. tutor. L. jurisperitos, ff. eodem titulo. Item Sacer- dotium superveniens tollit munus pu- blicum antea inunctum, L. prætor cir- ca principium, ff. de vacat. muner. L. non distinguemus, §. Sacerdotio, ff. de arbitr. Item quòd superveniens dignitas tollit vinculum obligationis præcedentis eti- am voluntariè contractæ, L. interdum, ff. de oper. libertor. Item quòd Clerica- tus superveniens facit quem eximi à fo- ro sæculari, ex Joann. Andr. in cap. 1. de obligat. ad ratiocin. Speculator de reo vers. quid si pendente, & sequenti. Item quòd dignitas, & jus superveniens etiam lite pendente adjuvat, & excusat, Bart. L. si rem alienam, §. fin. de pignor. act. L. si mandavero 17. mandat. Anton. Gabriel. de judic. concl. 1. Alvar. Valasc. consult. 184. num. 3. lib. 2.

Sextò arguit ex Ordin. d. tit. 1. lib. 2. §. & sendo algum, ubi dicitur, quòd ordines valent illi, qui eos fuit adeptus post delictum commissum, licet etiam postquam cœpit de eo semel accusari, ex Oldrad. conf. 4. addens, quòd quisquam potest gaudere privilegio Clericali, cum sit accusatus, imò à iudice sæculari condemnatus, unde etiam videbatur dicendum in casu proposito, quòd huic capto suffragari debeat ordinis præro- gativa, ut quia sit secundæ capturæ tem- pus attendendum non primæ, & ita di- cit bis, aut ter judicatum fuisse in Sena- tu Supplicationis.

Nec obstat, quòd ex contrario alle- gatur, nempè quòd huic capto non de- beret suffragari sua malitia, nec ex fuga, quæ delictum est, debet commodum

reportare; *cap. intelleximus, de judic. cap. sedes de rescript. cum similibus*, quoniam respondetur, quòd fugere est se defendere, & cuilibet est permessa sua defensio, *L. ut vim, ff. de just. & jure, L. 1. ff. bonis eorum, qui sibi mortem consensu*, unde licitum est unicuique à carcere fugere, ut se defendat, & quamvis fuga puniatur, ut delictum, ex *Ord. lib. 5. titul. 36. in antiq. & titul. 48. in novis*, non ideo facit, quod sit per se delictum, sed tantum, quia prohibita, quinimò inconveniens est, ut ex hac fuga puniatur, cæterum juvetur ex sua diligentia, & honesta cura, qua postea curavit, & fecit, ut in decenti habitu incederet, scilicet in habitu, & tonsura Clericali, nec enim ex eo debet quis puniri, quod justè facit, & quod jure tenetur facere, tenetur autem, & tonsuram Clericalem deferre, *cap. Clerici cap. Clericis de vita, & honestat. Clericorum, cap. Joannes de Clericis conjugat. capit. unic. eodem tit. lib. 6.*

Præterea demus, inquit *Cabed. in eadem dec. 58.* quod is pure laicus esset, cum primo captus fuit, postea fugit, & Clericus factus est, quis dubitet hunc privilegio Clericali gaudere? Nemo sane, & ita probare *Oldrad. ubi supra*: ergo tantummodo in casu nostro dici debeat, ubi captus fuit repertus in habitu laico, postea fugit, & captus est in Clericali, profecto non dubium est, quin ipsi sit Clericale privilegium profuturum. Rursus si is laicus sit captus, & fugiens à carcere ad Ecclesiam confugiat, utique Ecclesiæ immunitate gaudebit: ergo ita gaudebit Clericali privilegio is, qui primò, ut laicus deprehensus, postea ut Clericus captus est, & inventus in habitu, & tonsura, ex *Oldrad. d. conf. 4.*

Postremo facit, quod si verum esset, quod tempus primæ capturæ inspicere deberet, sequeretur, inquit *Cabed.* si aliquis primò fuit captus in habitu, & tonsura, & postea è carcere fugiens iterum, & secundò captus est sine habitu, & tonsura Clericali, quod is ratione primæ capturæ remittendus esset ad judicium Eccle-

siasticum; quo tamen jure nunquam utimur, nec quisquam est, qui non videat hoc, quàm sit absurdum, si observaretur, quare cum hoc casu non sit remittendus ad Ecclesiam habita ratione secundæ capturæ, bene sequitur, quod ita sit dicendum in nostro casu, ut habita ratione secundæ capturæ, non primæ, ad judicium Ecclesiasticum remittatur; contrariorum enim eadem est disciplina, & idem debet operari oppositum in opposito, quod propositum in proposito, *S. cum autem institut. de empt. cum multis adductis per Dyn. regul. qui sentit de regul. jur. lib. 6. addo Everard. in locis legalibus in loco à contrariis, seu oppositis, Camill. Gallin. lib. 5. de verb. signific. cap. 17. num. 96.*

Sed contrarium servari, & ita senatum sæpe judicasse testatur *Cabed.* pro qua parte dicit videri text. *in cap. ex parte, de privilegiis, cap. ex parte, de Cleric. conjugat.* addit *Imol. in cap. Joannes de Cleric. conjugat. num. 17. vers. potest dicere*, ubi concludit, quod Clericus in minoribus, qui habitum, & tonsuram assumpsit Clericalem, tunc demum privilegio gaudebit ordinis, si antea non præventus esset à judice sæculari, putà, quia sine habitu, & tonsura ab eo fuit captus, quia tunc si reassumat postea talem habitum, & tonsuram, non prodest, quominus ille teneatur coram sæculari respondere, quamvis idem *Imol. ibidem* sentiat, hoc casu personaliter non posse talem Clericum puniri à judice sæculari, licet bene aliter judicare, quod idem dicit tenere *Aufrer. de potestate sæculari, regul. 1. fallent. 11.*

Hæc sunt fundamenta, quæ pro utraque parte adducit *Cabed. d. dec. 58.* & resolutione casus, qui illi contigit, & durum erit contra eam tenere, cum ita sæpius Senatam judicasse testetur, & servari, & quod res sæpè judicatæ vim legis habeant, ex *L. nam Imperator, ff. de legibus, ibi: Nam Imperator noster Severus rescripsit in ambiguitatibus, quæ ex legibus proficiuntur, consuetudinè, aut rerum perpetuo similiter judicatarum a-*

18 *thoritatem vim legis obtinere.* Rursus non est discedendum à practica, quæ est optima legum interpret. *Bald. per text. ibi in L. illud, ff. de excus. tutor. Decius cons. 11. column. 8. vers. ad hoc fundamentum, Cassan. cons. 1. verbo, condescendendum ad tertium, numer. 27. Foller. ad Marant. de ord. jud. 4. part. dist. 1. numer. 74.*

19 *38* Cæterum licet hæc ita sint iudicata & practica obtenta, tamen in contrarium sunt principia juris, & recedendum ab ea decisione ostendunt, in primis in ea facti specie duo casus acciderunt distincti, & in diversis temporibus commissi: primus fuit, pro quo Clericus fuit inventus, & captus sine habitu, & tonsura: secundus, qui ex intervallo accidit ratione fugæ, quam fecit de carcere, in quo erat, & propter utrumque crimen, tam primum, quàm secundum fugæ, fuit rursus captus, & in hac captura fuit inventus, & captus in habitu, & tonsura Clericali. Secundo nunquam fugere de carcere permittitur, imò prohibetur, & punitur de per se tanquam delictum separatum ab eo, pro quo erat carceratus ex *L. in eos, ff. de custod. reor. L. 1. ff. de effraCTORIBUS, Ordinat. lib. 5. tam antiqua, titul. 35. quàm nova, titul. 48. Joann. Andr. ad Speculat. titul. de præsumpt. numer. 3. ad fin. littera D, vers. adde an fuga, Angel. de maleficiis, verbo, quod fama publica, numer. 82. Fodoc. in præct. criminal. quæst. 18. numer. 1. Menoch. de arbitr. casu 301. in primo casu Farin. lib. 1. quæst. 30. num. 162. & adeo exosum est hoc crimen fugæ de carcere, & apud Lusitanos, ut de eo jubetur per iudices fieri inquisitio, quæ non potest sumi, nisi in casibus expressis per leges illius Regni, ex *Ordinat. lib. 1. tam antiqua titul. 44. §. 1. quàm nova, titul. 65. §. 31. ibi: E sobre fugida de prezos da cadea.**

22 *39* Tertio, quia in Clerico soluto in minoribus jubetur attendi, an tempore capturæ incedebat in habitu, & tonsura, & in Clerico conjugato jubetur attendi an in tempore delicti commissi, & in tem-

pore capturæ versaretur in habitu, & tonsura, & ambo æquiparantur circa delationem habitus, & tonsuræ, & solum differunt in eo, quod in soluto observatur tempus capturæ, & in conjugato observatur duplex tempus, delicti, & capturæ, secundum leges Lusitanas. Quarto, quia in fundanda jurisdictione iudicis contra delinquentem attenditur status, in quo erat tempore delicti, *L. 1. ubi Bart. ff. de pœnis, Farin. lib. 1. q. 8. numer. 105.* unde procedit, quod si tempore capturæ solutus, vel si tempore delicti, & capturæ conjugatus Clericus incedebat in habitu, & tonsura, utitur eo privilegio fori, & si faciant secundum delictum, & desinant gestare habitum, & tonsuram in prædictis temporibus, non utentur privilegio in secundo crimine, sicut è converso non utentur in primo crimine privilegio Clericali, si non deferebant habitum, & tonsuram, & utentur in secundo, si deferebant, & facit pro hac parte *decisio Capellæ Tholosan. dec. 377. & alia Grammatici dec. 10. & utramque refert, & sequitur Ful. Clar. in præct. criminal. quæst. 36. vers. sed pone, & sequenti, & Bajard. ad eum ibi, num. 47. citando etiam Vincent. de Franch. dec. 417. numer. 4. lib. 2. addo Cur. Philip. 3. part. §. 1. numer. 10. & Castell. lib. 2. suæ Politic. cap. 17. numer. 34. & probatur ex *Clement. 1. de vita, & honest. Clericorum, & ibi gloss. verbo, tandiu, eleganter probant Covar. practicar. cap. 31. num. 8. vers. quinto, & Barbosa in d. L. Titia, numer. 33.**

Facit, quia apud Lusitanos, quando aliquis capitur, & carceratur, jubetur fieri attestatio, sive elogium, quod vocatur materna lingua, *fazer auto do habito, & tonsura*, ut patet ex *Ordin. lib. 5. titul. 108. in antiquis, & titul. 121. in novis*, ubi ita habetur: *mandamos aos Dezembargadores, Corregedores, Fuzes, & mais justiças, Alcaydes, Meirinhos, Escrivaens, & Tabelliaens, q̄ em as prizoens, de quaesquer pessoas a que se acharem, sejaõ obrigados a perguntar ás pessoas que prenderem, tanto que forem pre-*

prezos, se tem ordens menores, & o que responderem escrevaõ, ou façaõ escrever no acto os vestidos, & trajos em que forem achados, & as cores, & feiçaõ, & comprimento delles, declarando se trazem coroa, & o tamanbo, & comprimento dos cabellos della, & quanto mais curtos saõ que os outros cabellos da cabeça, & naõ o fazendo assim o julgador que assim presente estiver à prizaõ, & os Tabelliaens, ou Escrivaens que assim presentes forẽ, percam os officios, & posto q̃ outros officiaes estejaõ à dita prizaõ, onde estiver qualquer julgador, que assim prender o dito prezo, ou mandar prender (tirando os ditos Tabelliaens, ou Escrivaens) naõ perderãõ os ditos officios, & naõ estando abi o julgador ao tempo da prizaõ, encorrerãõ na dita pena todos os outros officiaes, Meirinhos, Alcaldes, Escrivaens, & Tabelliaens que se na dita prizaõ acharem.

25 Et in §. 1. subjungit: Escrevendo como tinha coroa, naõ declarando a grandeza, ou escrevendo os vestidos, & trajos, & naõ escrevendo as cores, ou o comprimento delles, ou cada huma das sobre-ditas couzas especialmente, naõ encorrerãõ em perdimento dos officios, mas serãõ suspensos dos officios até nossa merce, & mais pagarãõ as custas que fizerem em se tornarem a fazer as ditas declaraçoens; & in §. 2. addit: E se ao tempo da prizaõ abi naõ estiver Escrivaõ, ou Tabelliaõ que escreva o auto, entãõ o que o prender, tanto que o prender, lhe olhe logo a cabeça, & os vestidos, & trajos, & se abi estiverem testemunhas, vejaõ isso mesmo os ditos vestidos, & coroa, & o leve prezo à cadea.

26 Et in §. 3. continuat in eadem materia: E antes que entregue o prezo ao carcereiro, o dito carcereiro seja obrigado a perguntar áquelles que lhe assim trazẽ o prezo, se lhe foy já feyto auto do habito, & tonsura por algum Tabelliaõ, ou Escrivaõ que presente estivesse á prizaõ, & dizendo-lhe que esteve Tabelliaõ, ou Escrivaõ presente á prizaõ, o escreverá assim o carcereiro em seu livro, escrevendo o no-

me do Tabelliaõ, ou Escrivaõ que lhe he dito que fez o auto, & o que lhe differ, assinará no dito livro; & se lhe differ que naõ esteve abi Tabelliaõ, ou Escrivaõ, entãõ faça pergunta pelo juramento dos Evangelhos áquelles que lhe entregarem o prezo, da coroa, & vestidos, & trajos que tinha ao tempo que o prenderãõ, & quaes eraõ as testemunhas que presentes estavaõ ao tempo que foy prezo, fara assinar ao pe aquelles que assim o differem, & no dito auto assinarãõ duas testemunhas, q̃ estarãõ presentes ás perguntas q̃ o carcereiro fizer aos que lhe entregãõ o prezo, ao qual auto se dará inteira fé, como se fosse feito por Tabelliaõ publico; & naõ sendo presente o carcereiro, ou naõ sabendo ler, os guardas, ou sua mulher, primeiro q̃ tomem entrega do prezo, mandaraõ chamar hum Escrivaõ, que por juramento faça as ditas perguntas ao prezo; & o carcereiro que tomar o prezo sem fazer auto perderá o officio, & pagará dez cruzados para os prezos pobres da cadea.

Vide ex hac Ordinat. quibus cautelis, & modis jubeat fieri attestationem de habitu, & tonsura carcerati, ut sciatur an sit Clericus deferendo habitum, & tonsuram, vel laicus non gerendo habitum, & tonsuram, & hoc admonerat Foller. in practica criminali, verb. audiantur executores, num. 42. ut cum judex capit Clericum, debeat describi facere particulariter cum quo habitu fuit captus: & sequitur Bajard. ad Ful. Clar. in d. quæst. 36. num. 16. Adde Cujac. in L. 4. Codic. de custod. reorum, ubi ex Ciceron. de supplic. rationem inquit carceris diligentissimè confici, quo quisque die datus sit in custodia, & hinc justificatur doctrina Ancharr. in d. cap. unic. de Clericis conjugat. lib. 6. num. 6. vers. ex quo inferri potest, tenentis quod si captus, & deprehensus in delicto talis Clericus conjugatus, reassumat habitum, & tonsuram in carcere, & sic compareat coram judice sæculari, (ut vidit Venetiis) ista reassumptio non videtur fibi

sibi prodesse argumento *d. cap. ex parte, de privileg.* idem docet *Tyber. Dec. d. cap. 9. lib. 4. tom. 1. crimin. in 14. limitatione*, in eo qui assumpsit Clericatum, postquam fuit captus à iudice sæculari, vel qui suscepit ordines minores, vel maiores, vel vovisset religionem, & illam professus fuisset, hoc enim non eximit illum à jurisdictione iudicis sæcularis, qui prævenit, non modo quoad causam sed etiam quoad personam, quibus stantibus præsumitur in fraudem fecisse, ut se eximeret à pœna sæculari, ex *Joann. Andr. & aliis in cap. 1. de obligation. ad ratiocin. & in cap. Joann. de Cleric. conjugat. Bart. in d. L. 1. ff. de pœn. Bald. in L. officiales, Cod. de Episcop. & Cleric. & ita iudicavit Capell. Tholosan. quæst. 144. ubi Aufrer. & in Clementin. 1. de officio ordinar. regul. 1. limitat. 11.*

29 Et addit idem *Tyber.* quod si non fuisset capta, & præventa persona, sed tantum causa, quia fuisset accusatus, & ante assumpsisset Clericatum, quam caperetur, tunc communis opinio est omnium in locis allegatis, quod sæcularis cognoscere non posset; si verò efficiatur Clericus post iudicium inchoatum coram sæculari, dato quod variæ sint opiniones, hæc tamen communiter est recepta, quod quoad causam sæcularis, tanquam præveniens cognoscere possit, & iudicare; quoad verò personam, neque detinendo, neque torquendo, neque condemnando, possit contra ipsum procedere, sed tantum quoad bona: quod si persona sit capitaliter condemnanda, tenebitur Episcopus eum degradare, & hoc sequuntur omnes, & testatur se vidisse multoties servari, & tradunt scribentes in *L. cum quædam puella ff. de iurisd. omn. iudic.*

30 Et theorica *Tyberii in 2. part. vers. quod si non fuisset captus*, non practicatur in Lusitania in illis terminis, in quibus Clericus accusatus pendente accusatione assumpsit Clericatum etiam in fraudem jurisdictionis sæcularis, quia amplius de crimine non cognoscitur per

iudicem sæcularem ad effectum puniendi corporaliter, & solummodo manet in jurisdictione iudicis sæcularis, quoad causam civilem tangentem bona, ut deduxi in *allegatione 17.* & decisum fuit in Senatu Neapolitano, ex *Vincent. de Franch. dec. 384.* Rursus ea theorica non procedit in Clerico conjugato, qui nec potest assumere ordines sacros, nec proderit ei reassumere habitum, & tonsuram, quam tempore delicti, & capturæ non gerebat, ut requirunt leges Regiæ Lusitanæ locis citatis.

Ex his infertur contra decisionem Cabedi, quod in sua hypothesis, cum Clericus fecisset duo crimina distincta, alterum pro quo fuit carceratus in carcere sæculari, quia non incedebat in habitu, & tonsura, & alterum fugæ, & tempore quo fuit pro hoc secundo crimine fugæ captus, gerebat habitum, & tonsuram Clericalem, non debuit carcere remissione ex privilegio Clericali in utroque crimine, sed tantum in primo, non in secundo, quia in primo fundata erat captura, & cognitio iudicis sæcularis, & in secundo non habebat jurisdictionem observatis temporibus utriusque capturæ, & dispositione Ordinationis, & comprobatur ex eo, quia si Clericus tempore delicti erat de foro Ecclesiastico, licet postea se faciat bigamum, & perdat privilegium Clericale, ex *cap. 1. de bigam. lib. 6.* non eximetur à foro Ecclesiastico, observato tempore delicti, ut per *Abb. cons. 85. ad L. fin. lib. 1. Seraphin. de privileg. jurament. privileg. 8. num. 2. Capell. Tholosan. quæst. 337. Barbosa in d. L. Titia num. 33. vers. quinimo, Sanchez d. quæst. 46. num. 10.* & ex his comprobatur *arrestum Cabedi 77. in 1. part. decision.* ubi dicit iudicatum fuisse, quod si aliquis homo crimen commiserit, propter quod fuit missus in exilium, quod non adimplevit, & fecit aliud crimen, propter quod fuit carceratus, & provocat ad ordines, & obtinuit remissionem, quod in tali casu sit ducendus ad implendum exilium antequam remissus, & traditus sit iudici sæculari, quia in primo

crimine jam iudicatus erat in foro seculari competenter, & tenebatur condemnationem exilii adimplere, & eo adimplendo, poterat gaudere remissione in secundo crimine, circa quod vide *Alvar. Valasc. consult. 48. in 1. part. Vincent. de Franch. dec. 395. & Bajard. ad Jul. Clar. in pract. crim. q. 36. num. 45.*

ALLEGATIO XLVII.

Quod extra duos casus fori, & Canonis, in cæteris Clericus in minoribus conjugatus, ut laicus censetur, ubi multa traduntur.

SUMMARIUM.

- 1 Exceptis illis duobus casibus Canonis, & fori, in cæteris Clericus conjugatus, ut laicus reputatur.
- 2 Clerici conjugati sunt ficti, seu mixti Clerici.
- 3 Clericus conjugatus non potest esse officialis, vel Vicarius Episcopi.
- 4 Nec Rector scholarium.
- 5 Nec potest esse subexecutor ad providendum seu conferendum expectanti beneficium.
- Ibid. Nec potest ei causa criminalis Clerici committi, nec de consensu.
- 6 Nec potest interesse divinis, tempore interdicti.
- 7 Tenentur solvere tributa.
- 8 Clericus conjugatus non poterit simul exercere officium Tabellionis, & Clericatus in Curia seculari.
- Ibid. Clerici in minoribus conjugati si delinquant in officijs secularibus possunt puniri per iudices seculares.
- Ibid. Agitur de Constitutione Conimbriensi citata.
- 9 Talis Clericus conjugatus potest succedere in feudis.
- 10 Non datur in eis incapacitas succedendi in successione bonorum emphyteuticorum à Rege concessorum.
- 11 Clerici in minoribus non dicuntur in causis civilibus potentiores, & cessio in

eos facta valet attento jure novo post Concil. Trid.

- 12 Non procedit in Clericis in minoribus prohibitio Alphonsi citata.
- 13 Tales Clerici tenentur ad custodiam civitatis in faciendis vigiliis.
- Ibid. Ad idem tenentur Clerici in sacris in tempore necessitatis.
- 14 Etsi nolunt hoc onus subire, debet cogi per Episcopum, Clerici tamen in minoribus possunt cogi per iudices seculares, & numer. 15.
- 16 In custodia portarum tempore pestis non tenentur Clerici.
- 17 Pestis est bellum inter Deum, & homines.
- 18 Tenentur contribuere in collecta publica pro liberanda civitate à peste.
- Ibid. Nulla maior pietas, quam pauperes debiles, & infirmos tueri.
- 19 Tenentur contribuere ad instructionem pontium, fontium, & viarum.
- 20 Clerici in minoribus tenentur ad eam custodiam, non tamen tenentur ire ad bellum.
- 21 Nisi Papa jubente.
- 22 Non sunt cogendi in causa sanguinis testimonium dicere.
- 23 Si de facto dicant testimonium sine licentia, valet.
- 24 Ea prohibitio procedit, ubi ferunt testimonium in causa criminali ad favorem accusantium, non in favorem Reorum.
- 25 Clericus in minoribus conjugatus potest esse tutor, & n. 29.
- 26 Omnes Clerici in sacris, & in minoribus erant immunes ab onere tutelæ de jure antiquo.
- 27 Episcopi, & Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & Monachi immunes sunt ipso jure à tutela, & cura quacumque.
- 28 Deinde Justinianus introduxit, quod Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi possunt accipere tutelam, vel curam legitimam, observato tempore de quo hic.
- 30 Episcopus, & Monachus nullam suscipere permisit.
- 31 Clerici in minoribus extra privilegium fori, & Canonis censentur, ut laici.

32 Casus omissus remanet in dispositione juris communis.

EXceptis illis duobus casibus Canonis, & fori privilegio in causis criminalibus, Clericus conjugatus in cæteris, ut laicus reputatur, nec habet privilegium Clericale, neque immunitatem, quod probatur ex *d. cap. unic. §. ult. de Cleric. conjugat. lib. 6. ibi: In cæteris autē, vel nisi, ut præmittitur, tonsuram, vel vestes deferant Clericales, etiam in præmissis nolumus eos gaudere privilegio Clericali*, licet retineat characterem *Anchar. ibi, Afflict. lib. 1. Constit. Sicil. rubr. 37. numer. 48. Abb. in cap. Joannes 2. notabil. de Cleric. conjugat. Decius in cap. decernimus, numer. 15. de judic. idem tenet Montalvus in L. 25. titul. 9. part. 1. dicens hos Clericos conjugatos dici fictos, seu mixtos Clericos, quia regulariter subjiciuntur iudicio sæculari tanquā alij laici, nisi in casibus expressis in *d. cap. unic. & dicitur tertium genus hominum, ut notat Host. in proem. lib. 3. & in quibus eorum honestas, vers. sed tertium genus hominum.**

3 Ex his aliqua inferuntur: primo, quod talis Clericus conjugatus non poterit esse officialis, vel Vicarius Episcopi, ut notant *Io. Monach. Joan. Andr. Domin. & Francus, uterque num. 3. in d. §. cæteris, Abb. num. 12. Rip. num. 64. Decius num. 15. in d. cap. decernimus de judic. Martius decis. 999. in 1. part. Hyppol. Bonacosa inter communes, vers. Clericus non potest esse, Casar Lambert. de jure patronat. 1. part. 2. lib. art. 3. q. 7. in princip. Sanchez lib. 7. de impediment. disput. 46. numer. 14. Nec Rector scholarum secundum eundem Lambertin. ibi num. 5. adde *Mirand. de ord. jud. quest. 2. art. 7. conclus. 1. & Paris. conf. 40. num. 25. lib. 4. dicentem sententias ab eo latas esse nullas.**

5 Nec potest esse subexecutor ad providendum, seu conferendum expectanti de beneficio ex eodem *Paris. d. conf. 40. num. 20. & final.* nec potest ei committi causa criminalis Clerici, nec de consen-

su, ex *Abb. cum Collecta numer. 15. Rip. numer. 64. in d. cap. decernimus; nec de consensu ex eodem Lambertin. de jure patron. d. quest. 7. num. 4. Ful. Clar. in pract. crimin. §. ult. quest. 41. numer. 7. Nec potest interesse divinis tempore interdicti eadem ratione, quod solum illis duobus privilegijs utitur, ex *Navarr. in Manuali. cap. 27. num. 174. Cardin. Toletan. lib. 1. sue summæ de Sacerdotibus cap. 20. num. 3. Emman. Roder. in 1. tom. sue summæ cap. 116. conclus. 4. quos refert, & sequitur Sanchez dict. quest. 46. num. 15.**

Item ex eadem ratione inferitur, quod tenentur solvere tributa, sicut & merè laici, ut notant *gloss. d. §. in cæteris & communiter scribentes, Abb. cap. ex parte numer. 1. de Cleric. conjugat. Guid. dec. 385. Afflict. cap. 1. §. si dominus, n. ultim. quibus modis feudum constitui potest, Covarr. pract. cap. 31. numer. 9. Dueñ. regul. 100. vers. 10. fallit, Garcia Girond. de gabel. 2. part. numer. 37. & 38. Azor. lib. 3. instit. moralium, cap. ultim. quest. fin. Sanchez d. quest. 46. numer. 16. Idem inferitur, quod Clericus conjugatus non poterit simul exercere officium Tabellionis, & Clericatus in Curia sæculari; imò ipso facto, fori privilegio privatur, *cap. sicut ne Clerici, vel Monachi, & in nostra Lusitania, qui officium Tabellionatus exercent, prohibentur sub pœna amissionis officiorum, coronam apertam gestare in capite, ex Ord. lib. 1. titul. 59. §. 23. in antiquis, & titul. 80. §. 4. in novis, & ideo si delinquent in officijs sæcularibus tales Clerici conjugati, poterunt puniri per iudices sæculares, Bald. ad Speculator. titul. de Reo, vers. scholaris, Martius dec. 290. in 1. p. Guibelm. in cap. Raynunt. verb. & uxorem nomine Adelasiam, dec. 2. numer. 155. Nec obstat Constitutio Episcopatus Colimbriensis 10. sub titul. 14. ad fin. princip. ibi: *Mas sendo sômente de ordens menores, que naõ tenhaõ algum beneficio Ecclesiastico, mas gozem sômente do privilegio Clerical, sendo-lhes provado que exercitaõ algum dos ditos officios, pelo mes-***

mesmo feito perderão o tal privilegio, quia ultra quod prohibeat Clericum in minoribus uti officiis publicis sæcularibus sub amissione privilegii fori Clericalis, prohibentur coronam apertam gerere in capite: ne possint declinare ad iudicium Ecclesiasticum in suis criminibus.

10 Item infertur talem Clericum conjugatum posse succedere in feudis, & bonis Regiæ Coronæ, quia tantum arcentur ab his Clerici in sacris, vel qui beneficium habent, ut deduxi in alleg. 32. Adde Camil. Borrel. conf. 40. numer. 17. nec in illis possunt procedere ea, quæ deduxit Cald. de nomin. emphyt. q. 22. à numer. 4. de incapacitate Clericorum ad succedendum in bonis emphyteuticis à domino Rege concessis, cessant namque in his Clericis in minoribus solutis, vel conjugatis, rationes ab ipso adductæ, & in tractatu de potestate eligendi, quæst. 1. n. 11. unde licet Bart. in L. 1. ad fin. & ibi Bald. & Fulgos ff. de alienat. judic. mutand. causa facta, & Jason. in L. ult. Cod. de jure emphyt. n. 95. teneant alienationem factam in Clericum censeri factam in duriorum personam, ratione fori, ut tenent Canonistæ ad cap. 2. de alien. jud. & Corbulus in tract. quibus causis emphyt. amit. cap. 14. limit. 12. numer. 2. tamen loquuntur attento tempore antiquo, in quo etiam in civilibus Clerici in minoribus utebantur foro Clericali, & non in minoribus, attento Concil. in illo decreto, & d. cap. unic. de Cleric. conjugat. lib. 6. quia huiusmodi Clerici, licet observent requisita illius decreti, non mutant forum in causis civilibus, sed tantum in criminalibus, & cessante hac mutatione fori, non dicentur potentiores ratione fori, & ex consequenti poterit in eos fieri alienatio, nec habebit locum titulus de alienatione iudicii, & tantum habebit locum ea prohibitio in Clericis in sacris, vel in minoribus, qui beneficia habeant, quibus competit forum iudicii Ecclesiastici, tam in criminalibus, quàm in civilibus, & inde declarabis Ordinat. Lusitan. lib.

3. tam antiq. titul. 84. quàm novam, tit. 39. §. 2. non valere alienationem in potentiorum ratione equestris dignitatis, vel privilegii, nam non procedit in talibus Clericis, ex traditis per Dueñ. regul. 88. ampliat. 4.

Item in his Clericis non habet locum prohibitio, quam fecit Alphonsus Rex Lusitaniæ, qua prohibuit ne Ordines, Monasteria, Ecclesiæ, Archiepiscopi, Episcopi, neque aliæ personæ Ecclesiasticæ, vel Religiosæ possent emere, nec possidere bona aliqua immobilia intra limites, & confines bonorum, quæ vulgari nomine reguengos appellantur, de qua Ordinat. lib. 2. titul. 7. in antiq. & titul. 16. in novis, de quo egi in allegat. 32. Item infertur, quod tales tenebuntur ad custodiam civitatis in faciendis vigiliis, & excubiis, quia & ad hoc etiam tenentur Clerici in sacris saltem tempore necessitatis, ex text. in cap. pervenit de immunitate Eccles. ubi Anton. num. 5. & Abbas num. 5. ita docent post Hostiens. in summa de immunitat. Ecclesiarum, §. à quibus, vers. materia, Anchar. conf. 96. numer. 4. Bertrand. conf. 53. numer. 10. lib. 2. Guilhelm. Benedict. in cap. Raynuntius, verbo & uxorem nomine Adelasiam, dec. 5. à numer. 470. Corn. conf. 71. numer. 16. lib. 4. Purpuratus conf. 530. numer. 1. lib. 2. Menoch. conf. 800. numer. 6. lib. 8. Raymund. lib. 1. tit. de immunitat. Eccles. §. 8. ad fin.

Et si nolunt illud onus subire, debent ad id cogi per Episcopum, ut tenent Hostiens. Anton. & Abb. iocis citatis, Berous conf. 31. numer. 25. lib. 1. Ripa de peste titul. de remediis ad curandam pestem, numer. 236. Azeved. L. 11. titul. 3. n. 7. lib. 1. novæ collect. Joann. Gutierrez. pract. q. 3. numer. 4. & 5. Lelius Zachius de Repub. Eccles. tit. 1. §. e os Clerigos Ord. tam antiqua, quàm nova, ubi ita disponitur: E os Clerigos, que naõ forem de ordens sacras, podem ser constrangidos por nossas justiças, que vaõ ajudar a apagar algum fogo, quando se acender no lugar, ou termo onde saõ moradores: e bem assim para defençaõ da terra, quando a ella vierem

16 inimigos, e para acodir em favor da justiça a alguns arroidos, para os estremar, ou ajudar a prender os que nos taes arroidos forem culpados; & ita limitandum est in eo Regno doctrina suprâ allegata, dum habet Clericos cogendos ad custodiam per Episcopum, ut procedat in Clericis in sacris, vel qui beneficium Ecclesiasticum habent, non verò in Clericis in minoribus ordinibus beneficio carentibus, quia cogi possunt per Curiam sæcularem.

17 In custodia autem portarum tempore pestis non tenentur Clerici, ut per Ripam dicto loco, num. 211. & Bertrand. d. conf. 53 num. ult. ubi reddit rationes differentiarum, quare Clerici teneantur ad vigiliis, & excubias, seu ad custodiam tempore belli humani, non autem teneantur ad custodiam portarum Civitatis tempore pestis, quæ dicitur bellum inter Deum, & homines. Bart. in L. naturaliter. n. 23. ff. de usucapionib. Fodoc. in enchiridion parium, verbo, pestis, & de qua agit Thomas Actius de infirmitate legali, 1. part. cap. 23. Tenentur tamen

18 contribuere in collecta publica pro liberanda civitate à peste, quia propter communem Clericorum, & laicorum utilitatem imposita esse videtur, & respicit pietatem, nam nulla est maior pietas, quàm pauperes, debiles, infirmosque tueri, & patriam sublevare, cap. fortitudo, cap. non inferenda 23. quæst. 2. Ancharr. d. conf. 96. numer. 5. Abb. conf. 3. num. 1. lib. 2. Ripa lib. 2. responsorum, cap. 22. num. 8. Duëñ. regul. 100. limitat. 17. Nicol. Bald. in suo consil. quod est inter decisiones Octaviani Pedamontan. fol. 73. numer. 6. Frater Lodov. Lopes in suo instructor. conscientiarum, 1. part. cap. 190. vers. per hanc, Menoch. d. conf. 800. n. 22. lib. 8. quem vide in alio casu, ibi, n. 4.

19 & num. 10. Tyber. Decian. conf. 14. num. 24. lib. 1. sicut tenentur contribuere ad instructionem pontium, fontium, viarum, ex quibus etiam recipiunt commodum, sicut & laici. L. ad instructiones, Cod. de sacrosanct. Eccles. ubi Ea'd. & Paul. Jason. in L. placet, num. 14. Cod.

eodem titulo, Alvar. Valasc. de emphyt. quæst. 17. num. 28. ad fin. Purpur. conf. 50. lib. 1. Petrus Messia de tassa panis, conclus. 1. n. 61. & conclus. 5. n. 63.

21 Clerici tamen in minoribus tenentur ad illam custodiam: non tamen tenentur tales Clerici ad bellum, si communitas convocet ad illud, sive sint soluti, sive conjugati, tonsuram, & vestes Clericales deferentes, neque mittere, ne si homicidium committant, fiant irregulares, & inhabiles ad sacros ordines, mortua uxore; & ita in declarationem tex. in d. cap. unic. de Cleric. conjugat. lib. 6. tenent Petrus Jacob. in sua practica, titul. de duello. vers. item facit quod res: sequuntur Didacus Peres ad L. 1. titul. 3. pagin. 103. vers. Clericali ad fin. lib. 1. Ordinam. & Lelius Zechius de Republic. Ecclesiastic. titul. de Clericis ad finem, ubi dicit, quod non tenentur ire ad bellum, ubi alii sunt impugnandi, etiam contra Saracenos, cum Clericatus eos inhabiles faciat ad pugnam, ut in cap. ex multa, § fin. de voto; etiam si ageretur de recuperanda terra sancta, nisi Papa jubete, qui potest eos liberare ab irregularitate, cum sit de jure positivo induceta.

24 Nec etiam cogendi sunt in causa sanguinis testimonium dicere. Peres ubi suprâ, & Abbas in cap. dilectorum, col. 3. de testibus cogend. addo Salzed. ad Bernard. in practic. cap. 98. numer. 21. & ita cavetur in cap. de prudentia 14. quæst. 2. & in Constitutionibus Synodalibus Regni, ne Clerici testimonia dicant absque licentia sui Ordinarii in causis ventilatis in Curiis sæcularibus, ut videre est ex Constitu. Ulyssiponens. titul. 10. constit. 12 ad finem, Bracharens. titul. 10. constit. 11. ad fin. Visens. tit. 12. constit. 8. §. fin. Lamacens. titul. 12. constit. 11. ad finem, Eborens. titul. 10. constitut. 12. §. ultim. Mirandens. titul. 2. constit. 4. §. 1. Portugallens. titul. 15. constitut. 9. §. ultim. Colimbriens. titul. 14. constit. 11. §. Eoutro silbes prohibimos; quæ tamen loquuntur in Clericis, qui sunt sacris ordinibus insigniti, vel qui habent

beneficium Ecclesiasticum, quæ tantum imponunt pœnas, & non annullant eorum testimonia, si fortè ea dixerint absque licentia, & de jurè tenent ex eo, quòd illa licentia non est de substantia testimonii, sed quid accidentale, & postquam examen factum est, sustineri debet ex *Abb. cap. 1. column. 9. versic. oppono contra text. de jurament. calumn. idem Abb. cap. cum nuntius, column. fin. & ibi Aretin. & Felin. de testibus, Purpuratus conf. 133. num. 12. lib. 1. Salzedo ad Bernard. d. cap. 98. à num. 21. & Burgos de Paz in L. 3. Taur. à num. 406. & ea prohibitio procedit, ubi ferunt testimonia in causa criminali in favorem accusantium, non in favorem Reorum, ex eodem Salzedo d. cap. 98. num. 22.*

Item infertur, quòd Clericus in minoribus conjugatus potest esse tutor, & cogi ad tutelam suscipiendam, in quo parumper advertendum est, quòd omnes Clerici, tam in sacris, quàm in minoribus, immunes erant ab hoc onere suscipiendi tutelam, ex text. in *L. Presbyteros, Cod. de Episcopis, & Clericis*, ubi ita habet: *Presbyteros, Diaconos, Subdiaconos, atque Exorcistas, & Lectores, Ostiarios, Acolytos etiam personalium numerum expertes esse precipimus: & in hoc text. gloss. Basil. Paul. eam tenent conclusionem. Postea Justinian. Imperator edidit legem generaliter 41. Cod. eodem titul. de Episcop. & Clericis, qua cavet, quòd Episcopi, Presbyteri, Diaconi, Subdiaconi, & Monachi, licet non sint Clerici, immunitatem ipso jure habeant à tutela, tam testamentaria, quàm dativa, & legitima, item & à cura, & text. iste canonisatus est in *c. generaliter 16. q. 1.**

Ultimò idem Justinianus in *Authent. de sanctissimis Episcopis, §. Deo autem amabiles, collation. 9.* induxit, quòd Presbyteri, Diaconi, & Subdiaconi possent accipere tutelam, vel curam legitimam, si intra quatuor menses hoc declaraverint in scriptis apud competentem judicem, se velle eam tutelam, vel curam sponte propria suscipere, Episcopos

autem, vel Monachos nullam suscipere tutelam permittit; quòd etiam habetur in *Authent. Presbyteros, Cod. de Episcopis, & Clericis*, & apud Castellanos in *L. 14. tit. 16. part. 6.* & ibi *Montalv. verb. Por razon del parentesco gloss. cap. pervenit 88. distinct. Foller. ad Marant. de ordin. judic. 4. part. distinct. 11. num. 65. Sylvester, & Armill. verb. tutela, numer. 3. Guilhelm. in cap. Raynuntius, verb. & uxorem, num. 118. Molina Theologus de justitia, & jur. disput. 221. vers. Religiosus, Joann. Gutierr. de tutel. 1. part. cap. 1. n. 26.*

Clericus autem in minoribus, *gloss. verb. hoc fecerit in d. §. Deo amabiles, & in dict. Authent. Presbyteros*, tenet posse compelli ad tutelam *Cyn. tamen, Oldrad. Alber. ibi post Azon. in summa de Episcopis, & Clericis, §. quod sit eorum officium*, tenent non cogi per *d. L. Presbyteros*, quam non putant esse correctam, *Turrecrem. & Bellamer. in dict. cap. generali*, diverso modo legunt; nam *Turrecremata* dicit, quòd Imperatores non fecerunt in ea *L. generaliter* mentionem de Clericis inferioris ordinis, quia noluerunt eos gaudere eo privilegio; *Bellamera* autem dicit, quòd de Clericis inferioris ordinis non fuit locutum, quia noluerunt eos gaudere: ego autem cum *Acurt. in d. §. Deo amabiles, & in d. Authent. Presbyteros*, teneo eos posse compelli ad tutelam, ut etiam tenet *gloss. Gregor. in d. L. 14. verb. Missa cantanos, Foller. ad Marant. dict. numer. 67. Joann. Gutierr. d. cap. 1. num. 27. Bobadilha in sua Polit. de Corregedores, lib. 2. cap. 18. à num. 26.*

Et probo; quia Clerici in minoribus, extra privilegium fori, & Canonis, in reliquis censentur, ut laici, & Curie seculari subjiciuntur, & oneribus, quavis observent requisita *d. capit. unci de Cleric. conjugat. lib. 6. & Concil. Trid. in illo decreto*, & ideo indistinctè suscipiunt tutelam, & cogi possunt eam administrare. Nec in *Ordinat. Lusit. lib. 1. titul. 67. §. 31. & in Ordinat. nova lib. 4. titul. 104.* in quibus agitur de iis, qui à

32 tutela habent executionem, fit mentio de Clericis, & tanquam casus omisus potest remanere in dispositione juris communis, ex *L. commodissimè, ff. de liber. & posthum. Ordinat. lib. 3. titul. 64. in novis*. Addo, quòd si suscipiant tutelam, omnes etiam in sacris tenentur rationem reddere coram iudice sæculari, ex *Bobadilha, & Gutierr. ubi supra*, & idem servari testatur *Massuer. de judic. §. item si Clericus solutus, Aufrer. de potestate seculari, fallent. 28. Guilhelm. in d. cap. Raynunt. verb. & uxorem nomine Adelasiam, dec. 2. num. 128.* de cuius tamen veritate videndus est *Muños de Escovar. de ratiocin. cap. 7. à n. 14.* ubi aliter declarat.

ALLEGATIO XLVIII.

An Clerici conjugati possint pro debitis carcerari, & uti beneficio *cap.*

Oduard. de solut.

SUMMARIUM.

1 Clericus habet in civilibus beneficium ne exequatur, nisi quatenus facere possit.

2 An idem locum habeat in Clerico conjugato cum unica, & virgine, & an carcerari possit, duæ sunt opiniones, & n. 3.

4 Refellitur secunda opinio negativa, & approbatur prima affirmativa.

1 **S**upposito, quòd debitor condemnatus possit carcerari, si non habet in bonis unde solvat, ut deduxi in *allegat. 25.* & quòd Clericus in civilibus uti possit beneficio *Oduard. de solut.* ne conveniatur, nisi quatenus facere possit, & non possit pro illis carcerari, ut ibi per *Abb. num. 8. Gregor. Lopes in L. 26. tit. 6. part. 1. verb. un Clerigo a otro. Rodan. de spoliis Clericorum, question. 10. num. 24. Soares de los goviernos, num. 14. Menoch. de arbitr. lib. 1. question. 88. num. 8. Thomas Cerdan. de visita de car-*

cere, cap. 11. §. 4. num. 11. Azeved. lib. 2. novæ collect. L. 5. titul. 1. num. 7. quòd verum, & moribus receptum propter dignitatem ordinis Sacerdotalis, pluribus comprobatur *Baeça de inope debitore, cap. 17. num. 1. Barbosa L. maritum, n. 3. ff. soluto matrimo.* tamen in Clerico conjugato cum unica, & virgine, sunt duæ opiniones; prima est affirmativa, quòd possit capi, & carcerari etiam pro debitis civilibus per iudices sæculares, si non habeat bona, unde solvat; hanc opinionem tenuit *Montalv. in L. 25. tit. 9. part. 5. gloss. 1. column. 2. ad fin.* est communis opinio secundum *Socin. in cap. 1. column. fin. de foro competent.* sequitur *Aviles ad leges prætor. in procem. à num. 28.* & pro hac parte citatur text. in *cap. unic. de Cler. conjugat. lib. 6.* ubi exceptis duobus privilegiis fori, & Canonis, in cæteris tractari, ut laicum, & ita fuit iudicatum per *Capellam Tholos. quest. 144.*

3 Contrariam opinionem negativam, quòd non possit capi, tenet *Lapus allegat. 118.* dicens esse de jure veriore, & servari in Curia Romana: *Alex. conf. 6. lib. 4. Rota in novis, dec. 202. Anchar. num. 4. Domin. numer. 7. & Franc. in §. & cum, num. 2. in eodem cap. unico,* & est communis opinio, & practica secundum *Covar. pract. cap. 31.* & hanc opinionem, tanquam veriore de jure communi, & Regio, & ex *Concil. Tr. dent.* & aliis plurimis Doctores citatis tenet, & sequitur *Hieronym. Cavall. de communibus contra communes, quest. 593.* & eandem tenent *Humada L. 23. titul. 6. part. 1. gloss. 2. num. 2. vers. Secundo fallit,* ubi declarat in *vers. Tertio fallit;* cæterum non est tenenda hæc secunda opinio negativa, imò admittenda est prima opinio: quia Clerici conjugati non habent privilegium fori in civilibus, atque cum iudex sæcularis sit competens in cognoscendo in causis civilibus motis contra Clericum conjugatum, & ad eum condemnandum, & exequendum, si non habuerit in bonis, poterit eum carcerare, ut tenent *Covarr. lib. 2. variar. cap.*

cap. 1. n. 9. vers. propter quorum, & eum libenter secutus Baeca d. cap. 17. de inope debitore, num. 20. & contrariam opinionem Lapi falsissimam esse dicit Joann. Gutierrez in d. cap. 17. numer. 11. de jurament. confirmator. in 1. part. per text. in d. cap. unio. cui non potest responderi, & ita existimat tenendum, & quod nunquam vidit, nec audivit practicatum opinionem Lapi, imò contrarium, & quod vidit Clericos conjugatos capi pro debitis civilibus per judices laicos; nisi privilegium habeant, quod excuset à captura, secundum exempla ab eo relata, & confirmat numeris sequentibus, tam ex Concilio quàm ex L. Castelle, refert, & sequitur Molina Theolog. disput. 571. vers. quamvis Lapi, & hanc opinionem affirmativam sequor, quia melioribus fundamentis nititur, & eam sequitur Gonçal. Soares in sua practica, 2. tomo, 3. part. cap. unio. num. 6. & novissime Sanchez d. disput. 46. n. 23. ubi relata utraque opinione, hanc secundam tenet, & miratur de Doctoribus contrarium tenentibus.

test habere, cap. 1. & 2. capit. diversis de Cleric. conjugat. licet sit simplex ex Hostiens. in summa de Cler. conjugat. numer. 1. vers. utrum possit habere, Rebuff. in rubr. de rescript. num. 42. vers. item Clericus, eo fundamento, quia non bene conveniunt psalterium, & cithara, ex d. cap. diversis, idem tenent Hojeda de incompatibilitate beneficiorum, 1. part. cap. ult. numer. 76. Capra regul. 97. à num. 33. & est communis ex Flamin. Paris. de resignation. beneficior. lib. 4. cap. 2. num. 27. Lambertin. de jure patron. 1. part. lib. 2. articul. 37. quest. principali, ubi inconvenientia refert, adeo quod nec potest Episcopus cum eo dispensare, ut habeat beneficium Ecclesiasticum, ex Selva de benefico. part. 1. quest. 7. numer. 17. & 18. Capra dict. regul. 97. à numer. 47. Flamin. d. loco, n. 29. & ideo ei non potest fieri resignatio beneficii Ecclesiastici, ex Rebuff. de pacificis possessoribus, n. 222. Flamin. d. quest. 2. numer. 99. Cavall. de communibus contra communes, quest. 523. numer. 2. Sanchez lib. 7. de impedim. disput. 42. numer. 14. ubi numer. 16. temperat eam incapacitatem in terminis d. cap. 2. de Cleric. conjugat. agens de ejus intellectu.

ALLEGATIO XLIX.

An Clericus in minoribus conjugatus possit beneficium Ecclesiasticum habere.

SUMMARIUM.

1. Clericus in minoribus solutus potest habere beneficium Ecclesiasticum, conjugatus non.
2. Non bene conveniunt psalterium, & cithara.
3. Non potest Episcopus dispensare, ut Clericus conjugatus habeat beneficiū.
4. Potest habere beneficium ex dispensatione Pontificis.

Potest tamen habere beneficium ex dispensatione Pontificis, ex Abb. in cap. Joannes de Cleric. conjugat. & ibi Imol. numer. 9. dicente tutiorem, post gloss. ibi, verb. beneficium, Selva ubi supr. Capra d. regul. 97. numer. 33. & licet in contrarium sit communis opinio, ut sufficiat dispensatio Episcopi in beneficio simplici, ex Lambertin. d. quest. 7. numer. 8. & citatis per Sanchez d. disput. 42. numer. 17. tamen in contrarium est magis communis ex Hojeda ubi supra, numer. 77. & citatis per Sanchez in eadem disput. 42. numer. 18. & licet non possit habere beneficium Ecclesiasticum in titulum beneficii, potest tamen habere ratione dispendii, aut alterius ministerii temporalis, ut prosequitur Sanchez lib. 7. de impedim. disput. 44.

Clericus in minoribus solutus potest habere beneficium Ecclesiasticum; conjugatus verò illud non po-

ALLEGATIO L.

An Clerici, vel Ecclesiæ possint cogi per iudices sæculares reparare ædes, quas habent in civitate ruinam minantes, ne ex eo defectu publicus aspectus deformetur.

SUMMARIUM.

- 1 Ad curatorem Reipublicæ spectat, ut diruta domus, aut ruinam minantes reparentur.
- 2 Item si ex eo defectu deformetur publicus aspectus civitatis.
- 3 Clerici in sacris an ad hanc reparationem cogantur per iudices sæculares.

Habemus text. in *L. ad curatoris* 46. ff. de damno infecto, ubi *Paul. J. C.* habet in hæc verba: *Ad curatoris Reipublicæ officium spectat, ut diruta domus à dominis extruantur*, in eo text. notant Doctores, quòd ad curatorem Reipublicæ spectat, ut diruta domus, aut ruinam minantes reparentur, & ita notant ibi *Alber. Angel. Roman. & Imol. Cepol. de servit. urban. prædior. cap. 59. numer. 3. Gomes. in L. 46. Taur. numer. 16. ad fin. & idem est, si ex eo defectu deformetur publicus aspectus civitatis, & utroque modo intelligitur ille text. & optimè exemplificat *Alber.* in eo, quòd si domus illæ sint Ecclesiarum, vel Clericorum, possunt cogi per sæculares iudices ad eas reparandas, ut per multas auctoritates docet *Guilhelm. in cap. Raynuntius, verb. & uxorem, dec. 2. numer. 138. idem repetit verbo, domum, numer. 17. & verbo, si absque liberis, titul. de fideicommiss. substitut. numer. 35. Rebuff. de exceptionib. num. 238. & in L. præses, num. 2. ff. de offic. præsid. Politica de los Corregedores, 2. tomo, lib. 2. cap. 18. n. 134. lib. 3. cap. 5. num. 27. in 2. tomo, Petrus Pecheus de reparand. Ecclesiis, cap. 28. ubi hoc faciunt mixti**

fori in Clericis tamen in minoribus, si-ve solutis, si-ve conjugatis, licet observent requisita decreti Tridentini, indistinctè cogi possunt ad eam reparationem per iudices sæculares, qui causa civilis est de re pecuniaria, & in civilibus respondent coram iudicibus sæcularibus, tam ex lege Regni, quàm ex Concil. adde casum de quo per *Angel. L. quamquam ff. de aqua plu. arcend. Aviles ad leges prætor. cap. 18. gloss. ult. ad fin. Politic. d. cap. 18. n. 153.*

ALLEGATIO LI.

In casibus, in quibus Clerici in minoribus amittunt privilegium Clericale, & veniunt ultimo supplicio puniendi, non est necessaria degradatio, nec est moribus recepta, in Lusitania tamen in aliquibus casibus requiritur degradatio.

SUMMARIUM.

- 1 In casibus, in quibus Clerici primæ tonsuræ, vel minorum ordinum amittunt privilegium, & ultimo supplicio sunt puniendi, non est necessaria degradatio.
- 2 Reprobatur *Bern. Ful. Clar. contrarium tenentes.*
- 3 Non est moribus recepta degradatio Clericis in minoribus.
- 4 Sunt casus in Lusitania, in quibus requiritur degradatio.

In casibus, in quibus Clerici primæ tonsuræ, vel in minoribus amiserunt privilegium Clericale, & ultimo supplicio veniunt puniendi à iudicibus sæcularibus, non est necessaria degradatio, ut bene resolvit *Covarr. pract. cap. 32. num. 3. & Gonçal. Soares*, qui eum sequitur in sua practica, 2. tom. prælud. 2. n. 8. quicquid teneant *Bernard. Dias in practic. criminal. cap. 14. à num. 3. & Ful. Clar. in practic. crimin. §. ult. quest. 74. num. 4. nam & idem Covarr. in cap. quia nos, numer. 4. de testament. talem degrada-*

habentur, dummodo si talis persona honorata fiat Clericus, vel diaconissa toto tempore vitæ suæ in tali statu permanferit, & res sub tali conditione donatas, vel relictas in pios usus expendant, vel relinquunt, & si talis persona a monasterio, a quo cessit, competunt, & subditis conditionibus in redemptionem captivorum, vel egentium alimentata, & substitutio per nullum casum prædictorum evanescit; secundum *glossam magnam, ibi*, quam ita dicit colligere casum illius text. ex quo notat *Bar.* ibi duo primum, quod non videtur sine liberis decedere, qui ingreditur monasterium, ubi habetur loco filii, ut *ibi*, secundum, quod non videtur esse sine matrimonio, qui monasterium ingreditur, cum per hoc spirituale matrimonium contrahat.

3 Angelus autem ita sumat, datum causa dotis, vel propter nuptias donationis, aut etiam relictum legatum sub conditione nuptiarum, vel filiorum non existentium, non deficit, si honoratus in conditionis defectum restituere rogatus, monachus, aut Clericus, vel asceticus fuerit effectus, si in eo permanferit, si vero inde exiverit, datum, seu relictum apud dictum monasterium, vel asceticum, remanebit, & exinde dicit: Nota diligenter ex isto §. quod rogatus de restituendo sibi donatum, vel relictum, nisi nupserit, vel si decedit sine filiis, non tenebitur restituere si Monasterium intraverit, vel Clericus effectus fuerit, quoniam intrando Monasterium contrahit nuptias spirituales, & sic non deficit conditio nuptiarum, ut etiam quoad hoc Monasterium habetur loco filii, & non deficit conditio filiorum, & quod hoc est inductum in privilegium Monasterii, & ideo si esset gravatus de restituendo in defectum prædictarum conditionum alicui Monasterio, vel alicui loco pio, tunc certè conditio intelligitur esse defecta, & ideo restitutio deberet fieri illi Monasterio, vel alii pio loco, secundum disponentis voluntatem.

Eandem conclusionem probat text. in *Authent. nisi rogati, Cod. ad Trebell.* & in *cap. in præsentia, de probat.* & utrobique docent communiter Doctores; hæc jura non procedere in foro conscientie arbitratur *Alciat. cons. 53. numer. 6. lib. 6.* sed erat, quia est approbata in utroque jure Civili, & Canonico, & fundatur in præsumpta voluntate disponentis, qui si cogitasset personam honoratam rogatam, religionem, vel venerabilem locum ingressuram, non apposuisset conditionem illam de restituendo, si nuptias non contraxisset, vel liberos non habuisset, ut docet *Paul. in dict. Authent. nisi rogati*, ubi *Corn. & alii, Alexand. cons. 121. numer. 12. vers. præterea, lib. 2. Covarr. lib. 1. variar. cap. 19. numer. 11. Molina Theolog. 1. tom. de just. & jur. disput. 190. vers. quando quis, si ve descendens.*

Rursus, quia non est credendum, quod jus Canonicum approbet juris civilis constitutionem in *d. §. sed & hoc præsentia*, si esset inducta contra conscientiam, ex text. in *cap. ultim. de præscript. Rubeus cons. 69. numer. 4. Franc. Mantica de conjectur. ultimar. voluntat. lib. 1. tit. 7. numer. 2.* & utroque jure receptum esse testantur *Sfortia Oddus de compendiosa substitut. 6. part. art. 6. dub. 2. & Peregrin. de fideicomiss. art. 28. n. 58.*

Plures declarationes ad hanc regul. prosequuntur *Mantica d. titul. 7. Molina d. disput. 190. Peregrin. d. art. 28. n. 59.* Illud tamen obiter est advertendum, quod licet valeat argumentum de matrimonio carnali ad spirituale, ex *L. quoniam novella, Codic. de inoffic. testament. & ibi Bald. column. fin. Gomes. L. 29. Taur. numer. 14.* tamen si testator mandet bona sua distribui in virgines maritandas, non poterunt executores ea erogare in virgines ingredients monasterium, quia non possunt excedere formam mandati, quæ diligenter observanda est, *L. diligenter, ff. mandati cap. cui de non Sacerdotali de præbend. lib. 6. Matienço in L. 14. titul. 4. gloss. 1. numer. 14. lib. 5. quicquid aliud teneat Paris. cons.*

conf. 26. numer. 36. lib. 4. Item & quia
 9 maritare virgines est causa pia, quæ non
 potest excludi per aliud opus pium ex
 eodem §. *sed & hoc præfenti ad finem, &*
in d. Authent. nisi rogati, & in cap. con-
tingit, de religiof. dominus, & ita tenent
Bald. in eadem Authent. nisi rogati, num.
11. vers. quæro nunquid monasterium,
Felin. in d. cap. in præfentia, num. 93. de
probation. Guilhelm. Benedict. in capit.
Raynuntius, verbo, qui cum alia contra-
bens, num. 31. & 32. Loazes in repeti-
tion. L. filius familias, §. divi, num. 139.
ff. de legatis 1. Franc. Mantica lib. 8. de
conjectur. ultimar. voluntat. tit. 5. n. 22.
Gaspar. de Baeça de non meliorand. do-
tibus filiar. cap. 14. n. 9. eleganter con-
firmat Joan. Gutierr. conf. 26. num. 13.
 10 & 14. quod tamen habet duas sublimi-
 tationes, alteram ponit *Nata. conf. 296.*
num. 2. & 3. & Mantica d. num. 22. al-
 5 teram ponit *Bald. Novel. de dote, 6. part.*
privileg. 77.

11 Non solum iste text. in d. §. *sed &*
hoc præfenti, loquitur in persona hono-
 rata ingrediente religionem, sed etiam
 in eo qui factus est Clericus, sed non
 sufficit esse Clericum manentem in sæ-
 culo, sed ultra requiritur, quod sit Cle-
 ricus, & se & sua dedisset Ecclesiæ, & re-
 lictum expendatur in pias causas, & ita
 tenet *gloss. verbo, Clerici, quam sequun-*
 6 tur *Bart. num. 5. & Angel. num. 33. vers.*
item quæro, idem tenet gloss. fin. in dicto
cap. in præfentia, & quamvis Abb. in eo-
 dem text. num. 43. ponat duos intelle-
 ctus, primum de sæculari Clerico, ut
 duobus intervenientibus evanescat sub-
 stitutio, nempe remanendo semper in
 Ecclesia, & expendendo relictum in
 causas pias, alterum de ingrediente mo-
 nasterium, ut ibi fiat Monachus, & Cle-
 ricus, & sic sit sensus, quod sive ingre-
 diatur, ut sit conversus monasterii, vel
 ut sit Monachus, & Clericus, semper
 evanescat substitutio, ex quo in Ecclesia
 est permanens, & bona expenduntur
 in causas pias, & dicat quod iste intelle-
 ctus videtur placere ibi *glossæ, & satis*
 7 *ibi placet, tanquam magis consenta-*

neus literæ, ad quid enim ponderaret,
 ut perpetuo maneret in Ecclesia, si effi-
 ceretur Clericus sæcularis? Nihilominus
 tamen primus intellectus est commu-
 niter receptus, quem etiam tenent ibi
Anton. numer. 62. collectar. & Anchar.
latissimè Boer. dec. 354. Ruin. conf. 153.
lib. 3. Decius conf. 759. num. 5. versic. &
stante, & num. 6. versic. præterea, quod
dicitur de Clerico, Gualdens. de arte te-
standi, titulo de substitut. cautel. 18. n. 5.
 & est magis communis ex *Decio in d.*
cap. in præfentia, num. 58. vide Beroum
conf. 107. n. 30. lib. 2. Benedict. Aegid.
L. Titia si non nupserit, 1. part. n. 45. ff.
de condit. & demonstr.

12 Hæc tamen non procedunt in Cle-
 rico in minoribus, ex *Petr. & Cyn. in d.*
Authent. nisi rogati, Ruin. d. conf. 153.
num. 3. Mantica de conjectur. ultimar.
voluntat. lib. 11. titul. 7. num. 22. ad fin.
 & facit, quia Clericus in minoribus ea-
 rens beneficio, solum in duobus utitur
 privilegio Clericali, fori, & Canonis, si-
 ve sit conjugatus, sive solutus, ut sæpe
 diximus ex *cap. unic. de Clericis conju-*
gat. lib. 6. & ex Concilio in illo decreto,
 quamvis observet ejus requisita, unde
 infertur, quod jam hodie stante Concil.
 non procedit *consil. Alciat. responso 90.*
lib. 9.

ALLEGATIO LIII.

An appellatio interposita de remissione
 Clerici ad ordines, ad judicem Ec-
 clesiasticum pertineat, ad judicemve
 Regiæ Coronæ, an ad Auditores cri-
 minales.

SUMMARIUM.

1 Agitur de Ordin. Lusitan. lib. 2. tit. 1.
 2 §. 6. in antiq. & §. 28. in novis.
 3 Cognitio appellationis à sēntentia lata
 4 super remissione ad ordines pertinet ad
 5 judices Regiæ Coronæ, non ad Audito-
 6 res.
 7 Refertur casus contingentia.

4. *A sententiis latis in materia incompetentiæ, de jure communi appellatur, & de jure Lusitano expeditur per gravamen.*

5. *In causa remissionis ad ordines non expeditur per gravamen, sed per appellationem.*

1. **A** Pud Lusitanos est *Ord. tam antiqua lib. 2. titul. 1. §. 16. quàm nova, in §. 28. ubi ita habetur: E da sentença que quaesquer pessoas, que jurisdição de nós tiverem, ou os Juizes, ou Ouvidores, e Corregedores á cerca da dita remissão derem, posto que no caso porque são remetidos tenhaõ de nós alçada, sempre se appellara para nós, e nossos Desembargadores, a que o conhecimento de taes feitos pertencer, e a sentença que por elles for dada, se cumprirá, e dará á execução: & est alia *Ord. eodem titul. 1. §. 15. in novis, ubi ita cavetur: E havendo dúvida entre os Julgadores Ecclesiasticos, e seculares sobre a qual delles pertence a jurisdicção, os Juizes de nossos feitos são competentes para conhecer se a jurisdicção pertence ás nossas justiças, e a determinação do tal caso, sendo o agravante deigo, in quo reprobatur opinio Innocentii in cap. Ceterum de jud. & Nicol. de Milis in suo repert. verbo, judex Ecclesiasticus semper est competens.**

2. Et per istas *Ord.* videtur, quod cognitio appellationis interpositæ à sententia super remissione provocantis ad ordines, pertinet ad Judices Regiæ Coronæ, & non ad auditores causarum criminalium, quia non agitur de meritis criminis ad punitionem, sed de remissione faciendâ, vel denegandâ, quæ cognitio tangit jurisdictionem Regiam, & de ejus præjudicio, & ideo pertinet ad Judicem Regiæ Coronæ, & ita observatur in Curia Portugallensi: nam cum accidisset casus in persona cujusdam Joannis Baptistæ Clerici in minoribus, qui percusserat quendam Hieronymum Pirez, vulnerando eum, & alia faciendo, querelam dedit coram judice sæculari urbis Portugallensis (de cujus territorio

ambo erant) & facta summaria attestatione delicti, pronuntiatus fuit ad capturam: fuit captus per ministros sæculares sine habitu, & tonsura Clericali, postea provocabat ad ordines faciendo suam exceptionem, quam ego cum advocatus essem accusatoris, impugnavi faciendo articulos contrarietatis, quod inventus, & captus fuerat sine habitu, & tonsura, & de iis requisitis non fecerat scriba mentionem in elogio capturæ, & ideo non competebat ei remissio ad iudicium Ecclesiasticum, juxta Ordinationes Regias, & formam Concilii: Judex tamen eum pronuntiavit remittendum, & appellatione proposita, acta distributa sunt auditoribus causarum criminalium, qui sententiam remissionis à judice latam approbaverunt: in transitu per Cancellariam Cancellarius glossam fecit de incompetentiâ auditorum; cognitum fuit de glossa per Senatores, & annullata sententia auditorum; causæ cognitio remissa fuit ad Judicem Coronæ Regiæ, qui sententiam Judicis revocavit, & pronuntiavit in Senatu non esse remittendum, quia non incedebat in habitu, & tonsura Clericali, quando fuit captus, nec observabat requisita Concilii; & idem iudicatum fuit in alio processu, qui venit à Civitate Mirandensi per appellationem, & in eo etiam patrocinium præstiti, & de ea causa cognitum fuit in iudicio Regiæ Coronæ, & denegata remissio ex defectu probationis requisitorum.

3. Et addo, quod in terminis juris communis à sententiis latis in materia incompetentiæ, sive iudex se pronuntiet competentem, vel incompetentem, locus erat appellationi; de jure tamen Regio expeditur per gravamen, & non per appellationem, ex *L. 7. §. 6. & §. 21. tit. 1. part. 3. Extravagant. & in nova Ordin. lib. 3. titul. 20 §. 9. ubi: Porém no caso da incompetencia do Juiz, ora receba a excepção, ora não, ou se julgue por competente, ou não, poderão as partes agravadas por petição, ou por instrumento, postea que a causa corra na alçada do Juiz. Do-*
cent

cent. *Gama dec. 159. Alvar. Valasc. consultat. 47. n. 5. in 1. part. Cabed. dec. 156. 1. part.* tamen in causa remissionis provocantis ad ordines, non expedietur provocatio à Judice, qui super ea judicavit per gravamen, sed per appellationem, licet insimul involvat competentiam, vel incompetetiam jurisdictionis sæcularis, & Ecclesiasticæ, ex *Ordinat. allegata, lib. 2. titul. 1. §. 16. in antiquis, & §. 28. in novis*, ad quod est advertendum ne in terminis æquivoces.

ALLEGATIO LIV.

An percutiens Clericum incurrat excommunicationem Canonis, & quando.

SUMMARIUM.

- 1 Clericum percutiens, in eumve manus violentas injiciens, incurrit excommunicationem Canonis.
- 2 In quo etiam venit percutiens Clericum primæ tonsuræ.
- 3 Ampliatur in casu, quo Clericus se ipsum percuti patiatur.
- 4 Ampliatur in casu, quo Clericus se ipsum percutiat.
- Ibid. Limitatur, nisi se percutiat ob devotionem, vel ob mortem parentum, vel amicorum.
- 5 In eandem censuram incurrit, qui ita persequitur Clericum, ut ipsum faciat cadere, & offendi.
- 6 Quod dicitur de Clerico primæ tonsuræ, vel minorum ordinum intelligitur quando observat requisita Concil.
- 7 Excipiuntur primæ tonsuræ, qui se invicem percutiunt, nec sunt doli capaces; secus si sunt doli capaces.
- 8 Excipitur, quando percutio facta est causa correctionis per patrem, magistrum, consanguineum.
- 9 Excipitur percutiens uxorem Clerici.
- 10 Alii casus, in quibus excommunicatio Canonis non incurritur, remissivè.

Clericum percutiens, in eumve manus violentas injiciens incurrit excommunicationem Canonis, de quo in *cap. si quis suadente 17. quest. 4.* in quo etiam comprehenditur percutiens Clericum primæ tonsuræ initiatum, vel in minoribus ordinibus constitutum, ex *gloss. 2. ibi, Ancharr. in cap. unic. de Cleric. conjugat. lib. 6. Sylvester in summa, verb. excommunicatio 6. num. 3. Armilla aurea, verbo, excommunicatio prim. n. 8. Gregor. Lopes in L. 1. verbo, Clerigos, titul. 18. part. 1. Dueñ. regrul. 99. ampliatur 2. Jul. Clar. in pract. criminal. §. ultim. quest. 77. num. 4. Jacob. à Graff. lib. 3. 2. part. cap. 5. num. 38. Soares disput. 22. num. 26. in 5. tom. de censur. Tyber. Dec. lib. 6. 2. tom. crimin. cap. 17. n. 6. & 7. & de hac excommunicatione agunt Constitution. Synodal. nempe Ulissiponens. titul. 22. constit. 1. §. E bem assim qualquer pessoa, Bracharens. titul. 22. const. 1. §. 2. Visens. titul. 16. constit. 1. §. 1. Ebovens. titul. 22. constit. 1. Lamacens. titul. 26. constit. 1. §. E bem assim Mirandens. titul. 23. constit. 1. §. 3. Portugall. tit. 27. constit. 1. §. 1. & in Colimbr. titul. 35. constit. 1. agit de sacrilegio contra personas Ecclesiasticas commisso, & non agit in specie de Clericis in minoribus.*

Ampliatur etiam in casu, quo Clericus patiat se percuti, ex *cap. contingit in 2. de sentent. excommun. Ludovicus Carrer. in pract. crimin. fol. 92. n. 3. Molina Theolog. 4. tom. tract. 3. disput. 51. num. 3.* Item & habet locum in casu, quo Clericus se ipsum percutiat violenter, & sine justa causa, nam & hic incurrit excommunicationem Canonis, ut tenent *Joann. Andr. Abb. Felin. & alii in d. cap. contingit, Navarr. in Manuali Latin. cap. 15. numer. 11. Jul. Clar. in pract. crim. §. ult. quest. 77. num. 3. Menoch. de arbitr. casu 287. num. 37. Jacob. de Graff. lib. 2. decision. conscient. cap. 48. num. 20. Frater Ludovic. Lopes in suo instruct. conscient. 1. part. capit. 64. qui limitat in casu, quo ob devotionem, vel ob mortem parentum, vel amicorum sibi*